

Kl. 13.00–15.45
18.00–20.16

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd

Andre vice talmannen anmälde att *Anders Ekegren* (L) inträtt som ersättare för statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L) från och med den 24 februari och tills vidare.

§ 2 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade
att *Gulan Avci* (L) avsagt sig uppdraget som ledamot i civilutskottet och som suppleant i försvarsutskottet och i socialutskottet samt
att *Hanne Clivemo* avsagt sig uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige från och med den 1 mars.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Anders Ekegren* som ledamot i skatteutskottet och som suppleant i finansutskottet, i justitieutskottet, i försvarsutskottet, i socialförsäkringsutskottet och i EU-nämnden, *Helene Odenjung* som ledamot i civilutskottet och som suppleant i socialutskottet, i kulturutskottet och i utbildningsutskottet samt *Gulan Avci* som ledamot i försvarsutskottet och som suppleant i civilutskottet och i utrikesutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet
Anders Ekegren (L)

ledamot i civilutskottet
Helene Odenjung (L)

ledamot i försvarsutskottet
Gulan Avci (L)

suppleant i finansutskottet
Anders Ekegren (L)

suppleant i justitieutskottet
Anders Ekegren (L)

suppleant i civilutskottet
Gulan Avci (L)

suppleant i utrikesutskottet
Gulan Avci (L)

suppleant i försvarsutskottet
Anders Ekegren (L)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Anders Ekegren (L)

suppleant i socialutskottet
Helene Odenjung (L)

suppleant i kulturutskottet
Helene Odenjung (L)

suppleant i utbildningsutskottet
Helene Odenjung (L)

suppleant i EU-nämnden
Anders Ekegren (L)

§ 4 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 27 februari kl. 14.00*.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:412

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:412 Analys av geografiska förutsättningar och behov i försvarsplaneringen
av Lena Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2025.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.
Stockholm den 21 februari 2025
Försvarsdepartementet
Carl-Oskar Bohlin (M)
Enligt uppdrag
Maria Diamant
Expeditions- och rättschef

Prot. 2024/25:76
25 februari

Interpellation 2024/25:415

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:415 Samverkan mellan myndigheter i Skåne
av Adrian Magnusson (S)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2025.
Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.
Stockholm den 21 februari 2025
Försvarsdepartementet
Carl-Oskar Bohlin (M)
Enligt uppdrag
Maria Diamant
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2024/25:419

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:419 Framtiden för Finsam
av Åsa Eriksson (S)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 april 2025.
Skälet till dröjsmålet är att frågan kräver ytterligare utredning.
Stockholm den 21 februari 2025
Socialdepartementet
Anna Tenje (M)
Enligt uppdrag
Johanna Mihaic
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:430

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:430 Uppföljning för Finsam
av Sanne Lennström (S)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 april 2025.
Skälet till dröjsmålet är att frågan kräver ytterligare utredning.
Stockholm den 21 februari 2025
Socialdepartementet
Anna Tenje (M)
Enligt uppdrag
Johanna Mihaic
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelser
2024/25:NSÖ1, RS1 och RS4 till konstitutionsutskottet
2024/25:RS3 till utrikesutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Justitieutskottets betänkanden
2024/25:JuU9 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen
2024/25:JuU21 Hemlig dataavläsning mot allvarliga brott
2024/25:JuU22 En modern straffrättslig preskriptionslagstiftning

Konstitutionsutskottets betänkanden och utlåtande
2024/25:KU15 Enhetliga sekretessbestämmelser i Statens haverikommissionens verksamhet
2024/25:KU4 Sekretess vid val till Sametinget
2024/25:KU6 2024 års rapport om rättsstatsprincipen
2024/25:KU9 Sekretess i Justitiekanslerns verksamhet med att bevaka statens rätt i internationella skiljeförfaranden
2024/25:KU13 Valfrågor

Trafikutskottets betänkanden
2024/25:TU6 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor
2024/25:TU7 Riksrevisionens rapport om bildandet av Svevia och Infra-nord

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2024/25:SfU12 Ny ordning för prövning av ärenden som rör statligt personskadeskydd
2024/25:SfU13 Pensioner
2024/25:SfU14 Socialavgifter
2024/25:SfU15 Arbetskraftsinvandring

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:293 om den havsbaserade vindkraftens framtid

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):
Fru talman! Linus Lakso har frågat mig om jag kommer att omvärdera beslutet att stoppa uppdraget till Svenska kraftnät att bygga ut anslutningspunkter till havs, om jag kommer att ta initiativ till någon annan typ av stöd till havsbaserad vindkraft, om jag i annat fall kan acceptera att det inte kommer att byggas någon havsbaserad vindkraft i Sverige under de kommande tio åren och hur jag avser att agera för att möta industrins behov av el till 2030 och 2035. Han har alltså ställt ett flertal frågor.

Jag vill börja med att understryka följande: Det var visserligen regeringens beslut att inte längre kräva av Svenska kraftnät att verket skulle bygga ledningar till havs, men även Svenska kraftnäts bedömning var att det skulle strida mot EU:s statsstödsregelverk att göra detta.

Linus Lakso vet att 10 gigawatt ny havsbaserad vindkraft bara möjliggör anslutning av 1,8 gigawatt ny elanvändning med bibehållen resurstillräcklighet. I den energipolitiska inriktningspropositionen skriver regeringen att vindkraften på kort sikt kan stå för majoriteten av tillkommande elproduktion men att vindkraften i ökad utsträckning behöver bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Regeringen har därför i första hand fokuserat på att stärka vindkraftens och solkraftens bidrag till ett robustare elsystem och till att mer elanvändning kan anslutas.

Regeringen gav den 12 december förra året Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen två gemensamma uppdrag som syftar till just detta. Det ena uppdraget fokuserar på tekniska krav och det andra på incitament. Vindkraften ska alltså bidra mer men också få betalt för det.

Regeringen har också i budgetpropositionen för 2025 aviserat flera åtgärder för att öka acceptansen för vindkraften genom stärkta incitament för kommunal tillstyrkan och genom ökad direkt lokal nytta. Detta gäller den landbaserade och den kustnära vindkraften. Det är också denna vindkraft som är billigast att bygga och som går snabbast att få fram.

Regeringen är angelägen om att mer fossilfri elproduktion snabbt kommer på plats. Bara under de två senaste åren ser elproduktionen ut att ha ökat med 6 100 megawatt, framför allt i form av sol- och vindkraft. Till 2030 är det bara landbaserad vindkraft och kraftvärme som kan förväntas tillkomma och bidra till att mer elanvändning kan anslutas. Solkraften byggs ut snabbt men bidrar i dagsläget i princip inte alls till att någon ny elanvändning kan anslutas, oavsett hur stor kapacitet som installeras.

Regeringen arbetar för att öka elproduktionen i Sverige och i synnerhet med att öka möjligheterna att effektivare använda den elproduktion som redan finns. Att elproduktionen som tillkommer också kan möjliggöra nya elkunder är avgörande för en välfungerande elmarknad och en kostnads-effektiv utbyggnad av elsystemet. Om detta till syvende och sist visar sig vara tillräckligt för att genomföra hela energiomställningen får framtiden utvisa. Linus Lakso kan dock känna sig trygg med att regeringen prioriterar industrins tillgång till billig el, vid varje tidpunkt året om, mycket högt.

Anf. 2 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag tackar Ebba Busch för svaret.

Ebba Busch tog upp att den fossilfria elproduktionen har ökat med 6 gigawatt de senaste åren. Låt oss titta lite grann på historien.

Senast KD styrde var Sverige beroende av import av bland annat tysk och polsk kolkraft, men tack vare åtta år av kraftfull rödgrön energipolitik hade Sverige år 2022 det största överskottet av el i Europa och en historiskt hög utbyggnadstakt. Sedan Ebba Busch tog över rodret har utbyggnadstakten vikt nedåt kraftigt – den har gått från 2 gigawatt år 2022 till 1 gigawatt i år och väntas gå ned till en halv gigawatt. Det motsvarar en minskning med 75 procent under mandatperioden. Detta gör mig absolut inte trygg med att vi kommer att ha en tillräcklig elförsörjning framöver.

Ett av de första beslut som regeringen tog var att stoppa Svenska kraftnäts uppdrag att bygga anslutningspunkter till den havsbaserade vindkraften. Detta fick hård kritik av både experter och företag, som konstaterade att havsvinden är avgörande för att man ska få fram billig el till 2030 och 2035. Energiforsk har visat att elpriserna skulle kunna sänkas med upp till 50 procent i elområde 4, som ligger i södra Sverige, med en utbyggnad av havsbaserad vindkraft på tre och en halv gigawatt.

Energiministern har påstått att havsvindkraften kommer att byggas ut ändå, utan att staten ansvarar för att bygga ut stamnätet till havs, men verkligheten visar ju det motsatta. Vattenfall valde att pausa ett av sina mest mogna projekt, Kriegers flak, som redan före 2030 skulle kunna leverera el motsvarande 20 procent av Skånes elbehov. Även Skånes effektkommission, som leds av Moderaterna, har sagt att detta är otroligt avgörande för södra Sveriges elförsörjning. Vattenfall har även flaggat för att samma beslut – av samma anledning – kan tas för den planerade parken Kattegatt Syd.

Dessutom kommer väldigt tydliga besked från regeringens egen utredare för ett nytt anvisningssystem för den havsbaserade vindkraften, som skriver så här:

Våra förslag leder inte i sig, vare sig när det gäller auktionssystemet eller när det gäller regelförenklingar för befintliga projekt, till någon utökad utbyggnad av vindkraften till havs. Det beror på att marknadsförutsättningar för närvarande saknas. Utbyggnaden med stöd av auktionssystemet kommer tidigast att kunna ske under andra delen av 2030-talet. Med andra ord handlar auktionssystemet inte om att på kort sikt lösa behovet av snabbt utbyggd elproduktion. Befintliga projekt är den enda möjlighet som finns för havsvindkraften att bidra med ytterligare produktion till runt år 2030.

Det är mot denna bakgrund jag frågar Ebba Busch om hon är nöjd med att det inte ser ut att bli någon vindkraft till havs under överskådlig framtid. Det måste vara något slags rekord i passivitet att svara att vi får vänta och se om detta är tillräckligt för energiomställningen. Det låter mer som en månanaminister än en energi- och näringsminister. Jag vill ge Ebba Busch chansen att ändra sig och frågar därför åter: Är Ebba Busch nöjd med att det inte kommer att byggas någon havsvindkraft de närmaste tio åren? Är det verkligen beskedet om att vänta och se som hushållen och företagen vill ha?

Anf. 3 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag tackar Linus Lakso för interpellationen och Ebba Busch för svaret.

Sverige står i ekonomisk motvind. Arbetslösheten stiger, investeringarna minskar och regeringens passivitet gör att svensk industri hamnar på efterkälken.

Vi socialdemokrater vet att tillväxt inte uppstår av sig själv. Det krävs investeringar, långsiktiga beslut och en politik som vågar satsa på framtiden. Men vad ser vi i Sverige i dag? Jo, en regering som stoppar industrins elektrifiering genom att blockera vindkraft och som inte har någon strategi för hur Sverige ska locka investeringar. Vi ser också hur Kristdemokraternas partivänner i kommunerna gör precis samma sak som regeringen gör här i Stockholm: stoppar tillväxten, stoppar jobben och stoppar framtiden.

I min valkrets på Öckerö ser vi precis detta. Där säger den borgerliga kommunledningen, ledd av Ebba Buschs partikamrat, nej till Västvind, ett projekt som kan leverera 5,5 terawattimmar fossilfri el, skapa hundratals arbetstillfällen och dra in miljardinvesteringar till Västsverige. Detta projekt ser Göteborgs Hamn och Volvo Cars som en nyckel i sin elektrifiering. Men i stället för att möjliggöra dessa investeringar säger högern nej. I stället för att stärka Sveriges konkurrenskraft blockerar man den.

Högerpartierna pratar om att Sverige behöver mer el men säger ändå nej till projekt efter projekt som kan ge mer el här och nu, inte om 10–15 år. Regeringen säger att man vill ha investeringar men skrämmar bort företaget med en orealistisk energipolitik. Regeringen säger att man vill ha en stark arbetslinje men stoppar de jobb som hade kunnat skapas.

Fru talman! Detta handlar om en större fråga. Vad händer när man inte har en fungerande tillväxtpolitik? Det är det vi ser i Sverige nu. Vi ser en arbetslöshet som stiger, investeringar som släpar efter och en skattetillväxt som inte riktigt tar fart.

Skillnaden mellan oss socialdemokrater och regeringen är att vi vet att svensk tillväxt bygger på tre saker: investeringar, innovation och industriell utveckling. Vi vet att det krävs en energipolitik som är pragmatisk, inte kärnkraftsdogmatisk. Låt oss vara ärliga. Ebba Buschs vurm för kärnkraft och kraftiga motstånd mot vindkraft – eller stålskogar, som regeringspartierna kallade det under valrörelsen – kan vara det största hindret för Sveriges tillväxt.

Hur ska Sverige klara omställningen, få fram mer el och få de investeringar som krävs för en stark jobbtillväxt? Näringslivet är tydligt. Man vill ha mer fossilfri el i närtid, fortsatt konkurrenskraftiga elpriser och tydliga spelregler. Västvind hade kunnat vara en del av lösningen, men Ebba Buschs partikamrater i Öckerö väljer att sätta stopp.

Ebba Busch! Vad hände med den borgerlighet som såg tillväxten som något viktigt? Har den havsbaserade vindkraften någon framtid i Ebba Buschs Sverige? Ny kärnkraft om i bästa fall 10–15 år tryggar inga investeringar, skapar inga jobb och ger oss ingen tillväxt här och nu.

Fru talman! Det vi nu ser är inte tillväxtpolitik, och det är svensk arbetskraft, svenska företag och svenska hushåll som får betala priset.

Anf. 4 MATTIAS JONSSON (S):

Fru talman! Även jag tackar Linus Lakso och statsrådet.

Den 6 mars planerar Öckerö kommun att ta beslut i fullmäktige om miljöprovningen av vindkraftsparken Västvind. Jag har förstått att det lutar åt ett nej från styret, som leds av Kristdemokraterna och Moderaterna. Samtidigt säger regionen, länsstyrelsen, fordonsindustrin, handelskammaren, LO, Svenskt Näringsliv, kemiföretagen, Göteborgsregionen, Göteborgs Hamn med flera med all önskvärd tydlighet att det behövs mycket mer el här och nu.

Västsverige producerar mindre än en tredjedel av den el som förbrukas där i dag. Samtidigt importeras en stor mängd olja och gas. Göteborgs behov täcks till 90 procent av import, och i Västra Götaland är siffran 75 procent. Behovet är alltså enormt. Västvind skulle endast uppta 2 promille av Skagerraks och Kattegatts yta men producera upp till fyra och en halv terawattimme, en volym som skulle göra stor nytta. Investeringarna är på 30–35 miljarder.

Öckerö kommuns troliga beslut att avstyrka Västvind kommer att påverka jobb, industri, elektrifiering, klimat, elpriser och så vidare i Väst-sverige. För att täcka hela sitt behov behöver Väst-sverige öka produktionen genom 5 havsbaserade vindkraftsparker eller 15 mindre så kallade SMR-kärnkraftsreaktorer. De senare ligger dock alltför långt fram i tiden.

Den nu uppskattade ökningen av elbehovet i Väst-sverige gäller till 2045. Givet den industriella omställningen och behovet jag redogjort för behövs två tre vindkraftsparker så fort som möjligt, och just nu är Västvind det mest realistiska alternativet för att få åtminstone en vindkraftspark på plats snabbt.

Vi socialdemokrater har länge drivit på för ökad elproduktion. Målet är 60 terawattimmar fram till 2030, och nu krävs ett arbete för att få detta på plats. Bara i Väst-sverige behövs ytterligare 15 terawattimmar fram till 2030.

Vad tänker statsrådet om att hennes partikamrater på Öckerö ser ut att avstyrka den enormt viktiga vindkraftsparken Västvind? Har statsrådet några tankar om hur vi kan få ett beslut som går i rätt riktning så att jobben, den gröna omställningen och industrin säkras?

Anf. 5 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag begärde ordet för att näringsministern i slutet av sitt svar till Linus Lakso nämnde att hon prioriterar industrins tillgång till el väldigt högt. Jag hörde dock inte i svaret hur detta ska gå till.

Hjärtat av svensk kemiindustri ligger i Stenungsund på västkusten. Drygt 2 500 jobb är i dag beroende av en omställning till fossilfrihet. Till 2030 eller möjligtvis något år senare behöver därför 5, eller kanske 15, nya terawattimmar vara på plats. Ska detta åtgärdas genom gasturbiner, som har varit uppe på bordet, eller genom vindkraftsparker till havs?

Det är de två realistiska alternativ som finns just nu, för den landbase-rade vindkraft som Ebba Busch hänvisar till har vi inte sett till i någon större omfattning, framför allt inte på västkusten. I så fall måste statsrådet ha något annat i bakfickan eller kännedom om vad som ska generera el.

För att den kemiindustri som vi har på västkusten, som är världsledande inom sina segment, ska kunna ta ytterligare steg behöver den på olika sätt tillföras fossilfri energi och fossila råvaror. Då kan det stora oljebero-ende som industrin har fasas ut. För att den ska vara konkurrenskraftig behöver det komma politiska förslag om hur det ska gå till och hur vi ska säkra den kemiindustri som är viktig för hela landet.

Anf. 6 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! I Sudan befinner sig ungefär 24 miljoner människor som är i akut behov av mat. 1,5 miljoner människor bedöms befinna sig på gränsen till svält.

I Sverige bedömer Naturvårdsverket att vi gör av med mat motsva-rande 16 kilo per person och år – mat som hade varit fullt duglig att äta – bara från hushållen. Men vad hjälper det Sudan och den svältande befolk-ningen där att Sverige kastar tusentals ton ätbar mat – 16 kilo per person? Vi står alltså med ett enormt matöverskott i Sverige som inte hjälper någon där det behövs, när det behövs.

Jag inser att det kan uppfattas som en något brutal liknelse att jämföra matöverskott och svält i Sudan med den situation som vi har i Sverige, men det är som att grundläggande fysik inte alls går in hos vissa ledamöter i oppositionen. Det börjar bli fördummande och tröttsamt.

Att skryta om att vi står med ett elöverskott i Sverige som går på export när det blåser och när solen skiner är samma sak som att jag skulle säga: Man kan inte påstå att vi har problem med svält i världen, för vi kastar ju jättemycket mat i Sverige.

Det är precis samma situation och samma avsaknad av logik på svältområdet som på elområdet, det vill säga att det kan finnas två sanningar samtidigt. Ja, vi har ett elöverskott. Ja, vi har Europas värsta effektbrist.

Det är själva definitionen av vansinne att göra samma sak om och om igen och förvänta sig ett annat resultat. Detta för mig till den konkreta politiken. Vi har effektbrist i Sverige, men inte på grund av att vi har elbrist. Vi har ett överskott – det är ett faktum som vi är helt överens om. Varför då? Jo, därför att olika kraftslag har olika förmågor.

Jag representerar en regering som står för teknikneutralitet, men jag vill ha el som är anslutningsbar för mina industrier. Vi behöver ha mer vindkraft. Det kan hjälpa till att pressa ned priset, inte minst i södra Sverige. Men väldigt låga priser innebär också att investeringskalkylerna för vindkraften havererar. Det är precis vad som händer nu, och det handlar inte om regeringens politik.

Jag undrar om Lakso vet hur mycket el som finns tillgänglig för anslutning av ny industri om vi bygger vindkraften till havs. Att den installerade kapaciteten är 10 gigawatt är inte samma sak som att det finns tillgängligt för anslutning av ny industri.

När det gäller kemiföretagen på västkusten ska man vara medveten om att företag som Perstorp, Borealis, Nouryon, Ineos Inovyn och Adesso Bioproducts behöver ha tillgänglig el varje dag. Många av dem behöver ha det 24/7, 365 dagar om året, och den kan icke vara väderberoende. Det är detta som effektivt sänker Sveriges konkurrenskraft. Den går däremot att takta med vätgas, och den går att takta med lagring. Detta är jag beredd att betala mycket pengar för.

Jag är dock inte beredd att betala för något som förvärrar effektbristen och gör att vi får mer el som går på export till Danmark men som inte är anslutningsbar för nya företag i Sverige.

Anf. 7 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Svaret visar med all önskvärd tydlighet att vår energiminister har noll koll på fysikens lagar och hur ett elsystem faktiskt fungerar.

Först och främst har Sverige absolut inte Europas största effektbrist. Vi har snarare Europas största effektöverskott. Ebba Busch avser kanske SE4, där det finns ett lokalt produktionsunderskott. Det är precis därför vi behöver mer produktion i södra Sverige, till exempel havsbaserad vindkraft.

Det enda som Ebba Busch har rätt i, fru talman, är att vi behöver olika förmågor. Det som havsvinden, och i ännu högre grad den landbaserade vindkraften, kan leverera till elsystemet är stora mängder billig el.

Grundproblemet här och skälet till att Ebba Busch hänvisar till det hon benämner som resurstillräcklighet är att Ebba Busch och regeringen totalt saknar en realistisk politik för effekt. Vi behöver nämligen komplettera väderberoende energikällor med reglerbar kraft.

Miljöpartiet har föreslagit ett mål om 10 gigawatt reglerbar kraft till 2030, men regeringen har absolut inget mål och ingen egen bedömning av hur mycket effekt i form av reglerbar kraft och flexibilitet som faktiskt behövs. Det är ju detta som kan möjliggöra mer förnybart på kort sikt. Det hänvisade Ebba Busch till själv och underströk också att det står i regeringens proposition att det är detta som kan leverera energi på kort sikt.

Man blir helt paff över svaret när de uppenbara bristerna ligger i regeringens egen energipolitik.

Som sagt har alltså utbyggnadstakten minskat, eller kommer att ha minskat, med 75 procent under Ebba Buschs tid som energiminister. Sverige går mot ett elunderskott. Ja, vi har ett elöverskott i dag. Det som dessutom saknas är att få fart på industrins och transportsektorns elektrifiering. Det är regeringens stora misslyckande. Hela poängen med att vi ska bygga ut mer fossilfri el, oavsett kraftslag, är ju att vi vill fasa ut den fossila energin, och där misslyckas regeringen totalt.

Användningen av fossila bränslen ökar inom transportsektorn. Vi ser att projekt efter projekt pausas eller skjuts på framtiden. Volvo skjuter fram sina planer på elektrifiering. Hybrit skjuts på framtiden. Flera stora projekt för att producera till exempel elektrobränslen i Sverige har flyttat utomlands.

Det är alltså en skrämmande utveckling vad gäller både att behålla en grön industriutveckling i Sverige och att leverera mer förnybar energi. Jag hör inga realistiska svar från Ebba Busch om hur det ska gå till. Tvärtom stoppas nu i realiteten utbyggnaden av all havsvind, antingen genom bristande politik eller genom att Kristdemokraterna använder det kommunala vetot lokalt.

Jag förstår helt enkelt inte hur regeringen har tänkt leverera när det gäller industripolitiken eller att få till energiutbyggnaden.

Anf. 8 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Tack till ministern för svaren vi fick!

Jag blir dock lite fundersam. Är det så att ministern inte ser hur avgörande Västvind faktiskt är för Västsverige? Det är klart att vi behöver mycket mer produktion, men när vi har ett projekt som är så nära och som skulle kunna komma igång fort blir jag bekymrad om ministern inte ser att det är ett problem om de här 50 havsbaserade vindkraftverken inte blir av.

Hela näringslivet och samtliga kommuner på västkusten – förutom uppenbarligen kommunledningen på Öckerö – ser hur viktigt det här är. Jag tänker att det kanske inte är så svårt för ministern att göra en riktigt god insats här genom ett telefonsamtal. Jag hoppas att statsrådet gör vad hon kan fram till den 6 mars för att se till att vi trots allt får ett positivt besked från Öckerö kommun.

Anf. 9 MATTIAS JONSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är självklart så att situationen i Sudan är otroligt allvarlig. Att vi har ett överskott av el och levererar el utomlands är också korrekt, men vi

har också stora behov här och nu. Då kan man fundera på varför vi behöver bygga ut svensk kraftproduktion så snabbt. Jo, det är för att det handlar om jobben.

Det vi pratar om är också situationen i Västsverige, och det här är inte någonting som bara vi socialdemokrater säger. I en artikel i Göteborgs-Posten betonar Västra Götalandsregionen, Business Region Göteborg och Västsvenska Handelskammaren att om vi inte får den här havsvindkraften och utökad elproduktion på plats till 2030 riskeras fram till det året 25 000 arbetstillfällen och på lång sikt 70 000 arbetstillfällen i Västsverige. Det är klart att situationen då blir väldigt allvarlig.

Vad gäller det här påståendet som jag hört flera gånger har jag haft debatter med statsrådet tidigare om energipolitiken och frågan om teknikneutralitet. Jag menar, fru talman, att det är teknikneutralt att exempelvis ta anslutningskostnaderna till havsvindkraftsparkerna.

Vi såg att när Kriegers flak inte kom på plats släckte man ned det projektet. Jag tror att det finns risk att det får en dominoeffekt på andra havsvindkraftsparker. Tillbaka till teknikneutralitet: Man tog anslutningskostnaderna när vi byggde ut landvindkraften, kärnkraften och så vidare. Ska man ha teknikneutralitet borde man rimligen ta den kostnaden också för havsvindkraften så att vi får det här på plats snabbare.

Mina frågor kvarstår, då jag inte kände att jag fick något svar. Hur ser statsrådet på att partikamraterna på Öckerö lutar åt att säga nej till havsvindkraftsparken, som är så viktig för Västsverige? Och har statsrådet några tankar om hur man ska kompensera för detta om det inte kommer på plats?

Anf. 10 ISAK FROM (S):

Fru talman! Statsrådet kom visst nästan in på biståndspolitiken. Men det, fru talman, är ju lite av en annan debatt.

Sedan tänkte jag att det kanske handlade om biogas. Matrester kan ju generera det också. Men det var inte riktigt det heller.

Statsrådet kom i alla fall med ett besked här. Jag tyckte att det var en nyhet att statsrådet är villig att betala för effekt.

Ska en vindkraftspark få långsiktigt stabil ekonomisk hållbarhet kan den kombineras med effektlagring, med turbiner eller vätgas. Det är klart att någon ska betala för det. I dag betalar industrin ganska stora pengar i flaskhalsavgifter vid överföringsbrister.

Samhället, regeringen och industrin kan också komma överens om vad man ser som möjligt till 2033 för att säkerställa effektkapacitet för den västsvenska industrin. Det är det som industrin står och väntar på. Man vill göra nödvändiga investeringar, och då behöver man se att politiken är lite mer framåtlutad. Men som vi hör här från mina meddebattörer är inte kristdemokraterna på Öckerö särskilt medgörliga i den här frågan, utan det måste komma välvilja någon annanstans ifrån. Kanske har statsrådet något i bakfickan – vi får se.

Anf. 11 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Den här regeringen kommer inte att ta bort rätten till kommunalt veto. Vi har inte för avsikt att köra över kommuner som absolut inte vill ha vindkraft. Vi tror att det blir dåligt.

Däremot gör vi det som de rödgröna inte lyckades med i regeringsställning förra gången. Vi avsätter mer resurser till länsstyrelserna för att kunna hantera vindkraftsbeslut snabbare. Vi har avsatt mer resurser på Regeringskansliet för att kunna hantera vindkraftsbeslut. I stället för att hantera bara ett vindkraftsbeslut på åtta år har vi nu hanterat väldigt många med en del ja och en del nej till havsbaserad vindkraft från regeringens sida.

Vi har nu gått till botten med frågan om Försvarmaktens intressen. I stället för att pytsa ut det ärende för ärende lade vi flera månader på att i detalj gå igenom allt sekretessbelagt och säkerhetsklassat underlag för att kunna se var Försvarmakten kan släppa fram mer vindkraft.

Något vi också gör är att ändra den open-door policy som gjort att man kunnat lägga miljoner på ansökningsprocesser utan att veta var det är produktivt att ens försöka lämna in en ansökan. Bland jämförbara länder är Sverige bland de senare att lämna det här systemet, men vi gör det tack vare den här regeringen och inte under den rödgröna regeringen.

Vi tar också tag i frågan som den rödgröna regeringen under åtta år aldrig måttade med – den om att öka de ekonomiska incitamenten att säga ja till vindkraft lokalt. På åtta år lyckades man inte med det, men nu har vi fattat beslut om detta och kommer att verkställa det under det här året.

Chansen att få ett ja går ned med 11 procent om Miljöpartiet är med i en koalition, visar ett av underlagen. Vi säger ja och vi säger nej med olika partier på olika håll. Det gör både kristdemokrater, moderater och sverigedemokrater och socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister. Vi ämnar inte ändra på det, utan vi ämnar ändra på annat sätt.

När det gäller teknikneutralt vill jag faktiskt ha svar på om Joakim Järrebring, Mattias Jonsson och Lakso vet hur mycket anslutningsbar el som tillförs om de här havsbaserade vindkraftsparkerna kommer på plats. Har ni någon aning, mellan tummen och pekfingret, om vad som finns tillgängligt? Kan ni ringa upp Perstorp och säga: Om vi får det här vindkraftverket på plats kommer ni att ha så här mycket tillgänglig el?

Industri som håller på med kemi är inte en verksamhet som kan slå på och av. Då är det otroligt viktigt att man har el tillgänglig där det behövs, när det behövs. Det är därför jag är besatt av att prata om effektbalansen, om anslutningsbar el, inte bara mer el i största allmänhet som försvinner ut någonstans. Där är ni svaret skyldiga. Har ni någon aning om hur mycket mer industri och hur många fler företag som kan ansluta?

Detta är Sveriges riksdags kammare, fru talman. Jag får påståendet ”noll koll” slängt i ansiktet från Lakso när jag hänvisar till Entso-e:s Winter Outlook, som konstaterar att vi har en av de värsta effektbristerna. Det tycker jag inte är seriöst. Jag tycker inte att det är respektfullt.

Låt oss stöta och blöta! Sitter Lakso med några andra fakta?

Anf. 12 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Den siffra Ebba Busch är ute efter, när det gäller det hon tidigare har kallat kapacitetsfaktor och nu kallar resurstillräcklighet, är 18 procent. Detta visar bara att Ebba Busch inte förstår hur ett elsystem fungerar.

Jag tror att Ebba Busch behöver resa runt och vara ute i verkligheten för att se vad som är på gång i Sverige. Besök till exempel Juktans pumpkraftverk utanför Storuman, som har 315 megawatt reglerbar kraft. Besök

Göteborgs Energis gasturbiner, som står beredda att leverera effekt när den behövs. Varför inte besöka värmelagret i berggrummet i Västerås eller titta på något av de batterier motsvarande 1 gigawatt som har installerats de senaste åren? Detta är tekniker som finns redan i dag.

Att bara hänvisa till tillgänglighetsfaktorn för ett enskilt kraftslag är totalt missvisande. Det är inte så man bygger ett energisystem. Det vi behöver göra nu är att se till att både få in mycket – billig – el och att få in tillräckligt med reglerbar kraft. När det gäller detta misslyckas regeringen totalt. Det är därför vi faktiskt står med ett fortsatt stort överskott, enligt prognos. Vi ser inte den gröna industriomställningen hända i den takt den skulle behöva hända.

Att hänvisa till ett stort överskott som vi inte kan använda är – återigen – bara ett misslyckande. Det beror dessutom på en misslyckad näringspolitik. Vi har inte rätt förutsättningar för svensk industri att investera och dra nytta av den relativt billiga el vi faktiskt har.

Anf. 13 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Kärt barn har många namn. Jag försöker dock att hålla mig till det Svenska kraftnät och internationella TSO:er använder, och det är kapacitetsfaktor. Ibland kallas det också effektbidragsfaktor.

Det är inte jag som har hittat på dessa siffror. Siffrorna är 11 procent för landbaserad vindkraft, 18 för havsbaserad vindkraft, 74 för kärnkraft och 84 procent för vår fantastiska vattenkraft.

Jag har järnkoll på hur man bygger ett elsystem från ett politiskt perspektiv. Jag menar att Lakso precis har erkänt att vi inte kan bygga svensk, grön, konkurrenskraftig omställning som ger ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen enbart på väderberoende kraftproduktion. Han har precis erkänt att det är 1,8 gigawatt som finns tillgängligt, inte de 10 gigawatt det talas om. Man räknar också med att andra kraftslag och andra åtgärder ska lösa ett kraftslag som kommer och går.

Med det sagt fyller det andra funktioner i systemet. Regeringen vidtar därför alla de åtgärder som den rödgröna regeringen inte måktade med för att bana väg för ny landbaserad och havsbaserad vindkraft.

Det kan dock inte bara bli mer el. Det handlar om 60 åtgärder som bland annat syftar till att få ut mer effekt, tillgänglig el, där det behövs och när det behövs. Bland annat handlar det om att premiera om man som projekt i Stenungsund tittar på att takta sin vindkraftsproduktion med vätgasproduktion och med annan typ av lagring. Detta kommer att få fler incitament framöver. När det gäller detta gör jag gärna upp med både miljöpartister och socialdemokrater, för det behövs för Sveriges bästa. Vi har gått från 10 procents inflation till 2 procent under den här regeringen. Vi gör den största satsningen på forskning och innovation någonsin i Sveriges historia, och vi lägger den största infrastrukturbudgeten någonsin i Sveriges historia, med 200 miljarder i tillskott. Det är bra för Sverige. Det bygger konkurrenskraft.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:294 om besöksnäringen

Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Isak From har frågat mig hur regeringen och jag avser att utveckla besöksnäringen och om regeringen och jag avser att skapa en ny besöksnäringstrategi.

Besöksnäringen är viktig för Sverige ur flera perspektiv. Det är en arbetskraftsintensiv näring som skapar jobb, inte minst för unga och för personer med utländsk bakgrund. Den bidrar också till att utveckla attraktiva platser runt om i vårt land, vilket inte bara gynnar besökare utan också dem som bor och verkar på en plats. Besöksnäringen bidrar också till hela näringslivets möjligheter att attrahera kompetens.

Jag ska svara rakt: Regeringen har inte för avsikt att ta fram en ny strategi. Vi bygger vidare på den samsyn och kunskap som finns nationellt, regionalt och lokalt, och vi fokuserar på frågor som gör skillnad för företagen och lokalsamhället.

Flera svenska regioner genomför egna projekt för att främja besöksnäringen, med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Fonden ger den lokala och regionala nivån egna möjligheter att utifrån den regionala utvecklingspolitiken initiera projekt och åtgärder baserade på specifika, platsbaserade behov för besöksnäringen.

Besöksnäringens företrädare lyfter framför allt fram två områden som viktiga för att de ska kunna utveckla sina verksamheter: regelförenkling och kompetensförsörjning. Båda dessa områden är prioriterade av regeringen. Inrättandet av Förenklingsrådet och Implementeringsrådet och de ambitiösa förenklingsuppdrag regeringen gett till ett trettiotal myndigheter får stor betydelse för små och medelstora företag.

Regeringen beslutade den 16 januari 2025 om propositionen *Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker*, det så kallade gårdsförsäljningsförslaget. Förslaget har tidigare skickats för notifiering till EU-kommissionen, som inte har haft några invändningar mot förslaget. Det gör därmed att processen kan gå vidare.

De nya bestämmelserna om gårdsförsäljning föreslås träda i kraft den 1 juni 2025 och föreslås gälla i sex år räknat från ikraftträdandet. Under denna tidsperiod bör en utvärdering göras som ska ligga till grund för beslut om regleringen bör förlängas eller göras permanent. Det har varit regeringens målsättning att så snabbt som möjligt få på plats ett förslag som möjliggör gårdsförsäljning, samtidigt som detaljhandelsmonopolet värnas.

Regeringen beslutade den 1 juli 2023 att avskaffa danstillståndet. Den 1 januari i år upphävdes hotelltillståndet och ersattes med ett enklare anmälningsförfarande.

Danstillstånd, hotelltillstånd och gårdsförsäljning är frågor som besöksnäringens företrädare har försökt påverka i många år utan resultat. Nu har regeringen på kort tid fått bort oönskade hinder samtidigt som en modell för gårdsförsäljning har arbetats fram för att gynna småskalig besöksnäring.

Regeringens strategiska arbete för att undanröja onödiga hinder bidrar till att svensk besöksnäring kan utveckla sin konkurrenskraft långsiktigt. Det skapar jobb, välbefinnande och attraktiva platser runt om i vårt vackra land.

Anf. 15 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret!

Svaret tarvar en del frågor. Regeringens tydlighet kan man inte ta miste på. Man är inte intresserad av och har inte för avsikt att ta fram en ny strategi.

Man lade ju ned den strategi som den socialdemokratiskt ledda regeringen tog fram, men man hänvisar hela det nationella ansvaret till de regionala och lokala. Det är naturligtvis kanske inte bara dåligt. Det kan ju också vara ganska bra, men det kan behövas en hel del komplement.

Fru talman! Jag ställde frågorna i interpellationen i december efter att vi hade haft budgetdebatten och efter att vi hade tagit del av regeringens ambitioner på området. Jag delar också regeringens analys när det handlar om att det här är en kompetensintensiv bransch.

Statsrådet Busch har hänvisat till mig att hon inte hade tid att ta svaret för att hon var ute på nödvändiga resor. Jag förstår att regeringen behöver resa och ta in det höga antalet arbetslösa som växer fram i bransch efter bransch. Det är klart att besöksnäringen kan vara, och har varit, ett inlägg för både unga och nyanlända – en integrationsmotor. Det syns dock ingenting av det i det här svaret.

När det gäller den nationella nivån och vem som ska marknadsföra Sverige: Är det gårdsförsäljningen, danstillståndet och hotelltillståndet som kommer att locka japaner och kanske amerikaner, kanadensare och – vad vet jag – brasilianare till Sverige? Jag vet inte riktigt; oftast brukar det ju vara vår natur, kultur och så vidare som lockar. Det kan ju uppstå en ny kultur kring gårdsförsäljningen. Vi vet inte det, men den har lyfts fram som regeringens stora regionalpolitiska reform. Nu hänvisas det också till att det är den besöksnäringsspolitiska reform som ska bygga den här branschen stark.

Sedan blir man kanske lite matematiskt nördig när man läser hur stora satsningar som görs på kompetensförsörjningen samtidigt som en mängd utbildningsplatser har försvunnit sedan Socialdemokraterna lämnade ifrån sig makten efter Tidöregeringens övertagande. När beslutet togs att även lägga ned branschskolorna tappade den här branschen en viktig ingång, och det har kritiserats från branschens sida.

När vi läser den budget som regeringen har lagt fram kan vi konstatera att det försvinner drygt 1 miljard från vuxenutbildningen fram till 2027. Det är ingen satsning. Om regeringen nu inte ändrar sig till budgeten för 2026 är det alltså konstanta neddragningar under flera år – låt vara att det görs en liten höjning för 2025.

Anf. 16 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Tack, Isak From, för en viktig interpellation, och tack så mycket för svaret, ministern!

Besöksnäringen är en av våra viktigaste tillväxtmotorer. Den skapar jobb i hela landet, inte minst för unga och nyanlända, stärker våra lokalsamhällen och bidrar till en hållbar utveckling. Men trots att intresset för att resa i Sverige är stort och trots att konkurrensen om turister ökar har regeringen valt att dra ned på ambitionerna. När andra länder väljer att växla upp marknadsföringen och stärka sina positioner valde regeringen 2023 att minska anlagen till Visit Sweden. Det har lett till att Sveriges

Prot. 2024/25:76

25 februari

Svar på

interpellationer

synlighet internationellt minskar och att vi faktiskt tappar marknadsandelar.

Vi socialdemokrater ser potentialen i svensk besöksnäring och vill att Sverige ska vara ett självklart val för internationella besökare. Därför ökar vi anslagen till Visit Sweden i vår budgetmotion. Vi vet att långsiktighet och kraftfull marknadsföring gör skillnad. Det är ett konkurrensmedel vi inte har råd att försumma.

Fru talman! Vi ser med oro att regeringens strategi för besöksnäringen är obefintlig. Den socialdemokratiska regeringen tog fram en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, men den strategin har nu försvunnit helt – den finns inte ens kvar på regeringens webbplats – och det verkar inte heller finnas någon plan på att ta fram en ny. Regeringen påstår nu att man bygger vidare på befintlig kunskap och samsyn, men i praktiken ser vi faktiskt inga tydliga satsningar. Det saknas en långsiktig plan för hur Sverige ska stärka sin position som besöksland.

Ska vi ta till vara besöksnäringens fulla potential krävs mer än regelförenklingar och punktinsatser. Det behövs en offensiv strategi där staten, regionerna och branschen arbetar tillsammans för att lyfta hela sektorn. Vi socialdemokrater har en tydlig ambition: Vi vill stärka svensk besöksnäring och skapa fler jobb i hela landet.

Fru talman! Jag skulle vilja fråga ministern om man ens funderar på att presentera någon strategi över huvud taget, men jag uppfattade det som att svaret på den frågan var nej. Min fråga är därför: Funderar regeringen på att åtminstone ta någon form av samlat grepp i frågan?

Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Det finns mycket man vill säga på det här området, och det är inte så ofta vi debatterar turismen i kammaren. Jag är därför glad att vi fick det här tillfället, och jag passar på att tacka interpellanten för interpellationen. Likaså tackar jag för Monica Haiders inlägg i debatten.

Det är onekligen så att det här är en bransch som skapar många arbetstillfällen – drygt 100 000 helårsarbeten. Den totala turismkonsumtionen i Sverige uppgick till nästan 250 miljarder kronor 2021, och vi väntar nu med spänning på att få siffror och ny statistik i mars. Det här är en mix; den största delen utgörs av svenskars egen turismkonsumtion i Sverige, och sedan har vi den utländska konsumtionen ovanpå den. Vi hoppas nu att vi ska få en annan situation så här på andra sidan pandemin, som var en otroligt tuff period för svensk turismnäring.

Jag börjar med att svara väldigt rakt på Monica Haiders fråga, fru talman: Nej, det finns ingen plan på att ta fram ett nytt dokument.

Jag tycker väl att jag kan kosta på mig att vara ödmjuk och reflektera lite fritt, även om det inte är särskilt ofta som vi statsråd dristar oss till att göra det i kammaren. Det är inte helt givet när det ska tas fram en ny policy, en ny strategi och ett nytt dokument för ett område och när det inte ska göras. Här har strategin varit att vi kan vila tungt på att den här kammaren i grunden är ganska politiskt överens om ingångarna till besöksnäringen i Sverige – och nu kör vi! Vi vet vad återkopplingen från turismnäringen är kring regelförenklingar och kompetensförsörjning, för den är väldigt tydlig. Sedan försöker vi verkställa utifrån det.

Det är inte alla som nördar ned sig i de här frågorna varje dag, och därför vill jag ändå trycka på följande: Vi har alltså ett ganska omfattande

regelförenklingspaket som vi nu har sjösat, och det består bland annat av ett förenklingsråd och ett implementeringsråd.

Det förstnämnda ska lämna förslag på förenklingar av svensk lagstiftning för att minska regelbördan och administrativa kostnader för svenska företag. Det är ingen liten sak. Ibland tillsätter vi en utredning för att titta på någonting specifikt som kanske kan tas bort och ändras, och här har vi nu ett råd som återkommande kan komma med förslag, utan anmodan. Det är precis det här vägskalet som hela övriga Europa står inför: Ska man addera mer regelbörda på företagen, eller ska man börja lätta på den? Sverige har valt väg. Vi kommer inte att sitta och vänta på EU-kommissionen. EU är inte EU-kommissionen, utan EU är medlemsstaterna. Sverige tar nu tåten i fråga om förenklingar.

Sedan har vi Implementeringsrådet, som bland annat ska se till att Sverige kommer in tidigare i för Sverige avgörande EU-processer. Är det någonting som näringslivet har pratat om under mina tio år som partiledare och nu två och ett halvt år som statsråd är det att det inte spelar någon roll om vi har en röd regering eller en blå regering – Sverige kommer ändå in för sent i EU-processerna. Implementeringsrådet kan hjälpa oss med en del av det, framför allt vad gäller att rulla tillbaka en del överimplementering av EU-direktiv.

Ett trettiotal myndigheter har fått uppdrag på samma område. Vi har förstärkt anslaget – det är modest, men det har ändå fått en förstärkning – till Visit Sweden, och Svenska Institutet har fått i uppdrag att både inrätta och samordna en Team Sweden-grupp som ska modernisera Sverigebildsarbetet. Vi vet nämligen att Sverigebilden i stort och turismnäringen är delvis kommunicerande kärl som, när det går åt rätt håll, tjänar Sverige väl på många områden.

Nog händer det alltså mycket, men det handlar mycket om görande snarare än om fler policyer.

Anf. 18 ISAK FROM (S):

Fru talman! Nu kom det visst in lite EU-debatt också! Det kan ju vara uppfriskande att statsrådet blir lite frispråkig. Jag tror dock att en del som lyssnar på debatten, framför allt från branschen, inte är helt imponerade av förändringarna av danstillståndet. Jag kan inte säga huruvida vi socialdemokrater kunde ha gjort det här annorlunda, men branschen säger att man fick mer administration. Nu ska man göra en anmälan för varje tillfälle. Där behöver man ange hur många vakter man ska ha, vilka vakterna ska vara, när de ska tjänstgöra och så vidare. Det var ju inte riktigt det som hade utlovats.

När det gäller den andra debatten hänvisade statsrådet till det kommunala vetot. Många av de här besluten är kommunala, speciellt kopplat till alkohollagstiftningen. Då är frågeställningen: Har regeringen för avsikt att köra över kommunerna i deras viktiga jobb?

Kopplar vi till den nationella nivån kan vi se att en sektor som faktiskt har återkommit och nu växer är sockerturismen från Norge, det vill säga handelspendlingen. Norskar köper godis, dricka, alkohol, kött och så vidare. Det har blivit en växande näring. Men det är likafullt inte den som lockar hit sydkoreaner, japaner, brasilianare eller kanadensare.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

I Norden och Skandinavien är det tre länder som nu mobiliserar ganska ordentligt och påverkar oss väldigt mycket. Norge har lockat och lockar amerikaner till sitt land och har en långsiktig strategi för det. Finland har via sin strategi siktat in sig på Asien. Vi ser också hur danskarna mobiliserar runt Köpenhamn och Kastrup.

Den här regeringen har dock inte förmågan att mobilisera på samma sätt runt Arlanda, vilket skapar en negativ spiral. Låt oss säga att det kommer japaner som bestämmer sig för att besöka Rovaniemi i Finland. Det är klart att vi då kan ha en samverkan med finnarna för att japanerna även ska komma till Sverige. Men vi ser ju inte riktigt det. Vi ser det inte i regeringens uppdrag. Vi ser inte att ambassaderna skulle ha fått det uppdraget. Vi ser inte den långsiktiga marknadsföringen. Det är inte jag utan branschen som säger det.

Vi behöver en långsiktig strategi för att få hit utländska turister. Beyoncé drog väldigt många besökare hit till Stockholm. Man valde att lägga flera stora konserter här, vilket var väldigt bra för Stockholm. Men för landet som helhet, inklusive Dalarna, Norrbotten och Västerbotten, krävs det att det finns någon form av sammanhållning och en sammanhållen strategi. Besöksnäringen i Kiruna omsätter inte lika mycket som gruvnäringen, men den omsätter ändå 1 miljard. Då är det lite häpnadsväckande att statens eget bolag Swedavia inte orkar upprätthålla flyget på kvällar och helger.

Anf. 19 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Vi fick höra i interpellationssvaret att regeringen inte har för avsikt att ta fram en ny besöksnäringstrategi utan vill fokusera på ”frågor som gör skillnad för företagen och lokalsamhället”, men också att flera svenska regioner genomför egna projekt med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Fonden ska nu centraliseras. Vi ska bara ha *en* i hela Sverige. Dessutom ska besluten fattas av Tillväxtverket, och regionerna ska bara vara rådgivande. Då blir det inte speciellt mycket regional påverkan i de här frågorna.

Ministern säger att besöksnäringen själv framför att man vill ha regelförenkling och kompetensförsörjning. Må så vara! Detta hör givetvis även vi riksdagsledamöter. Men först måste vi ju ha hit turisterna. Då behövs det marknadsföring och en idé om vad man vill.

Mina frågor är: Vad vill regeringen göra för besöksnäringen mer än regelförenkling och kompetensförsörjning? Och tycker regeringen att besöksnäringen ska fortsätta vara en av våra största branscher i Sverige?

Anf. 20 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med frågan om kompetensförsörjning. Vi har på olika sätt intensifierat arbetet för att se till att vi nu ännu bättre matchar de behov som näringslivet har vad gäller kompetensförsörjningen med tanke på de förändringar som sker på arbetsmarknaden. Det är uppenbart att det inte bara är *en* typ av kompetens som behövs inom besöksnäringen. Man behöver rekrytera många olika kompetenser för att klara av att vara konkurrenskraftig.

Insatser som är särskilt viktiga för besöksnäringen är till exempel förbättrade villkor för och höjda ersättningar till arbetsgivare som tar emot lärlingar inom gymnasieskolan och komvux. En annan satsning handlar

om en fortsatt statlig delfinansiering av World Skills Sweden för förbättring av yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktionskraft. Regeringen prioriterar även medel till fler platser inom både yrkeshögskolan och den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Därtill händer det mycket vad gäller möjligheten till digitalisering av statistik och data. Tillväxtverket, som är en av de myndigheter jag har ansvar för, har fått uppdraget och ansvaret att göra ett omtag för att säkra och utveckla turismstatistiken. Målet är en mer jämförbar men framför allt tillförlitlig statistik. Analyserna som görs ska därmed bli mer användbara. Inte minst ska vi kunna se hur vi står oss i den tuffa internationella konkurrensen.

Det kommer lite motstridiga signaler från oppositionen. Här finns också lite av en målkonflikt. Hur mycket ska ligga på det regionala när det råder ”blytuff” internationell konkurrens? Vi måste tala med *en* röst. Någon måste peka med hela handen. Vad är det vi ska kommunicera? Vad är det vi samlat ska marknadsföra Sverige som? Samtidigt ska regionerna göra så mycket som möjligt. Jag tror att man ska vara ärlig med att det där är en tuff målkonflikt. Men det finns fog för den omstrukturering som vi nu har gjort.

Jag vill åter understryka att saker och ting hänger ihop. Det är också därför jag nämner EU och den svåra debatt som sker där. Sverige väljer att gå före när det gäller en del av regelförenklingarna.

Det vi nu gör med den största infrastrukturbudgeten någonsin har också bäring på möjligheten att inte bara leva och bo utan också turista i hela landet. Vi tillför nu 200 miljarder mer i infrastrukturpropositionen, vilket innebär att vi i praktiken kan nolla vägunderhållsskulden. Ska man ut och åka i det här landet märker man ganska snabbt hur illa det är med vägarna. Det vet vi också har betydelse om man vill campa och bila runt i detta fantastiska men avlånga land.

Vi har ökat resurserna till vandringsleder i fjällområdena. Vi presenterade förra året en strategi för företag i kulturella och kreativa branscher för att stärka dem. Vi vet att det är en avgörande del av det man finner attraktivt med Sverige. För de företag som är aktiva inom näringen vet vi också att möjligheten till det utvidgade växa-stödet kan vara en viktig del.

Så nog händer det mycket på det här området! Jag menar att det har gett möjlighet till både breddning och spets.

Anf. 21 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det är tydligt att regeringen inte har för avsikt att ta fram en ny strategi. Samtidigt sitter Kristdemokraterna och näringsministern fast i ett Tidöavtal som säger att man inte ens får diskutera Brommas framtid.

Det innebär i förlängningen att man inte kan diskutera utvecklingen av Arlanda. Det är på sitt sätt också helt absurt. Det är absurt utifrån ett nationellt intresse. Men det är också absurt för att vi behöver marknadsföra Sverige. Arlanda behöver vara en konkurrenskraftig hub i hela Skandinavien.

Sedan är det också väldigt tydligt att Stockholm inte heller i Sverige behöver vara det absoluta navet i världsbilden. Under den här regeringstiden har SJ fattat beslut om att man kommer att lägga ned en ekonomiskt hållbar linje. Det gäller nattågstrafiken från Göteborg till Åre, Umeå och

upp till Kiruna. Det händer också, trots att det finns resenärer. Det är ganska märkligt, kan jag tycka.

När man frågar företagen, lokalsamhället och regionerna säger de att infrastrukturen är central. Där håller jag med näringsministern. Men då behöver man också få alla delar att lira tillsammans. Då duger det inte att hänvisa till ett danstillstånd, som visar sig vara en ny hämsko som har skapat nya hinder som irriterar företagen.

Jag tror att också näringsministern ser att det behövs lite mer och lite bättre. Vi kan inte förlita oss på den norska sockerturismen. Vi behöver få hit lite fler. Det kan också vara en viktig del för att regeringen skulle kunna få ned arbetslösheten något. Tycker inte näringsministern det?

Anf. 22 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag tycker att Isak From går lite långt här med två saker. Han får det att framstå som att jag primärt häver mig på förenklingar av danstillståndet som regeringens främsta åtgärd, og jeg liker ikke når nordmenn blir fremstilt som sukkeravhengige. Det är kanske min feedback tillbaka på interpellationen. Där tycker jag att det målas upp lite väl hårt. I övrigt delar jag och regeringen Isak Froms ambitioner och ställer oss bakom markeringen av betydelsen av turistnäringen.

Jag uppskattar utmaningen om flyget. Det hade kanske kunnat vara en separat debatt. Jag håller inte med om att vi är låsta till att bara tala om Bromma och inte kan tala om Arlanda. Hade infrastrukturminister Andreas Carlson stått här tror jag att han hade stått och hoppat upp och ned. Nog händer det väldigt mycket för att bana väg för att Arlanda ska bli en mer konkurrenskraftig hub.

Det är precis som Isak From säger. Sverige är så otroligt mycket större än huvudstadsregionen. Det är också därför satsningen på transportinfrastruktur och på att ta bort flygskatten, som avskaffas från den 1 juli 2025, är viktig för att man ska kunna ta inrikesflyg.

Man ska inte aktivt driva på för policyer där man regionalt ska försöka hålla flygplatsen under armarna och samtidigt skammar sina egna anställda och säger: Ni ska inte flyga. Det är lite motstående ståndpunkter, får man ändå säga.

Jag vidhåller att det är viktigare att vi gör och levererar det som efterfrågas på området än att ta fram en ny strategi. Vi gör det på ett gott sätt vad gäller kompetens, infrastruktur och regelförenklingar. Det fortsätter jag gärna att utmanas om och diskutera.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:353 och 375 om konkurser

Anf. 23 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig hur jag ser på de senaste årens negativa utveckling av tillväxt och sysselsättning i Stockholms län samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att stoppa den pågående konkursvågen i Stockholms län. Patrick Björck har frågat mig vad regeringen

och jag avser att vidta för åtgärder för att minska antalet konkurser och vända utvecklingen.

Många företag har haft det tufft de senaste åren. Pandemi och lågkonjunktur har slagit hårt mot många svenska företag vilket även har drabbat företagare och anställda. Inflation, energikris, höga räntor och ett krig i vår del av världen har medfört att många företag har fått kämpa för sin överlevnad. För många företag har dessa utmaningar dessutom sammanfallit med återbetalning av skulder från skatteanstånd under pandemin.

För ekonomin som helhet är det bra om produktiva företag expanderar. Samtidigt är det ofrånkomligt med vissa nedläggningar och konkurser. Så har det varit i alla tider. Regeringen följer självklart utvecklingen av konkurser både i Stockholm och i övriga delar av landet. Sverige behöver en näringspolitik för hela landet, och regeringen driver därför en aktiv och långsiktig politik för att förbättra näringslivsklimatet och företagens förutsättningar.

Regelbördan och de administrativa kostnaderna behöver minska för att företag och entreprenörer ska kunna fokusera på sina kärnverksamheter. Svenska företag, inte minst de många små företagen, behöver bättre utformade och enklare regler samt minskade rapporteringskrav. Det stärker företagens konkurrenskraft och skapar fler jobb i fler och växande företag.

Det ska vara enkelt att starta, driva och utveckla sitt företag i Sverige. Regeringen driver därför en offensiv förenklingsagenda. Vi har bland annat inrättat ett förenklingsråd och ett implementeringsråd som syftar till att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader.

Regeringen har också tagit fram flera särskilda regeringsuppdrag om förenkling till ett flertal myndigheter. Regeringen har också gett ett trettio-tal myndigheter uppdrag eller återrapporteringskrav i regleringsbrevet för 2024 och 2025 om att stärka och påskynda förenklingsarbetet.

Anf. 24 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern!

När konkurserna ökar och ligger kvar på en hög nivå över tid är det ett tecken på att någonting är galet i ett land. Därför är det lite tråkigt att behöva konstatera att det ansvariga statsrådet i sitt svar inte har någonting att säga om de specifika förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning i huvudstadsregionen.

Varför tycker jag då det? Jo, för att man i Nordeas senaste regionala utsikter kan läsa att Stockholmsregionen som tillväxtmotor i Sverige tappat fart. Regionen drabbades hårt av pandemin, och sedan kom den höga inflationen med de stora räntehöjningarna. Det slog hårt mot tillväxten i Stockholmsregionen.

Många företag har problem med skatteanstånden. Men framför allt innebär den under de senaste åren kraftigt försämrade köpkraften hos hushållen att tillväxten sackar efter och inte kommer igång. Vi ligger i bottenligan på tillväxt i Europa.

Sammantaget har det lett till att bnp-bidraget från Stockholmsregionen har minskat. Stockholms län kommer, trots en viss ljusning under 2025, att ha en svagare tillväxttrend under 2020-talet än under 2010-talet. Det borde bekymra näringsministern. Under 2024 gick nästan 3 900 företag i konkurs. Det drabbade 13 000 anställda. De branscher som drabbas hård-

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

ast är byggindustrin, finans-, fastighets- och företagstjänster samt restaurang och catering.

Samtidigt har nyföretagandet minskat i Stockholms län precis som i övriga landet. Varselintensiteten var på sin högsta nivå någonsin under 2000-talet. Det var nästan 34 000 som var varslade i Stockholms län under förra året.

Att konkurserna ökar dramatiskt och fortsätter att ligga kvar på en hög nivå i inledningen av 2025 och att tillväxten i Sverige ligger illa till jämfört med EU:s övriga medlemsländer borde rimligen bekymra näringsministern.

Att Stockholmsregionens tillväxt sviktar borde vara en tydlig signal om att någonting måste göras. Men regeringen har hittills gjort både fel och för lite. Investeringsstödet för bostäder drogs ned. Byggbranschen kraschade. Regeringen prioriterade skattesänkningar för dem med de högsta inkomsterna i stället för att satsa på dem med de lägsta, vilket gjorde att köpkraften kollapsade.

Medan regeringen nyligen presenterade ett trafikprojekt som ska få klartecken och komma igång fram till och med 2030 är den sedan länge planerade tvärförbindelsen Södertörnsleden skjuten på framtiden och har nu en högst oviss framtid.

Exportindustrins önskemål om en ny vägförbindelse över Södertälje kanal har fått kalla handen av regeringen. I stället för att satsa på Arlanda för inrikesflyg och möjliggöra en spännande utveckling av Bromma som stadsdel för näringsliv och bostäder har regeringen lagt en död hand över utvecklingen, och Sverige riskerar nu att gå miste om investeringar. Vd:n för Stockholms Handelskammare uttryckte det så här i SVT den 12 januari: ”Det finns ingen naturlag som säger att företag kommer fortsätta göra sina etableringar i Stockholmsregionen eller Sverige om vi inte får ordning på flyget.”

Jag hoppas nu att statsrådet i den här debatten blir lite tydligare i sin syn på den negativa utvecklingen av tillväxten och sysselsättningen i Stockholmsregionen eftersom det betyder så oerhört mycket för hela vårt lands tillväxt.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack, fru näringsminister, för svaret!

Konkurser är rubriken på den interpellation jag har ställt till näringsministern. Det handlar om att det under 2024 var 10 141 aktiebolag som gick i konkurs. Det kunde vara en siffra som vilken som helst, men det är en siffra som innebär ett nytt rekord och en ökning med 23 procent jämfört med året innan.

Konkurserna har drabbat stora och små företag och har resulterat i över 33 000 förlorade arbetstillfällen. En bidragande orsak är regeringens politik eller brist på politik. De tidigare interpellanterna här i dag var uppe och pratade om att regeringen gör för lite och fel saker. Man kan ju diskutera vilket som är värst, men sammantaget blir det naturligtvis en soppa.

Antalet byggkonkurser överskred 2 000 bolag under 2024, enligt statistik från Tillväxtanalys. Det är det högsta antalet byggkonkurser sedan 90-talskrisen.

Det här är i sig ett jättebekymmer. Man kan till detta rekord i konkurser, fru talman, lägga att antalet nystartade företag är nere på historiskt låga

nivåer. Regeringen misslyckas med att föra en politik som kan behålla de företag som finns, och den misslyckas med att föra en politik för ett klimat där det skapas nya företag. Detta gör sammantaget att vi har stora problem i Sverige.

I dag har vi två interpellationer som har blivit sammanslagna – min interpellation om konkurser och Ingela Nylund Watz interpellation om konkurser i Stockholmsregionen. Faktum är, fru talman, att man hade kunnat slå ihop fler interpellationsdebatter. Det gäller interpellationen om havsbaserad vindkraft och interpellationen om besöksnäringen av Isak From, för i samtliga debatter vi har hört här i kammaren i eftermiddag har det kommit fram att regeringen brister i sin politik.

Om man har en regering som inte har någon energipolitik, ingen arbetsmarknadspolitik och ingen näringspolitik får man till exempel ett stort antal konkurser. Då kommer tillväxten att vara låg, och då kommer arbetslösheten att vara hög.

Alla dessa debatter har egentligen speglat samma sak, det vill säga en passiv och tafatt regering som egentligen inte vet vad den ska göra. Och när regeringen gör någonting är det i kanten; det är mindre detaljer man rättar till. Men de stora bekymren och de stora problemen med att skapa ett nyföretagande och en miljö där företag kan leva vidare och ett samhälle där arbetslösheten sjunker och där köpkraften växer gör regeringen ingenting åt.

Det är precis som Ingela Nylund Watz var inne på: Företag är beroende av väldigt mycket. De är naturligtvis beroende av politik och av lagar och regler och att de fungerar på ett företagsproduktivt sätt.

Men företag är också oerhört beroende av köpkraft. De är beroende av att vi har människor som har råd att fira semester i Norrland. Nu försvann Isak From ur kammaren, men det var kanske besöksnäringen i Norrland han pratade om. Men företag är också beroende av att människor konsumerar vardagliga tjänster och artiklar. Det är när människor inte har råd att köpa en ny soffa som träföretagen i Småland får problem. Det är när människor inte har råd att byta ut det 30 år gamla köket som köksföretagen i Västergötland får problem. Det är då konkurserna skapas.

Vi har en regering vars politik brister på många områden. Det råder brist på näringspolitik, brist på energipolitik, brist på arbetsmarknadspolitik och brist på politik över huvud taget, och det leder bland annat till en rekordökning av antalet konkurser.

Anf. 26 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Vi har hört Isak From, en av debattörerna i dag. När vi nu också lyssnar på Patrik Björck hör vi att han sammanfattar det hela väldigt väl. Det handlar om politikens och framför allt regeringens bristande förmåga att leverera aktivitet och politik på en mängd olika områden.

Sverige befinner sig nu i ett läge där vi har ungefär 600 000 arbetslösa. Konkurserna slår i taket. År 2024 hade vi det största antalet konkurser sedan 1996.

Innan jag gick in i kammaren i dag roade jag mig med att lyssna på en interpellationsdebatt mellan Ebba Busch och Ida Ekeröth Clausson från den 12 mars förra året på temat antalet konkurser i Sverige. Det som slår mig när jag lyssnar till energi- och näringsministern är att ditt svar i dag är exakt likadant som det för ett år sedan.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Det är skrämmande. Man undrar om det är staben hos dig som brister i fantasi eller om verkligheten är den att ni de facto inte klarar av att leverera en politik som får ned antalet arbetslösa och antalet konkurser, som ökar människors konsumtionsutrymme och som ser till att leverera ny el i vårt energisystem. Som Patrik Björck sa är det på väldigt många olika områden som regeringen inte levererar.

Jag tänker, Ebba Busch, att det är så här: Det är väldigt lätt när man sitter som politiker i opposition i många år att vara en pitbull och jaga regeringen. Men när man själv har satt på sig hattarna i regeringsställning, när man är vice statsminister, när man är energiminister och när man är näringsminister, räcker det inte längre med retorik i talarstolen. Då krävs åtgärder som får ned arbetslösheten, som levererar terawattimmar i energisystemet, som svarar upp mot den retorik som man har använt i valrörelsen och som ser till att få ned antalet konkurser.

Men på inget av dessa områden, som du ansvarar för, Ebba Busch, levererar du. Det är det vi kan konstatera. Näringsministern levererar inte som hon har utlovat.

I höstas kom EU-kommissionens prognos för tillväxten i de europeiska länderna. Det var ganska lustigt att läsa den – eller det var rättare sagt absolut inte lustigt, för de beskrev den svenska ekonomiska tillväxten de senaste två och ett halvt åren, när Ebba Busch har varit ansvarig för viktiga områden, som ”glanslös”. Jag tror att vi är många i oppositionen som kan hålla med.

Men, Ebba Busch, utöver att man måste leverera en politik som de facto har effekt måste man förstå att de människor som drabbas är riktiga människor. Det är tiotusentals människor i Sverige just nu som är arbetslösa. Det är tiotusentals företagare som har fått se sina livsverk gå i kras. Och det jag hör från näringsministern i talarstolen i Sveriges riksdag är exakt samma talepunkter som hon levererade den 12 mars förra året. Det är inte okej.

Anf. 27 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vet hur det är att växa upp i en familj där varje hundralapp gör skillnad.

Jag vet hur det är att växa upp i en familj där man litade på välfärdsystemet och det fallerade.

Jag vet hur det är att växa upp i en familj som påverkades hårt av 90-talskrisen när man skattades ut som egenföretagare, räntorna slog i taket och man tvingades sälja sin lägenhet, oavsett om man gick plus minus noll eller rejält back.

Jag vet hur det är att växa upp i ett hem där man stått med erbjudande om förtidspensionering vid dryga 40 års ålder under en röd regering och där man stått utan någon ersättning alls under en blå regering.

När vi talar om att det är människor av kött och blod som påverkas av konkurserna kan jag alltså inte annat än att verkligen hålla med Annika Strandhäll. Jag är uppvuxen i en egenföretagarfamilj där jag redan när jag var nio år lärde mig ordet personlig konkurs. Det är också fortsatt min drivkraft – att veta att vi inte kommer att kunna bygga ett perfekt system men att systemet, staten, finns till för människor, inte tvärtom.

Det är därför det är så otroligt viktigt att ha koll på vilken effekt ens politik har. Under den tid jag har haft äran och ansvaret att vara energi-

minister i Sverige har det tillkommit 6 100 megawatt i ny kraftproduktion. Det motsvarar ungefär kraften från fem nya kärnkraftsreaktorer. Det är bara det att det inte har varit planerbar kraftproduktion utan intermittent kraftproduktion.

Och, Annika Strandhäll, detta är alltså inte kompensation för de sex kärnkraftsreaktorer som vi har i Sverige i dag – apropå att hålla koll på fakta – eller de fyra ytterligare som vi annars hade haft om vi inte hade haft de gångna mandatperioderna med de rödgröna.

Tittar vi vidare på fakta ser vi också att med oss vid makten och med den budget som nu gäller i Sverige får en vanlig familj med en polislön och en sjuksköterskelön 11 000 kronor mer att röra sig med i år. Räknat bara på inkomstskattesänkningar är det 9 000 kronor mer – apropå köpkraft.

Detta är det vi levererar från regeringens sida.

Då kan man titta på Stockholm. Vad levererar Stockholm för att möta den här tuffa situationen? Jo, regionen och staden levererar skattehöjningar med motsvarande 30 öre respektive 24 öre. Och vilka påverkas mest av skattehöjningar i kommuner och regioner? Jo, det är familjer som den jag själv kommer från, med många gånger låga inkomster och i perioder också beroende av välfärdsskyddsnätet, som i vissa fall totalt brast. Det är situationen i Stockholm.

Regeringen lättar bördan för ett vanligt hushåll med 9 000 eller upp till 11 000 kronor om man lägger på annat, medan Stockholm tvärtom går åt andra hållet och systematiskt höjer skatten för dem som har lägst inkomster – apropå att ha koll på fakta.

Flygskatten försvinner nu. Det krävdes att Socialdemokraterna hamnade i opposition och gjorde sig av med Miljöpartiet innan man också gjorde det som borde ha gjorts för länge sedan för att öka vår konkurrenskraft.

Tittar vi på konkurserna i januari ser vi en minskning med 14 procent. Majoriteten av de fruktansvärda konkurser vi sett de senaste åren är konkurser relaterade till pandemin. Nu ser vi till att få fart på Sverige igen.

Anf. 28 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för kompletterande tillägg.

Min interpellation handlade om den ökande konkursvågen och den svaga tillväxten i Stockholmsregionen. På de frågor jag ställde kring detta är statsrådets svar ganska tunna. I svepande ordalag sägs – exakt som förra året, som Annika Strandhäll pekade på – att regeringen driver en aktiv och långsiktig politik för att förbättra näringslivsklimatet och företagens förutsättningar. Men konkret kokar detta ned till enbart regelförenklingsarbetet.

När Stockholmsregionens och Sveriges tillväxt sviktar, när konkurserna ligger på en förhöjd nivå, när nyföretagandet minskar – som Patrik Björck pekade på – och när arbetslösheten ökar dramatiskt räcker det inte att peka på regelförenklingsarbetet och i övrigt sätta sig på läktaren och titta på.

Fru talman! Regeringens fokus på regelförenkling är visserligen vällovligt, men jag hoppas att regeringen inser att det finns fallgropar som måste undvikas för att inte tillväxten ska slå bakut ännu mer.

Jag vill därför lyfta fram Stockholms Handelskammars undersökning Status Stockholm, en undersökning de gör regelbundet, från oktober förra

året. Där har över 1 500 företag från Stockholms- och Uppsala-regionen svarat på frågor kopplade till näringslivsklimatet och den pågående brottsutvecklingen. Svaren ger en mycket dystert bild. Åtta av tio företag i den här så kallade huvudstadsregionen är övertygade om att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka de kommande fem åren. Så många som nio av tio företag upplever att den kriminella ekonomin är ett hot mot näringslivets utveckling och ett kraftigt hot mot den svenska tillväxten. Två av tre företag anser också att Sverige är dåligt eller mycket dåligt på att upptäcka och lagföra ekonomisk brottslighet.

Mot denna bakgrund vore det intressant att höra hur regeringen avser att hantera sitt regelförenklingsarbete så att vi inte hamnar i en situation där företagen i Sverige och i Stockholmsregionen känner att det öppnas nya kryphål och möjligheter att begå ekonomisk brottslighet och skjuta den seriösa konkurrensen på marknaden i sank.

Fru talman! Vi lever i en orolig värld med många globala utmaningar. Hotet om tullkrig hänger över oss, och som ett litet, exportberoende land är vi extra utsatta. Det mesta talar nu för att lågkonjunkturen håller i sig längre än vad prognosmakarna tidigare bedömt och att arbetslösheten kommer att fortsätta öka. Dessvärre är också konkursnivån fortfarande kraftigt förhöjd.

Jag hoppas att näringsministern håller med mig om att Sverige behöver en attraktiv huvudstadsregion som kan locka till sig investeringar. Jag hoppas därför också att näringsministern kan redovisa på vilket sätt regeringen kan bidra till detta.

Det kan förvisso vara roligt att munhuggas om en skatteköjning hit och ett bidrag dit när det gäller vilken som är den mest effektiva politiken för en region. Men för Sverige som land måste väl ändå näringsministern ha någon tanke om hur huvudstadsregionen ska kunna utvecklas i konkurrens med andra huvudstadsregioner. Vi kan bara titta på flygfrågan och hur Danmark hanterar verksamheterna kring Kastrup och hur Sveriges regering på sitt taffliga sätt hanterar verksamheten på Arlanda. Här tycker jag att näringsministern är svaret skyldig. Vad vill näringsministern med Sveriges huvudstadsregion?

Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag tänkte försöka gå igenom svaret lite mer konkret. I svaret säger näringsministern att många företag har haft det tufft de senaste åren. Det har varit inflation, energikris, höga räntor och ett krig i vår del av världen som medfört att många företag har fått kämpa för sin överlevnad. Det är en korrekt beskrivning av verkligheten. Men det vi frågar är: Vad gör då regeringen för att stödja företagen i denna väldigt svåra omgivning? Då är svaret: Näst intill ingenting.

Om regeringen hade haft en effektiv utbildningspolitik, en effektiv energipolitik, en effektiv arbetsmarknadspolitik och en effektiv näringspolitik hade vi inte haft sämst tillväxt i hela Europa. Det kan inte ens näringsministern tro. Om vi hade haft en fungerande politik hade vi inte haft rekord i konkurser och det lägsta nyföretagandet sedan 90-talet.

Vad är svaret på att det är så tufft? Näringsministern beskriver att det är tufft, fru talman, men hon har ingen politik för att hantera det.

Näringsministern säger att det för ekonomin som helhet är bra om produktiva företag expanderar. Ja, det är vi överens om, men i dag går de i

konkurs på grund av det svåra omvärldsläget, som näringsministern totalt nonchalerar.

Jag tycker att näringsministern är lite nonchalant: Äh, det är ofrånkomligt med vissa nedläggningar och konkurser. Ja, vissa kanske, men det är inte ofrånkomligt att vi har lägst tillväxt i Europa. Det är inte ofrånkomligt att det slås rekord i antalet konkurser. Det här är nonchalans från näringsministern, fru talman.

Hon säger också att Sverige behöver en näringspolitik i hela landet och att regeringen ska föra en aktiv och långsiktig politik för att förbättra näringslivsklimatet och företagens förutsättningar. Det var en debatt här förut med anledning av en interpellation av Isak From. Då kunde vi konstatera att regeringen inte har någon näringspolitik, och definitivt inte för hela landet. Det klargjordes tydligt i debatten mellan näringsministern och interpellanten Isak From. Så även detta påstående ekar helt tomt.

Sedan kom ministern in på att regelbördan och de administrativa kostnaderna ska minska för företagen så att de kan fokusera på kärnverksamheten. Ja, det är rätt och bra. Jag håller med om det. Det här är jättebra. Men det är väldigt svårt, fru talman, att fokusera på sin kärnverksamhet när man har gått i konkurs. Återigen är det tomt.

Monica Haider, som deltog i en debatt tidigare i dag, ställde med viss förtvivlan frågan: Vad vill regeringen? Jag instämmer i frågan. Jag tror säkert att regeringen vill gott.

Jag hade en debatt med arbetsmarknadsministern förra veckan, och då anklagade han mig för att tro att han vill ont. Jag svarade: Nej, jag tror inte att arbetsmarknadsministern vill ont. Men genom att inte regera gör arbetsmarknadsministern ont när arbetslösheten växer.

Genom att inte regera gör näringsministern ont genom att låta företagskonkurserna slå rekord, nyföretagandet sjunka till bottenivåer och svensk tillväxt sjunka till Europoligans botten. Det är dags för regeringen att börja föra en aktiv politik. Det här är inte bra.

Anf. 30 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det var en oerhört välfunnen avslutning på Patrik Björcks anförande: Det är dags för regeringen att börja regera.

Faktum är att innan Ebba Busch tillträdde som energi- och näringsminister och vice statsminister hade vi en annan regering, och den tog landet genom pandemin och gjorde det med aktiv politik, vilket ledde till att vi slapp konkurser. Bara korttidsstödet gjorde att ungefär 40 000 svenskar slapp bli arbetslösa. Vi hade omfattande stöd till näringslivet i form av tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och tillfälligt sänkta sjuklöneavgifter.

Vad gör den här regeringen, som påstår att kris på kris behöver hanteras? Den sitter och väntar på någon utredning om regelförenklingar. Det här är inte okej, Ebba Busch.

Jag noterar att hon vid flera tillfällen drar upp sin bakgrund. Jag växte själv upp med en ensamstående sjukpensionerad mamma i Bergsjön. Min pappa var egenföretagare under hela sitt liv. Han var en av dem som fick ta stryk när regeringen Bildt och Kristdemokraterna styrde Sverige i början av 90-talet och räntan var 500 procent.

Vi sanerade svensk ekonomi. Var var Kristdemokraterna då?

Ebba Busch! Man kan inte föra en politik där man sänker skatten för dem som tjänar över 66 000 kronor i månaden, det vill säga du själv,

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Jimmie Åkesson och era kompisar, samtidigt som vanliga svenskar betalar 70 spänn för ett paket Bregott eller 100 spänn för ett paket kaffe och Sverige slår i taket när det gäller antalet konkurser och människor i arbetslöshet. Dessutom är vi sämst i EU i fråga om tillväxt.

Att sitta i regering är inte som att sitta i opposition. Kom med i mat-chen!

Anf. 31 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Nej, att sitta i regering är att ha ansvaret att göra skillnad för de medborgare som man har möjlighet att göra skillnad för.

Jag vill återigen gå tillbaka till fakta. När vi trädde in i regeringsställning låg inflationen på 10 procent. Anledningen till att inflationen är en otroligt farlig fiende för ett land är att den slår stenhårt mot företagen, som ju är Sveriges jobbskapare. Den slår också stenhårt mot Sveriges konkurrenskraft och möjlighet att stå sig i en otroligt tuff internationell konkurrens och globaliserad värld. Den är en så farlig fiende för att den slår stenhårt mot alla löntagare. Allt blir dyrare, och värdet på den lön man har i slutet av månaden går effektivt sett ned.

Fru talman! Jag berättar sällan om min uppväxt och var jag kommer ifrån i politiska sammanhang som detta. Men vid de få gånger det händer gör jag det i syfte att understryka att jag förstår och att vi är många som delar sådana erfarenheter. Uppenbarligen är vi också flera i dagens interpellationsdebatt som gör det. Det är därför drivkraften måste vara att gå från ord till handling.

Låt mig gå tillbaka till fakta. När vi tog över låg inflationen på 10 procent. Nu är den 2 procent. Det har vi gjort för Sveriges bästa, för företagandet, för konkurrenskraften, för att det ska löna sig att arbeta och för att det sakta men säkert ska bli lite billigare att vara svensk.

Om man vill måla upp poliser och sjuksköterskor som höginkomsttagare och raljera över det får valet stå för den som gör så. Jag konstaterar att många familjer med motsvarande en polislön och en sjuksköterskelön får en lättnad på 11 000 i år.

I huvudstadsregionen väljer man att höja skatten systematiskt för dem som har det absolut tuffast och som inte betalar statlig inkomstskatt. I detta område lägger man samtidigt ned anorexivård, skär ned på närakuten vid Hötorget och lägger ned 13 vårdval. Här har även köerna till bup skenat iväg, och 1 000 anställda hos privata vårdgivare har av ideologiska skäl fått lämna sina jobb.

När frågan helt rätt ställs om vilken vision regeringen och jag har för huvudstadsregionen och för Sverige svarar jag: Ur ett tillväxtperspektiv är det att varje stad, kommun och region ska få lov att bygga på sina styrkor. Vi har de producerande delarna av Sverige, inte minst i norr, som har vissa styrkor. Där är infrastrukturen helt avgörande – att vi har hamnar, järnväg och vägar som är farbara.

På det området har denna regering – inte den rödgröna regeringen – levererat den största infrastruktursatsningen någonsin i svensk historia: 200 miljarder mer. Vi har en nollad vägunderhållsskuld, något de rödgröna inte lyckades göra.

Vi vet att det är hårt arbete och nyfikenhet som har byggt svenskt välstånd och som har gjort att vi har tagit oss förbi tuffa tider tidigare. Därför finns en historiskt stor forsknings- och innovationssatsning i vår budget.

Ja, hela Europa står inför ett vägskäl – mer regelbörda eller lättad regelbörda – för att få ökad konkurrenskraft. Ja, det är därför rätt att prioritera regelförenklingar så tungt som regeringen gör.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 32 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för kompletterande information och argument! Jag är glad över att regeringen inte misslyckades med att få ned inflationen eftersom den har gått ned i hela Europa. Alla regeringar har arbetat hårt med det, och det hade varit förfärligt om den svenska regeringen inte skulle ha lyckats i det sammanhanget. Det är tur att det gick som det gick.

Men låt oss återkomma till att statsrådet ser att det behövs investeringar för att vi ska få en sprudlande utveckling i olika delar av landet, utifrån de förutsättningar som råder. Jag måste konstatera att det är väldigt sorgesamt att när regeringen nu presenterat de projekt man släpper för byggstart fram till 2030 finns inget av dem i Stockholmsregionen. Det finns inget som har med Tvärförbindelse Södertörn att göra, vilket var en förutsättning för att bygga ut Norviks hamn, inget om en ny passage över Södertälje kanal, som den producerande exportindustrin i Stockholmsregionen så häftigt efterfrågar, och inget som har att göra med hur man ser på utvecklingen av Arlanda som en internationell och inrikes flygplats. Bland de tolv projekt som regeringen har pekat ut är det inget i Stockholmsregionen som har fått klartecken.

Detta tycker jag är ett tydligt besked från regeringen till Stockholmsregionen: Vi ser er, men ni behöver inga investeringar. Ungefär så tror jag att de flesta politiker i Stockholmsregionen, oavsett partifärg, bedömer regeringen.

Investeringsstödet för bostäder kraschade. De projekt som fått klartecken att sätta igång från Trafikverket och regeringen kommer inte Stockholmsregionen till del. Och regeringen har lagt en död hand över Arlanda. Jag är, näringsministern, rädd för att Sveriges regering kommer att få problem med att en Stockholmsregion som saktar in blir en hämsko för hela Sveriges tillväxt. Regeringen gör för lite – det duger inte.

Anf. 33 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Först vill jag bara rätta en sak. Det är ingen av oss som har deltagit i interpellationsdebatten från den socialdemokratiska sidan som har hävdats att poliser och sjuksköterskor generellt sett är höginkomsttagare. Om jag kommer ihåg rätt, fru talman, pratade min kollega Annika Strandhäll om personer med inkomster över 66 000. Det är möjligt att det finns någon polis eller sjuksköterska som har en inkomst över 66 000; jag kan inte dementera det. Det finns säkert någon polischef någonstans. Men den vanliga polisen eller sjuksköterskan känner inte igen sig i detta. Jag är gift med en sjuksköterska – jag vet att de normalt inte tjänar 66 000. Då har vi rätt ut det; det är lite fånig retorik.

Men för att sammanfatta debatten: Enligt Ebba Busch själv, fru talman, är hon nöjd med sin insats som näringsminister och energiminister. Hon är nöjd med sin och regeringens budget- och fördelningspolitik. Vi kan konstatera att Ebba Buschs insats som näringsminister har lett till rekord i konkurser. Nyföretagandet har minskat till bottennivåer. Industrin är mycket

tveksam till att våga investera eftersom den inte får några långsiktiga beslut i energifrågorna och inte någon utbyggd energi.

När det gäller regeringens budget- och fördelningspolitik, som skulle skapa konsumtionsutrymme, dömdes den ut av Finanspolitiska rådet. Regeringens budget som lades fram i höstas kommer inte att skapa fler arbetstillfällen, utan den kommer att skapa större arbetslöshet och därmed sämre köpkraft och fler konkurser. Detta är bara fakta.

Anf. 34 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill tacka Ingela Nylund Watz och Patrik Björck för interpellationerna. Vi har, fru talman, helt och hållet samma bild av vad Annika Strandhäll har sagt – jag har inte påstått något annat.

Fru talman! Jag uppskattar inte att Patrik Björck återkommande har sagt att vi inte har någon energipolitik eller näringspolitik. Jag köper en rak, tuff debatt. För att tala klarspråk tycker jag verkligen att Ingela Nylund Watz har stått för en sådan. Man kan tycka att det är fel, dålig, otillräcklig eller fel inriktad politik. Regeringen och Socialdemokraterna har uppenbarligen gett till exempel vägunderhållsfrågan olika vikt. Detta har jag inga problem med. Men ”ingen politik” stämmer sannerligen inte.

Reformtempot är enormt högt, bland annat på energiområdet, vilket till exempel gjort att SSAB nu har fått besked om den effekttilldelning som man inte kunde få tydligt besked om under den rödgröna regeringen. Det innebär att man kan stänga traditionell produktion av stål i Sverige 2029. Det är 10 procent av Sveriges koldioxidutsläpp som försvinner tack vare det höga tempot och den stora skickligheten i det politiska beslutsfattandet. Det handlar till exempel om att få bort luftbokningar i anslutningsköerna.

När hela Europa fick en örfil i form av Draghirapporten för att vi inte värnar konkurrenskraft genom regellättnader är detta en topprioritet för den svenska regeringen. Det kommer att ha effekt för Sveriges huvudstad.

Vi ser nu att en majoritet av dem som gick i konkurs hade skatteansvänd. Nu kan vi förhoppningsvis komma till en ny utgångspunkt för arbetet framåt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:382 om EU och behovet av regel-förenklingar

Anf. 35 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Äntligen! Vi kommer till den fjärde interpellationen för i dag. Johnny Svedin har frågat klimat- och miljöministern hur hon och regeringen kommer att arbeta för att EU inte endast ska driva frågan om grön omställning utan även arbeta aktivt för regellättnader för att öka konkurrenskraften för svenska och europeiska företag. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen, så jag hoppas att Johnny Svedin kan nöja sig med mig.

Det ska vara enkelt att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Regeringen driver därför en offensiv förenklingsagenda, i både Sverige och

EU. Svenska och europeiska företag behöver ett ändamålsenligt och enkelt regelverk för att inte hamna efter i konkurrensen med företag utanför EU.

Med detta sagt är, menar jag, frågorna om grön omställning och konkurrenskraft nära sammankopplade, vilket också är den signal vi får från kommissionen. Kommissionen har bland annat uttalat att klimat och konkurrenskraft ska gå hand i hand, och man har även utlovat ett ambitiöst förenklingspaket som kommer att presenteras inom kort.

Regeringen välkomnar EU-kommissionens initiativ och ökade insatser på förenklingsområdet. Regeringen driver aktivt frågan om förenkling av befintlig EU-lagstiftning, minskad onödig regelbörda och väl genomförda konsekvensutredningar.

Regeringen har i detta sammanhang bland annat påpekat för kommissionen att EU:s konsekvensutredningar bör återspegla breda intressentdialoger. Kommissionens åtgärdsförslag bör i balans både främja den gröna omställningen och samtidigt reducera och förebygga regelbördan för europeiska företag.

Regeringen har därutöver tillsatt implementeringsrådet, vars syfte är att minska företagets regelbörda och administrativa kostnader. Rådet ska lämna rekommendationer vid implementering av EU-direktiv för att motverka omotiverade regelbördor.

Anf. 36 JOHNNY SVEDIN (SD):

Fru talman! Tack till ministern för svaret! Jag tänker inte bli så långrandig.

Konkurrenskraft utgår från flera parametrar. I min interpellation till ministern ställde jag en fråga om hur regeringen avser att balansera drivkrafterna för grön omställning mot behovet av att bibehålla och stärka svensk och europeisk konkurrenskraft, särskilt i ljuset av den administrativa och regulatoriska börda som svenska företag upplever.

I statsrådets svar betonas regeringens offensiva förenklingsagenda och välkomnas EU-kommissionens kommande förenklingspaket, som nu är en realitet. Detta paket avser att minska onödig byråkrati och stärka företagets konkurrenskraft samtidigt som det understöder den gröna omställningen, vilket man anser är avgörande för att säkerställa en balanserad tillväxt och hållbar utveckling inom EU.

Med tanke på den långtgående administrativa börda som är kopplad till den gröna omställningen och gissningsvis är en av orsakerna till att EU har halkat efter när det gäller den internationella handeln vill jag fråga ministern: Hur planerar regeringen att säkerställa att dessa initiativ inte dröjer och att de inte blir effektlösa? Och vilka tillvägagångssätt kommer att användas för att säkerställa att miljökraven inte kommer i konflikt med regelförenklarna?

Anf. 37 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag ska försöka svara i så mycket klarspråk jag kan. När det gäller det senare tror jag att de kommer att stå i konflikt med varandra, både miljöintressena och konkurrenskraftsintressena. Jag tror att vi från Sveriges sida behöver bestämma oss för att ligga på som hökar i EU-processerna. Antingen lyckas vi få ihop ekvationen och förena högt uppsatta klimatmål med konkurrenskraft, eller så flyttar företagen någon annanstans.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Min egen bedömning är att EU har ett år på sig. Det kommande året blir avgörande för företagens planer.

I olika EU-sammanhang pratar vi ofta om behovet av level playing field, alltså att man ska ha en jämn spelplan. Vad tusan betyder nu det? Jo, om två fotbollslag möts i en match kan inte det ena laget vara dopat och ha två extra spelare på planen som dessutom har tränat fem år längre än det andra laget, medan det andra laget får springa runt med extra vikter i form av regelbörda. Men det är exakt den situationen vi har när det gäller möjligheten för Sverige och länderna i EU att möta den tuffa konkurrensen från USA och Kina. Det är inte en jämn spelplan.

Vi befinner oss mitt i ett industrikrig, och ju förr vi fattar allvaret i det, desto bättre. Det har direkt bäring på investeringsvilja och arbetstillfällen och också på något så stort som framtidsstro. Vi kan mäta detta och se det i olika undersökningar. Vi har föräldrar som undrar om deras barn verkligen kommer att få det bättre än de själva fick. När framtidsstron börjar svikta är det verkligen fara å färde för länder och kontinenter. Det är alltså mycket som står på spel här.

Hur ska vi då säkerställa att detta inte dröjer? Jag tror att vi måste slå fast att EU inte är samma sak som kommissionen. De som sitter på läktaren eller kanske sitter hemma och håller på och pluggar om Europaparlamentet, EU-kommissionen och ministerråden, dit jag som minister åker och träffar energiministrar från olika delar av Europa, ska veta att alla dessa instanser är avgörande för vad som blir EU-linjen. Men EU är inte kommissionen – EU är medlemsstaterna – och Sverige behöver inte vänta på kommissionen här. Vi kan bestämma själva.

Just nu letar man efter ledarskap. Jag är trött på att möta rädda europeiska ledare som åker till Davos – där jag nyligen var på World Economic Forum för första gången i livet – och pratar om Trump och USA. Och USA var inte ens där. Detta pratar man om i stället för att prata om hur vi ska göra vår egen hemläxa och säkra vår egen konkurrenskraft.

Sverige behöver inte sitta och vänta på att EU-kommissionen ska bestämma sig för hur man ska förhålla sig till J.D. Vance eller Donald Trump. Vi kan välja en egen svensk linje och kroka arm med andra länder i Europa.

Låt mig komma tillbaka till det som är kärnan i mitt svar, nämligen regelförenklingar. Förenklingsrådet är inte, som någon annan här i kammarerna sa, en utredning, utan det är ett gäng som kan komma med förslag till regelförenklingar kontinuerligt. Jag ser fram emot att börja få leveranser från dem senare i vår.

Sedan har vi implementeringsrådet. Hur många gånger har vi inte haft debatter och valrörelser där det har sagts att vi i Sverige är så bra på att ”goldplatea” saker? Det innebär att vi inför EU-lagstiftning och driver den så långt det bara går, så att det blir så krångligt som möjligt. Implementeringsrådet ska hjälpa oss att till och med rulla tillbaka sådant där vi har gått lite för långt och också, innan det sker, flagga för sådant där vi är på väg att gå för långt.

Detta är två riktigt bra råd. Detta år är det första år då de kan jobba under ett helt år och gå från ord till handling.

Anf. 38 JOHNNY SVEDIN (SD):

Herr talman! Tack igen, ministern, för det utförliga svaret! Det nyligen presenterade förenklingspaketet från EU låter ju lovande, och det känns som att man vill ta detta på allvar.

Jag var själv i Bryssel förra veckan och lyssnade till professor Draghi. Jag fick också möjlighet att ställa en fråga i samma ämne, men där var man väldigt tydlig med att den gröna omställningen inte får ge vika för regel-förenklingar. Samtidigt måste vi göra regelförenklingar, för annars tappar vi i konkurrenskraft. Det har vi i och för sig redan gjort, men vi kommer då att tappa ytterligare.

Som sverigedemokrater värnar vi – och det gör väl i stort sett alla par-tier – om att ha frihandelsavtal med alla länder, och helst skulle det funka så utan en massa statliga subventioner. Men är det möjligt för ministern att svara på vilken metod regeringen avser att använda för att följa upp och mäta effekterna av dessa initiativ som man vill ta från EU-sidan? Har ni funderat något på detta?

Anf. 39 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Om jag förstår frågan rätt handlar det om hur vi själva ska bedöma om vi tror att EU-kommissionens åtgärder har önskad effekt. Jag ska svara rakt på sak och säga att vi inte har kommit så långt än. Men vi ska nu titta på det som har presenterats och överväga om vi tror att det som har föreslagits är rätt och om det är tillräckligt eller om vi saknar nå-got.

Jag vill instämma i Johnny Svedins kommentar om att det låter väldigt bra när man adderar det som nu kommer från kommissionen och det den signalerar. Det är ett ganska skarpt tonläge från bland andra Ursula von der Leyen och flera ansvariga kommissionärer.

Jag har haft nöjet att vara partiledare i snart tio år. Jag är alltså inne på min tredje kommission nu. Det är ganska många kommissioner som har kommit och gått och sagt om Brysselmaskineriet att de ska ”cut red tape”, som det heter på engelska, och ”ease the regulatory burden” – att lätta på regelbördan för företagen – men sedan har det ändå gått precis åt andra hållet.

Jag är alltså tveksam till om det som har presenterats är tillräckligt. Jag tror det när jag ser det. Det är just nu en supertuff målkonflikt mellan den gröna given och det Draghi signalerar i sin rapport när det gäller behovet av konkurrenskraft. Jag tror att vi kommer att få en diskussion om vad som behöver pausas av implementeringar. Behövs moratorium på vissa delar? Regeringen har inga sådana förslag på bordet nu, men jag förväntar mig att det kommer att bli en sådan diskussion i Europa där Sverige behöver inta en position och vara aktivt. Det kan vi göra bland annat utifrån vad kommissionen nu har presenterat.

Innan jag släpper ordet vill jag ändå understryka en sak apropå liknel-sen med fotbollslagen där det ena laget får springa runt med många fler vikter än det andra laget. Företagens administrativa kostnader och så kal-lade fullgörandekostnader fortsätter att öka även i Sverige, bland annat för att vi försöker att komma åt organiserad brottslighet i näringslivet. Den kostnaden ökade under 2023 med ungefär 1,4 miljarder kronor. Det inne-bär att den totala årliga kostnaden för företag att följa regler är hisnande 379 miljarder kronor, enligt Näringslivets Regelnämnd.

Det är tufft. Vad vågar vi pausa? Vad vågar vi ta bort? Men jag är medveten om de investeringsavgöranden som många företag just nu gör. De kommer att lämna Sverige och Europa om vi inte vågar sätta ned foten åt rätt håll.

Anf. 40 JOHNNY SVEDIN (SD):

Herr talman! Tack igen, ministern, för svaret! Det är ljuv musik att lyssna på ministern, måste jag säga. Det verkar finnas en insikt om vilka problem vi lever med.

För mig som sverigedemokrat är det skönt att höra att man har den insikten. Regelförenklingsrådet, som ministern själv nämnde, och implementeringsrådet är väldigt bra saker som vi verkligen välkomnar. Vi hoppas också att detta verkligen kan leda till något framöver. Inte minst i näringsutskottet kommer jag att övervaka och ha koll på detta.

Jag är faktiskt ganska nöjd med de svar jag har fått av ministern, så jag stannar där.

Anf. 41 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag vill börja mitt sista inlägg med att tacka Johnny Svedin för interpellationen.

Det har för min del varit många interpellationer i rad i kammaren där en del har frågat: Varför lägger regeringen så mycket tid och kraft på regelförenklningar? Det verkar vara den primära reformen på näringslivsområdet. Ja, det är det, utöver att städa upp och få ordning i energipolitiken.

Jag ska inte göra någon summering av de svar jag redan har gett utan vill bygga på och säga att jag uppfattar att Johnny Svedin och jag läser läget lika. Men handling är otroligt mycket tyngre än ord. Vi har ord från EU; nu behöver vi handling. Vi har ord från regeringen – från mig själv. Nu har vi gått från en period av att tillsätta tusen utredningar till att kunna fatta beslut om detta. Saker börjar träda i kraft. Det är ny lagstiftning, nya verktyg, nytt implementeringsråd och nytt förenklingsråd. Nu ska vi gå därifrån till att det börjar märkas tydlig skillnad för företagen.

Det är detta som vi sedan ska utvärderas utifrån. Fortsätt att elda på! Jag ser fram emot att rapportera vad vi har presterat i handling om ett år, utifrån alla dessa ord jag har levererat i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:380 om sjukskrivnas möjligheter att återgå i arbete

Anf. 42 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jessica Rodén har frågat mig hur jag och regeringen arbetar för att stärka samarbetet mellan Försäkringskassan och arbetsgivare för att bättre stödja sjukskrivnas återgång i arbete. Jessica Rodén har också frågat mig vilka initiativ jag och regeringen planerar att ta för att förbättra uppföljningen av sjukskrivnas rehabilitering och de insatser som erbjuds.

Det är viktigt att den som är sjukskriven får ta del av effektiva insatser, som olika behandlings- och rehabiliteringsinsatser samt eventuella koordi-

neringsinsatser för att motverka onödigt långa sjukskrivningar. Det är också angeläget att främja åtgärder som behöver vidtas i anknytning till arbetsplatsen. För att man ska kunna sätta in rätt stöd krävs god kunskap om effektiva och beprövade insatser. Särskilt för personer med psykiatriska diagnoser finns ett behov av ny och ökad kunskap.

Det är ett tredelat ansvar, herr talman, att vända utvecklingen. Det offentliga har ett stort ansvar genom bland annat hälso- och sjukvården och våra socialförsäkringar för att hjälpa den som blivit sjuk att återfå sin arbetsförmåga. Arbetsgivaren har ett stort ansvar i att skapa hållbara och trygga arbetsplatser för att förebygga skador och sjukfrånvaro men också anpassa och stötta vid återgång i arbete. Bland annat ska arbetsgivaren upprätta planer för medarbetares återgång i arbete och bistå med arbetsplatsinriktade insatser. Men det är också viktigt att även den som blivit sjukskriven tar sitt ansvar genom att delta i planerade rehabiliteringsinsatser och de möten med arbetsgivare och myndigheter som krävs för en god och ordnad återgång i arbete.

Ofta fungerar alla dessa tre delar bra, men det finns fall där en eller flera brister. Här är det ett gemensamt ansvar för att helheten ska kunna fungera.

Utifrån denna utgångspunkt har regeringen i budgetpropositionen för 2025 presenterat ett helt batteri av åtgärder för att förbättra stödet för återgång i arbete.

Arbetsgivarens åtgärder kan vara avgörande för att en sjukskriven medarbetare ska kunna återgå i arbete. Arbetsgivare är enligt lag skyldiga att upprätta planer för återgång i arbete då en medarbetare har varit sjukskriven i mer än 30 dagar. Bland annat har regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att stärka myndighetens arbete med att följa upp arbetsgivares planer för återgång i arbete samt stärka samordningen av rehabiliteringsinsatser för långtidssjukskrivna – för att nämna någon av regeringens vidtagna åtgärder.

Regeringen kommer att följa upp de uppdrag som nu har getts. Myndigheterna ska bland annat redovisa vidtagna och planerade åtgärder och också förväntade effekter.

Mot bakgrund av att det finns ett stort behov av forskning och kunskapsutveckling när det gäller sjukskrivning som åtgärd, liksom åtgärder som främjar arbetsåtergång, har Socialstyrelsen getts i uppdrag att utreda och vidta de åtgärder som bedöms lämpliga för att främja kunskapsutvecklingen i fråga om sjukskrivning och rehabilitering, särskilt för personer med psykiatriska diagnoser.

Anf. 43 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater har en grundläggande övertygelse: Den som arbetar och bidrar till samhället ska kunna känna sig trygg i att samhället finns där när det behövs. När du blir sjuk ska du få den hjälp som behövs, och du ska inte mötas av en mur av byråkrati och misstro. Sjukförsäkringen ska vara en bro tillbaka till arbete, inte en fälla som gör människor fattiga och fast i långvarig ohälsa.

Men vi måste också prata om varför människor blir sjuka från första början. Det räcker inte att bara diskutera rehabilitering och återgång i arbete. Vi måste också minska inflödet till sjukskrivningarna. Vi måste ha bättre arbetsmiljö och mer förebyggande insatser.

Vi ser en farlig trend. Människor slits ut på jobbet och lämnas sedan ensamma när kroppen och psyket inte längre orkar. Samhället förlorar arbetskraft. Företag förlorar kompetens, och den enskilda förlorar både sin försörjning och sin hälsa. Vi får helt enkelt ett system som skapar sjukdom i stället för att skapa trygghet.

Statsrådet säger att det finns ett batteri av åtgärder, men vad hjälper det när de grundläggande problemen kvarstår? Riksrevisionen slår fast att Försäkringskassan i hälften av fallen där undantaget ”övervägande skäl” används inte ens kontaktar arbetsgivaren. Vi vet att stress på arbetet, hög arbetsbelastning och osäkra anställningar leder till sjukskrivningar. Men var är regeringens initiativ för att stärka arbetsmiljön och förebygga att människor blir sjuka? Vi vet ju att investeringar i arbetsmiljön sparar pengar både för samhället och på individnivå.

Herr talman! Vi behöver en sjukförsäkring som ser hela kedjan, från förebyggande insatser till rehabilitering och återgång i arbete. När ska vi få se konkreta förändringar som gör skillnad på riktigt? Det gäller förebyggande arbetsmiljöarbete och stöd till dem som blivit sjuka av sina arbeten.

Anf. 44 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Det är, precis som ledamoten påpekar, väldigt viktigt att den som är sjukskriven får ta del av effektiva insatser, som olika behandlings- och rehabiliteringsinsatser samt eventuella koordineringsinsatser för att motverka onödigt långa sjukskrivningar.

Det är också angeläget, herr talman, att främja åtgärder som behöver vidtas i anknytning till arbetsplatsen. Det handlar om att arbeta preventivt men givetvis också om att underlätta återgången i arbete.

Utifrån den här utgångspunkten har regeringen, precis som jag redogjorde för tidigare, i budgetpropositionen för 2025 presenterat ett helt batteri av olika åtgärder för att just öka stödet för återgång i arbete.

Sammantaget syftar regeringens åtgärder till att underlätta för personer att återgå till arbetsmarknaden tidigare, vilket också stärker arbetslinjen, möjliggör en egen försörjning och bidrar till att främja Sveriges tillväxt.

Ett exempel som knyter an direkt till ledamotens fråga om hur arbetsgivarens åtgärder kan vara avgörande för att en sjukskriven medarbetare ska kunna återgå i arbete är just detta att arbetsgivaren spelar en väldigt viktig roll både för att förebygga ohälsa och för att underlätta återgången i arbete. Det bekräftas också av en av Försäkringskassan nyligen genomförd enkätundersökning.

Arbetsgivarens åtgärder kan vara helt avgörande för att en sjukskriven medarbetare ska kunna återgå i arbete. Arbetsgivaren ska enligt lag vara skyldig att upprätta planer för återgång i arbete när en medarbetare har varit sjukskriven i mer än 30 dagar.

Genom det uppdrag som har getts till Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket och Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet inför 2025 ska arbetet med att stödja människor tillbaka till arbete stärkas ordentligt. Bland annat har Försäkringskassan getts i uppdrag att stärka myndighetens arbete med att följa upp arbetsgivarens planer för återgång i arbete samt också stärka samordningen av de viktiga rehabiliteringsinsatserna för långtidssjukskrivna.

Dessutom har det bidragit till att arbetsgivare får köpa arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd. Stödet utvecklas och ökas på så att det blir lättare för arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar och också att tillvarata företagshälsovårdens expertresurser.

Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket och Arbetsförmedlingen har bland annat att redovisa de vidtagna planerna och åtgärderna samt förväntade effekter, och regeringen kommer givetvis att följa det uppdrag som har getts till dessa myndigheter mycket noga.

Anf. 45 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Statsrådet beskriver väl de utmaningar vi står inför: att sjukskrivna behöver rätt insatser i tid, att arbetsgivarna har ett ansvar och att Försäkringskassan ska följa upp rehabilitering och samverka bättre. Jag håller med om allt detta, men det är just därför regeringens svar är så otillräckligt.

Det spelar ju ingen roll hur många gånger vi säger att sjukskrivna behöver stöd för att återgå i arbete om stödet inte finns där i verkligheten. Det spelar ingen roll att arbetsgivare enligt lag ska upprätta rehabiliteringsplaner om ingen följer upp att det verkligen görs. Och det spelar ingen roll att Försäkringskassan får nya uppdrag om myndigheten fortfarande saknar resurser att fullfölja dem.

Herr talman! När sjukskrivna människor bOLLAS runt mellan myndigheter, när samordningen mellan vården, Försäkringskassan och arbetsgivarna inte fungerar och när rehabiliteringsinsatser uteblir är det inte individen som brister utan systemet.

Vi måste se hela bilden. Vi kan inte rehabilitera oss ur dåliga arbetsvillkor. Om människor blir sjuka av sitt jobb måste vi också förändra villkoren på arbetsmarknaden.

Vi vet att stress, hög arbetsbelastning och brist på inflytande på arbetsplatsen är de största riskfaktorerna för sjukskrivning. Vi vet också att bristande arbetsmiljö skapar både fler sjukskrivningar och längre sjukskrivningsperioder. Varför kommer det då inga stora satsningar på arbetsmiljöarbetet?

Vi socialdemokrater vill se starkare arbetsmiljölagstiftning, tydligare ansvar för arbetsgivarna att förebygga ohälsa och även en sjukförsäkring som verkligen ger människor möjlighet att rehabilitera sig och komma tillbaka.

När kommer initiativen och förslagen från regeringen?

Anf. 46 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Låt mig bara först ta tillfället i akt att förtydliga och verkligen understryka den fråga som ledamoten tar upp.

Problemet har varit att man inte har följt upp de planer man som arbetsgivare är skyldig att upprätta när ens arbetstagare är sjukskriven mer än 30 dagar. Poängen är nu att regeringen i regleringsbrevet till ansvariga myndigheter har gett just det uppdraget. Samarbetet mellan myndigheter ska nu stärkas. Arbetet ska göras, för jag håller med om att det inte hjälper en person vars arbetsgivare har upprättat en plan om planen inte följs eller följs upp.

Nu tar vi tag i problemen och skruvar i systemet. Det här är ett tredelat ansvar mellan det offentliga i form av hälso- och sjukvården och ansvariga

myndigheter, arbetsgivaren – som i många fall när det gäller just sjukskrivningar också är offentlig – och den enskilda individen.

Det här samarbetet måste fungera. Nu har vi tagit tag i det och även lagt ett rejält batteri i budgeten för 2025 för att det också ska fungera. Det gjorde inte den tidigare regeringen, men det gör den här regeringen. Vi ser problemen, och vi vidtar åtgärder som får effekt.

En annan viktig fråga som jag skulle vilja lyfta här i dag, herr talman, är frågan om kunskap, expertis och effektiva och beprövade insatser, särskilt för personer med psykiatriska diagnoser. Här finns ett stort behov av ny och ökad kunskap. Vi vet att de långa sjukskrivningarna blir längre och också fler, och vi vet även att det stora flertalet av dem gäller psykiatriska diagnoser.

Därför har vi gett Socialstyrelsen i uppdrag att utreda och vidta åtgärder som bedöms lämpliga för att främja kunskapsutvecklingen om sjukskrivning och rehabilitering, särskilt när det gäller de psykiatriska diagnoserna.

För att förbättra kunskapsläget över de mest effektiva insatserna tillför regeringen dessutom medel till forskning inom området i regeringens forsknings- och innovationspolitiska proposition. Åren 2025–28 tillför regeringen 25 miljoner kronor årligen för att stödja centrubildningar som verkar för att stärka kunskap, evidens och effektiva insatser för återgång i arbete inom området psykisk ohälsa.

Även hälso- och sjukvården, som möter en sjukskriven individ tidigt i sjukskrivningen, har goda möjligheter att bidra till en snabb återgång i arbete och att ge rätt stöd och rätt hjälp i sjukskrivningen. Att vårdens arbete med sjukskrivningar och rehabilitering utvecklas är därför en väldigt viktig pusselbit i regeringens arbete med att minska sjukskrivningar och hjälpa människor tillbaka till arbete så fort som möjligt.

Mot den bakgrunden, herr talman, är det extra viktigt och glädjande att vi nu tillför 500 miljoner kronor för en riktad satsning på primärvårdens första-linje-arbete med psykisk hälsa. Det är särskilt viktigt att stärka dessa delar eftersom det ofta är primärvården som i första hand möter den sjukskrivna.

Ytterligare medel har aviserats för åren 2026 och 2027, för här gäller det att vara uthållig. Genom att korta köerna och se till att människor får vård i tid minskar vi det mänskliga lidandet och ökar återgången till arbete efter sjukskrivning på grund av en psykiatrisk diagnos. Det är så vi lyckas få ned antalet sjukskrivningar och de onödigt långa sjukskrivningarna.

Anf. 47 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för debatten.

Den bästa sjukförsäkringen är den vi aldrig behöver använda, vilket betyder att vi måste ta arbetsmiljöfrågorna på mycket större allvar. Vi kan inte acceptera en arbetsmarknad där människor slits ut i förtid.

Anf. 48 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ledamoten för den viktiga och angelägna fråga som hon väcker i sin interpellation.

Jag tror att det har framgått med all önskvärd tydlighet att detta är en mycket prioriterad och viktig fråga för regeringen och att stöd till återgång i arbete är väldigt centralt.

Jag vill lyfta den fråga som ledamoten tar upp när det gäller att förbättra arbetsmiljön och jobba mer preventivt. Jag ansvarar ju inte bara för sjukförsäkringen utan även för äldreomsorgen. Där träffar jag på många sjukskrivna, och vi ser att sjukskrivningarna ökar i kvinnodominerade yrken inom offentlig sektor.

Just därför tycker jag att det är så otroligt viktigt att staten, kommunerna och regionerna går arm i arm när det gäller att stödja individerna, och därför samlade jag nyligen företrädare för regioner, ledningen för SKR och företrädare för kommunerna till ett rundabordssamtal. Utifrån deras utgångspunkt som arbetsgivare och deras överlevnad, mer eller mindre, är det viktigt att de i högre utsträckning börjar jobba med arbetsmiljön och arbetssituationen för sina anställda. Vi vet att sjukskrivningarna inom offentlig sektor kostar väldigt mycket pengar, men framför allt går vi miste om så mycket kunskap och så många arbetade timmar genom att så många är sjukskrivna.

Detta är en fråga som jag arbetar med utifrån många olika perspektiv och som står högt på agendan för min del. Jag tackar för debatten i dag och ser fram emot fler.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2024/25:406 om rätt ersättning vid sjukdom

Anf. 49 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jessica Rodén har frågat mig hur jag och regeringen avser att säkerställa att personer med stadigvarande nedsatt arbetsförmåga inte fastnar i sjukpenningen utan får den sjukersättning de har rätt till och vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att färre personer ska bli helt utan försörjning efter avslag på ansökan om sjukersättning.

För rätt till sjukersättning krävs att arbetsförmågan kan anses stadigvarande nedsatt och att rehabiliteringsåtgärder inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga. När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden.

Den 1 september 2022 infördes nya bestämmelser om ersättning till äldre personer i förvärvsarbetande ålder, de så kallade äldrereglerna. Reglerna har inneburit att nybeviljandet av sjukersättning har ökat. Nybeviljandet har även ökat bland dem som inte omfattas av äldrereglerna. Antalet personer i åldrarna 19–59 år som nybeviljades sjukersättning har ökat från cirka 4 300 år 2021 till cirka 6 400 år 2024.

Som regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) behöver åtgärder vidtas för att motverka att långtidssjukskrivna som bedöms ha stadigvarande nedsatt arbetsförmåga i normalt förekommande arbeten passivt kvarstår i sjukpenningssystemet. Därför har regeringen i regleringsbrevet för 2025 gett Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ett uppdrag om att tillvarata arbetsförmåga i förvärvsarbete på arbetsmarknaden.

Försäkringskassan ska inom ramen för uppdraget utveckla arbetet avseende hur arbetsförmåga i förvärvsarbeten på arbetsmarknaden, till exem-

pel arbeten med stöd från Arbetsförmedlingen, ska utredas och tas till vara. Arbetsförmedlingen ska vidare inom ramen för sitt befintliga uppdrag se över hur myndigheten kan bistå Försäkringskassan i detta arbete. De som får avslag på sin ansökan om sjukersättning kan om de har en sjukpenninggrundande inkomst ha rätt till sjukpenning i stället.

Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet för dem som inte kan arbeta på grund av nedsatt arbetsförmåga samtidigt som den behöver vara utformad så att arbetsförmåga tas till vara i så stor utsträckning som möjligt. Det är viktigt ur såväl ett mänskligt som ett samhällsligt perspektiv.

Anf. 50 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Statsrådet nämner i sitt svar att fler får sjukersättning och att äldre reglerna har lett till en positiv utveckling. Det är helt riktigt. Men låt oss vara ärliga: Det var vi socialdemokrater som införde dessa förbättringar och avskaffade stupstocken.

Sjukförsäkringen måste hänga ihop. I dag ser vi att olika bedömningar av arbetsmarknadsbegreppet gör att människor som har stadigvarande nedsatt arbetsförmåga ändå inte beviljas sjukersättning. Det är ett systemfel.

Vi ser att en stor del av dem som får avslag på ansökan om sjukersättning hamnar i ekonomisk utsatthet. Därför behöver vi ställa oss frågan vad det egentligen är vi vill uppnå. Är det rimligt att människor som aldrig kommer att kunna arbeta igen ska leva i fattigdom?

Herr talman! I dag provas rätten till sjukersättning mot förvärvsarbete på arbetsmarknaden, men vad betyder det i praktiken? Jo, att människor som har en uppenbart stadigvarande nedsatt arbetsförmåga får avslag eftersom man hävdar att de kan ta ett jobb – som knappt existerar. Det är ovärdigt och orimligt. Därför anser vi socialdemokrater att rätten till sjukersättning ska provas mot samma arbetsmarknadsbegrepp som gäller för sjukpenningen. Ingen ska behöva söka jobb som inte finns. Ingen ska skickas ut i ovisshet och fattigdom. Och låt oss vara tydliga: Ingen blir frisk av att göras fattig.

Att personer nekas sjukersättning trots att arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt leder inte till mirakulösa tillfrisknanden. Det leder till stress, psykisk ohälsa och urholkad tilltro till välfärdssystemet. Vi ser det tydligt i Inspektionen för socialförsäkringens rapport. Det står att 9 procent av dem som nekas sjukersättning blir helt utan försörjning. De har varken sjukpenning, arbetslöshetsersättning eller försörjningsstöd. Det är människor som arbetat, betalat skatt och gjort rätt för sig men som lämnas utanför. Det är ett svek.

Min fråga till statsrådet är om regeringen är beredd att förändra arbetsmarknadsbegreppet så att rätten till sjukersättning provas mot faktiska jobb och inte teoretiska.

Anf. 51 JONATHAN SVENSSON (S):

Herr talman! Tack till min kollega Jessica Rodén, som har tagit initiativ till den här väldigt viktiga och angelägna debatten! Den handlar om hur människor som befinner sig i en utsatt situation ska kunna få en försörjning som man kan leva på.

I sin interpellation lyfte min kollega framför allt fram två grupper. Först var det den grupp som stannar kvar i sjukpenningen trots stadigvar-

ande nedsatt arbetsförmåga. Det är givetvis en väldigt underlig konstruktion, som behöver styras upp. Min kollega lyfte också fram den grupp människor som får avslag, blir helt utan ersättning och sedan saknar försörjning. Anledningen till att man blir utan försörjning kan givetvis variera. Det kan exempelvis handla om att man på olika sätt fallit ur socialförsäkringssystemet. Det är den gruppen jag skulle vilja ta upp i den här interpellationsdebatten.

En människas möjliga ersättningsnivå bygger ju som bekant på en fastställd sjukpenninggrundande inkomst, SGI. På så vis kan man få en ersättning som är relaterad till ens ordinarie inkomst. Vårt socialförsäkrings-system är konstruerat med vetskapen om att människors liv förändras. Det finns därför möjlighet att skydda sin SGI i olika sammanhang, exempelvis om du väljer att studera eller blir arbetslös. Det är jättebra att den flexibiliteten finns i systemet. Däremot finns det brister i vårt system som kan leda till att folk faller ur sjukförsäkringen oavsiktligt.

En tyvärr inte helt ovanlig situation som kan uppstå är när statliga myndigheter gör olika bedömningar av den enskilda människans arbetsförmåga. Bedömningarna görs ofta utifrån korrekta grunder men gentemot olika regelverk, vilket kan leda till att den enskilde hamnar i kläm. Exempelvis kan en enskild bli bedömd som oförmögen att arbeta av Arbetsförmedlingen samtidigt som Försäkringskassan utifrån sina regelverk bedömer människan som frisk nog att arbeta.

Om den enskilde inte i direkt samband med sin sjukskrivnings slut skriver in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, med allt vad det innebär i form av aktivitetsrapportering och sökande av tjänst, riskerar man att få en nollad SGI och därmed falla ur sjukförsäkringen.

Det finns exempel på människor som varit sjukskrivna som under tiden blivit av med sin tjänst och första dagen efter sjukskrivningens slut inte har skrivit in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Detta har då resulterat i nollad SGI och att den personen fallit ur sjukförsäkringen.

Herr talman! Givetvis ska de beslut som handläggare på statliga myndigheter fattar fattas utifrån de gällande regelverken, men att enskilda människor som befinner sig i en utsatt situation – som en sjukskrivning ofta är – på grund av exempelvis okunskap eller faktisk sjukdom förlorar sin möjlighet till ersättning inom sjukförsäkringen är olyckligt. Extra olyckligt är det just nu när vi befinner oss i riktiga dyrtider när på tok för många har svårt att sätta mat på bordet och få ekonomin att gå runt.

Jag vill därför ta chansen att fråga statsrådet hur hon ser på den grupp människor som oavsiktligt och på olyckliga sätt faller ur sjukförsäkringen och ifall hon avser att vidta några åtgärder för att minska risken för att så sker.

Anf. 52 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Som jag inledde med att konstatera har alltså nybeviljandet av sjukersättning till personer i åldrarna 19–59 år ökat med nästan 50 procent mellan 2021 och 2024. Det är raka motsatsen till vad ledamoten antyder i sin interpellation, och just därför uppehåller jag mig vid dessa siffror.

Inkluderas även de som är mellan 60 och 65 år var det något över 11 000 nybeviljade ersättningar i sjukersättningen förra året. Sist siffrorna var så här höga var runt 2014. Givet att Försäkringskassans beviljanden är

korrekta betyder det, för att använda ledamotens egna ord i interpellationen, att risken för att personer med stadigvarande nedsatt arbetsförmåga fastnar i sjukpenningen utan att få den ersättning de har rätt till inte har varit så låg sedan sist vi hade en moderatledd regering.

Vi har ett regelverk, och det ska följas. Den som är stadigvarande sjuk och har rätt till sjukersättning ska få det. Men jag är också väldigt mån om att hjälpa och stötta och att tillvarata varje människas arbetsförmåga när det är möjligt. Därför är bland annat Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens uppdrag att tillvarata arbetsförmåga i förvärvsarbete på arbetsmarknaden en viktig del.

Regeringen avsatte i budgeten för 2025 närmare 100 miljoner kronor bara för att finansiera en rad åtgärder för att stärka återgången i arbete, bland annat ökad samordning av rehabiliteringsinsatser, arbetslivsinriktad rehabiliteringsstöd och en översyn av ökade möjligheter till studier för dem som har sjuk- och aktivitetsersättning.

För regeringen är det mycket prioriterat att fortsätta verka för att alla som kan arbeta och kan stå till arbetsmarknadens förfogande också får möjlighet att göra det genom rätt stöd och rätt möjligheter till återgång. Detta vill jag inte gå ifrån.

Anf. 53 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Regeringens politik fungerar inte på sina egna villkor. Trots att regeringen säger att den främsta prioriteten har varit att bekämpa inflationen fortsätter inflationen att gräva hål i människors ekonomi. Matpriserna är höga, och boendekostnaderna skenar. Arbetslösheten ligger just nu på över 10 procent. Det betyder att vi har hundratusentals människor i vårt land som står utan jobb.

Vi har också människor som är för sjuka för att arbeta men som nekas sjukersättning. Det handlar inte om arbetslösa som behöver utbildning eller matchning. Det handlar om personer som läkare har bedömt som varaktigt oförmögna att arbeta men som ändå förväntas göra det.

Herr talman! Vi vet att dagens regelverk skapar problem. Vi vet att bedömningen av arbetsförmåga är stelbent och ibland direkt verklighetsfrånvärd, och vi ser att människor fastnar i sjukpenning i stället för att få den sjukersättning de borde ha rätt till.

I utredningen *En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022* föreslås att bedömningen av arbetsförmåga ska bli mer verklighetsförankrad. I dag kan människor nekas sjukersättning med hänvisning till att de skulle kunna utföra ett arbete som knappt existerar i praktiken. Utredningen är tydlig med att arbetsförmågebegreppet måste ta hänsyn till den faktiska arbetsmarknaden och att det ska förändras i takt med hur arbetsmarknaden förändras. Det är också därför samma utredning föreslår att arbetsmarknadsbegreppet inom sjukpenning respektive sjukersättning ska harmoniseras. Det här är viktiga förslag, herr talman.

Jag blir väldigt nyfiken på en sak som statsrådet nämner i sitt svar. Statsrådet berättade att ett nytt uppdrag getts till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att tillvarata arbetsförmåga i förvärvsarbete på arbetsmarknaden. Jag undrar, herr talman, hur det skulle hjälpa de människor som av läkare anses för sjuka för att kunna arbeta. Statsrådet får gärna utveckla det lite.

Anf. 54 JONATHAN SVENSSON (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Statsrådet nämner att alla som kan arbeta ska arbeta. Det tror jag att vi är rörande överens om i den här kammaren. Självklart ska all möjlig arbetsförmåga tas till vara. Men det ska ske inom rimliga gränser.

Jag upplevde inte riktigt att statsrådet svarade på mina frågor. Hur ser hon på den grupp som jag lyfter fram, alltså människor som riskerar att falla ur sjukförsäkringen av misstag? I Sverige är vi nog ganska överens om att vi har ett starkt och förhållandevis väl fungerande socialförsäkrings-system, även om det finns saker som vi kan behöva skruva på, exempelvis de saker som jag och min kollega lyfter fram här i dag.

Jag vill återkomma lite till hur vi ska hantera den här frågan. Jag upplever inte att statsrådet svarar på mina frågor om hur hon ser på den grupp som jag väljer att lyfta fram här i dag och huruvida hon avser att vidta några åtgärder för att stoppa människor från att under olyckliga omständigheter falla ur sjukförsäkringen.

Det tycker jag är beklagligt, eftersom detta är en angelägen fråga som behöver hanteras. En förhållandevis enkel åtgärd hade exempelvis varit att ge ett riktat uppdrag till berörda myndigheter om att göra en riktad informationsinsats gentemot de berörda grupperna. Det är ett exempel.

Jag tänker inte begära att statsrådet på stående fot ska ha en lista på åtgärder att vidta, men jag vill ge statsrådet chansen att svara på om man överväger att vidta några åtgärder.
(forts.)

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.45 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2024/25:406 om rätt ersättning vid sjukdom

Anf. 55 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Det är alltid lite märkligt när debatten blir avbruten i två timmar. Men jag ska försöka att finna mig i den intressanta och viktiga debatt som vi förde tillsammans här.

Ledamoten har i sin interpellation tagit upp en skrivelse från 2023 som ledamoten hänvisar till. Den uppges ange att upp till 9 procent av dem som fått avslag står helt utan inkomst. Det sägs i samma andetag som ledamoten påstår att de beviljade sjukersättningarna har sjunkit under en längre period. Vi har redan konstaterat att så inte är fallet, fru talman.

Jag vill bara påpeka för ledamöterna att det inte finns någon ISF-rapport som inlämnades 2023 och heller inte något annat år som har visat på att 9 procent av dem som har fått avslag på ansökan om sjukersättning stod utan inkomst.

Vad gäller sjukersättningen är frågan om var gränsen ska gå för vem som ska kunna få förmånen särskilt viktig eftersom sjukersättning kan lämnas för en lång tid. Den kan lämnas fram till månaden innan man fyller 66 år. Legitimiteten för sjukersättningen bör därför vara hög. Det gäller både för den beslutet gäller och för omprövningens skull.

Det är i sammanhanget värt att nämna den rättspraxis som finns. Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättning samt förmåner vid rehabilitering överlämnade sitt betänkande i augusti 2021. Enligt utredningens bedömning bör uttolkningen av reglerna ha underlättat för den enskilde att just beviljas sjukersättning.

Det är också viktigt att komma ihåg att de som har fått avslag på sin ansökan om sjukersättning kan ha rätt till sjukpenning i stället. Det betyder att få personer hamnar helt utan ersättning vid avslag på ansökan om sjukersättning.

I de fall det skulle kunna förekomma att personer exempelvis saknar sjukpenninggrundande inkomst kan de personerna i stället få ekonomiskt bistånd. Om de får försörjningsstöd skulle det i statistiken kunna räknas som att de står utan inkomst. Allt detta varierar från person till person och från fall till fall.

Även handläggningen av ansökan om sjukpenning ska vara rättssäker och ske enligt gällande regelverk. Har man rätt till sjukpenning ska man få det. Är man inte nöjd med sitt beslut kan man överklaga detta. Under 2023 inkom 2 196 överklaganden till förvaltningsrätten. Samma år var andelen ändrade beslut 13 ½ procent.

ISF har visat att en majoritet av dem som fick avslag på ansökan om sjukpenning återgick till arbete eller studier. Att människor går till arbete eller studier i stället för att uppbära ersättning från sjukförsäkringen måste ses som något positivt.

Sedan måste såklart ersättningen för varje individ provas från fall till fall. Det är den övergripande delen som ledamotens fråga och den här interpellationen handlar om.

Anf. 56 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Jag hade hoppats på ett tydligare svar från statsrådet vad gäller harmonieringen av arbetsmarknadsbegreppet i reglerna om sjukpenning och sjukersättning.

Jag hade också önskat att statsrådet, som jag bad om i mitt tidigare anförande, hade kunnat utveckla lite mer hur det nya uppdraget om att tillvarata arbetsförmåga i förvärsarbete på arbetsmarknaden skulle hjälpa den målgrupp som vi talar om i dag.

Fru talman! Sjukförsäkringen är inte ett bidrag. Det är en försäkring som vi betalar till genom vårt arbete som ska finnas där när vi blir sjuka. Det är en central del av den svenska modellen och en förklaring till varför Sverige historiskt har haft ett högt arbetskraftsdeltagande.

Trygga människor kan fokusera på att bidra till samhället. Otrygghet skapar motsatsen. Tack för debatten!

Anf. 57 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka för interpellationen och debatten som rör en väldigt viktig fråga.

Våra ersättningssystem är väldigt viktiga och är en väldigt viktig del av vårt välfärdssamhälle. Hur de bäst utformas och hur vi bäst hjälper människor som har tillfälligt eller stadigvarande nedsatt arbetsförmåga är viktigt och en av de tydligaste och synligaste delarna av vår välfärdsstat.

Att alla tillfälligt kan få nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom är vi nog alla överens om. Det händer ofta, och det fungerar dessutom oftast väldigt väl. Vi har alla genomlidit en tillfällig feber, eller för den delen en global pandemi enbart de senaste åren. Där har sjukförsäkringen verkligen fungerat.

Många minns också den tid då människor med både vilja och förmåga att fortsätta vara en aktiv del av arbetsmarknaden och samhället systematiskt förtidspensionerades. Man förtidspensionerade människor på löpande band fastän de hade både vilja och arbetsförmåga kvar.

Människor gömdes och glömdes i systemen i stället för att få chansen att återkomma till arbete eller för den delen studier. Detta var ett enormt svek mot de människor som fortfarande hade mycket att ge, mycket kunskap att bidra med och framför allt en vilja att kunna fortsätta. Det var ett enormt slöseri med deras kunskap, deras kompetens och deras förmåga. Det var alldeles oavsett om den låg på 20, 30, 40, 50 eller 60 procent.

Där vill jag aldrig hamna igen. Just därför är det så viktigt att se till arbetsförmågan och att fortsätta jobba med de delarna. Att gömma och glömma människor i statistiken kommer jag aldrig att ägna mig åt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellationerna 2024/25:413, 414 och 438 om statlig service i hela landet

Anf. 58 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Sanne Lennström har frågat mig vilka följder som regeringen har analyserat att neddragningen av servicekontor kommer att innebära för Östhammar och andra orter samt hur jag och regeringen avser att säkerställa att statlig service av denna typ når den som har ett behov av hjälp.

Vidare har Marianne Fundahn frågat mig vilka åtgärder som jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa statlig service för alla i hela landet och för att stängningen av servicekontoren inte ska drabba grupper i till exempel digitalt utanförskap.

Därutöver har Carina Ödebrink frågat mig hur jag och regeringen motiverar att Tranås och andra mindre orter nu förlorar viktig statlig service, trots ett fortsatt stort behov, och hur jag och regeringen avser att säkerställa att de människor som tidigare besökte Statens servicecenter i Tranås fortsatt har tillgång till den service de behöver samt vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att vidta för att säkerställa att statlig service finns tillgänglig i hela landet, inte bara i större städer.

Varje skattekrona ska användas klokt, och statligt finansierad verksamhet ska ständigt vara föremål för omprövning och prioritering. I takt med

Prot. 2024/25:76
25 februari

*Svar på
interpellationer*

att antalet servicekontor har ökat har inte antalet besökare ökat i samma utsträckning. Mot denna bakgrund behöver verksamheten anpassas och effektiviseras. Det kommer att innebära att vissa kontor avvecklas och att medborgare kan få längre resväg till närmaste servicekontor.

När det kommer till konsekvenser för enskilda orter som riskerar att bli av med sitt servicekontor följer det av förordningen om statliga myndigheters lokalisering att Statens servicecenter bland annat ska upprätta en konsekvensanalys inför ett sådant beslut. Med dessa konsekvensanalyser som utgångspunkt har myndigheten i ett första steg nu påbörjat samråd med kommuner och andra berörda aktörer inför den fortsatta processen med eventuella avvecklingsbeslut rörande sex utpekade orter.

Statens servicecenter arbetar också med att utveckla mer mobila och flexibla kontorslösningar för att på ett enkelt och smidigt sätt kunna komma närmare medborgarna på fler ställen. Detta är en utveckling som jag följer med stort intresse.

Det pågår i dag även ett stort antal insatser på statlig, regional och lokal nivå, från såväl offentliga aktörer som näringslivet och civilsamhället, som syftar till att stärka den digitala inkluderingen bland dem som i dag inte har tillgång till eller använder digitala tjänster. För att ytterligare stärka det arbetet har regeringen i regleringsbrevet för 2025 gett Post- och telestyrelsen i uppdrag att verka för en ökad digital inkludering och en ökad användning av digitala tjänster.

Jag vill avslutningsvis understryka att regeringen alltså anser att servicekontoren är en viktig verksamhet för att erbjuda personlig service från statliga myndigheter. Servicekontor ska fortsatt finnas i hela landet för att tillgodose enskildas behov av lokal statlig service inom rimligt avstånd. Även om myndighetens anslag minskar kommer det fortsatt att finnas ett stort antal servicekontor runt om i hela landet.

Anf. 59 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Tack till statsrådet för svaret och dagens angelägna debatt!

Statens servicecenter hanterar administrationen åt statliga myndigheter. Här är administrativa tjänster och konsultstöd gällande lön, ekonomi och HR några centrala delar.

Dessa servicekontor, i Östhammar och runt om i landet, kan också erbjuda viktig vägledning och service gällande Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten.

Året 2023 hanterades drygt 3 miljoner ärenden på dessa kontor. Närmare 2,6 miljoner personer besökte kontoren. I budgeten för 2025 valde regeringen dock att lägga in en besparing på hela 150 miljoner kronor för kommande år. Detta innebär att 35 av landets kontor nu kommer att riskera att avvecklas. Ett av dessa kontor är det i min hemkommun Östhammar.

Nu befaras sämre tillgänglighet till den typ av hjälp som kontoren fram till nu har erbjudit, och särskilt svårt kan det bli för den som har svårt att hantera digital teknik i kontakten med dessa myndigheter. I tidigare debatter har statsrådet antytt att myndigheterna nu själva avgör var de skulle vilja lokalisera sig. Men vad innebär det i praktiken? Det riskerar att innebära en centralisering. Servicen försvinner från mindre orter och koncentreras ibland till större städer.

Det innebär att regeringen abdikerar från sitt ansvar för att stå bakom statlig närvaro i hela landet. När regeringen abdikerar från det ansvaret lämnas fältet öppet för en utveckling där landsbygden successivt töms på samhällsservice.

Fru talman! Det är positivt att höra beskedet om att myndigheten ska planera för att på sikt tillhandahålla statlig service av den här typen i alla så kallade FA-regioner som en grundläggande nivå för att täcka den geografiska ambitionen. Men det hjälper inte alla.

För den som lyssnar och blir osäker på vad en FA-region är kan jag berätta att det är så kallade funktionella analysregioner. Det är en geografisk indelning som skapades av Tillväxtverket en gång i tiden, och i dag är det den statliga myndigheten Tillväxtanalys som svarar för indelningen. En FA-region är en grupp kommuner som på sikt kan antas vara självförsörjande vad gäller arbetstillfällen och arbetskraft.

Att det finns hjälp att få någonstans inom den region som Östhammar tillhör är till föga nytta för den som av ekonomiska eller andra skäl inte kan förflytta sig särskilt långt. En boende i Öregrund har exempelvis 82 kilometer till närmaste storstad, som är Uppsala. Annars är det Norrtäljes kontor som är närmast, och det på en distans av 85 kilometer. Det här är långa avstånd för en person som i flera avseenden kan antas sakna resurser.

Min fråga till statsrådet Slottnér blir därför: Hur tänker statsrådet och regeringen säkerställa att den här typen av statlig service når den som faktiskt har behov av hjälp?

(Applåder)

Anf. 60 MARIANNE FUNDAHN (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Neddragningarna på Statens servicekontor får mycket stora konsekvenser för människor i hela landet. Ett av de kontor som ska läggas ned i närtid är det i min hemkommun Trelleborg. Trelleborg är en kommun med drygt 47 000 invånare och en arbetslöshet på 8,5 procent, som fortsätter att öka. Samtidigt ökar nu antalet konkurser fortare i Skåne än i de andra två storstadslänen.

Trelleborg är en växande kommun och en viktig knutpunkt i Sverige med många pendlare och företag och en åldrande befolkning. Servicekontoren är en livlina, särskilt för äldre, personer med funktionsnedsättning, nyanlända och dem som befinner sig i digitalt utanförskap. För många är servicekontoret den enda möjligheten att få hjälp med ärenden hos Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

För dem som har svårt att hantera digitala verktyg eller saknar bank-id är alternativet inte att gå in på nätet. Det finns inga alternativ. Hur avser statsrådet och regeringen att säkerställa att även människorna i Trelleborg ska ha tillgång till statlig service?

Enligt Post- och telestyrelsen och Statistiska centralbyrån lever 1,3 miljoner svenskar i digitalt utanförskap. Vad tänker statsrådet göra för att de som lever i digitalt utanförskap, oftast de mest sårbara, inte ska drabbas när servicekontoren stänger?

Fru talman! I debatten i riksdagen den 11 februari i år bekräftade statsrådet Erik Slottnér att de sex servicekontor som pekats ut först för nedläggning – de i Trelleborg, Jokkmokk, Vilhelmina, Strömsund, Vansbro och Lycksele – har valts ut delvis för att deras hyreskontrakt är på väg att löpa ut. Är det så vi ska styra statlig service? Ska den avgöras av fastighetsägarnas hyresavtal snarare än av medborgarnas behov? Ska tillgången till samhällsservice för äldre, funktionsnedsatta och dem i digitalt utanförskap vara beroende av när hyreskontrakten löper ut?

Hyreskontrakt är förhandlingsbara. Det går att omförhandla dem och hitta lösningar om viljan finns. Där kanske jag kan hjälpa till, för jag känner fastighetsägaren i Trelleborg och kan lägga ett gott ord för statsrådet och myndigheten.

Det är tydligt att det snarare handlar om att spara pengar än att garantera medborgarnas rätt till service. Det saknas en övergripande analys av hur nedläggningen påverkar till exempel Trelleborg. Valet grundas på praktiska och ekonomiska skäl, inte på medborgarnas behov. Effektivisering och digitalisering är positivt, men det får inte leda till att man lämnar de mest sårbara i sticket.

(Applåder)

Anf. 61 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation, även om jag kanske inte är särskilt nöjd med det.

Man ska kunna lita på Sverige, och då behöver hela Sverige fungera och beslut fattas med hänsyn till olika bygders behov och förutsättningar. Vi är den främsta förkämper för landsbygden och våra små och medelstora städer – för hjärtlandet. Vi är partiet för att hela Sverige ska fungera.

De här orden är inte mina, fru talman, men jag skulle nästan kunna uttala dem själv. Det var Ebba Busch, statsrådets partiledare, som sa detta för snart tre år sedan.

De statliga servicekontoren fyller en viktig funktion för statlig service och närvaro för medborgare och företag i hela landet. Sverige är stort, och det är viktigt med en likvärdig samhällsservice oavsett om man bor i Tranås, Östhammar, Trelleborg eller Stockholm. Det handlar om vårt gemensamma samhälles ansvar och människors tillit till viktiga myndigheter och samhällstjänster.

I Tranås, en av de kommuner som nu drabbas, gjordes 2024 fram till och med oktober cirka 5 500 besök. Medborgarna som använder servicekontoren är mycket nöjda. I en undersökning från 2023 svarade över 90 procent att de var mycket nöjda med servicen.

SD-regeringens beslut att lägga ned servicekontor har debatterats vid flera tillfällen i kammaren. Reaktionerna ute i landet har också varit starka.

De statliga servicekontoren är en viktig nyckel för att stödja och vägleda människor in på arbetsmarknaden, in i det svenska samhället. De är också viktiga för att minska det digitala utanförskapet, som mina kollegor tidigare har pekat på. De är viktiga för personer med funktionsvariationer, för äldre och för dem med språksvårigheter.

Vi är dessutom fortfarande i en lågkonjunktur med en historiskt hög arbetslöshet på över 10 procent. I Tranås är arbetslösheten 7,5 procent. Då är insatser från staten särskilt viktiga för dem som förlorar jobbet och inget annat vill än att hitta ett nytt.

I ett enda klubbslag har de senaste fem årens utbyggnad raderats. En fjärdedel av kontoren läggs ned.

Politik är att vilja och att välja. Beroende på vad man väljer blir det tydligt vad och vilka man prioriterar. Det är helt uppenbart, fru talman, att statsrådet och SD-regeringen prioriterar dem som redan har det rätt bra genom att fortsätta strössa ut skattesänkningar och diverse avdrag, eller snarare bidrag. Men för dem som i dag har det svårare gör man det ännu svårare.

Jag vill därför fråga statsrådet: Hur rimmar statsrådets och SD-regeringens beslut att dra ned på de statliga servicekontoren och minska den statliga närvaron och servicen på landsbygd och i glesbygd med Kristdemokraternas tal om det svenska hjärtlandet och vikten av att se Sverige bortom storstäderna?

(Applåder)

Anf. 62 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Vill man bygga starka samhällen måste man förstå att tillit och respekt är helt avgörande – tillit till myndigheter och samhällsservice, att staten är närvarande för de medborgare man är satt att tjäna, och respekt, att visa att oavsett var du bor i vårt land och vilka förutsättningar du har finns vi här också för dig.

Vi lever i en tid där servicen har minskat och där tilliten avtar. Vi ser städer och till och med kommuner runt om i hela vårt land där de statliga myndigheterna flyttar bort – Försäkringskassan, Skatteverket, Arbetsförmedlingen. Polisen är långt borta. Den kommersiella servicen lägger ned. Då har de statliga servicecentren spelat en oerhört viktig roll – en viktig roll för att bygga tillit, en viktig roll för att visa respekt.

När de statliga servicecentren kom till handlade det om att förenkla kontakten med staten, att öka närvaron och finnas i hela landet, att öka tillgängligheten och att effektivisera den statliga servicen. Resultatet har visat att detta också har blivit uppfyllt. Den statliga närvaron har blivit mer påtaglig i hela landet genom inrättandet av de statliga servicecentren. Man har fått enklare myndighetskontakter och ökad tillgänglighet.

Jag kommer från en stad där det bor 50 000 invånare. Man skulle kunna säga att den ligger i en storstadsregion i västra Skåne. Vi har nära till mycket. Men vi ser också ett samhälle som har förändrats över tid, där man upplever att respekten inte finns och där tilliten börjar avta.

När vi dessutom befinner oss i en tid där arbetslösheten ökar och oron är stor är budskapet från Sveriges regering till alla som bor i Landskrona och andra städer runt om i vårt land: Vi ser er inte. Vi hör er inte.

Vi har sedan tidigare blivit uppmärksammande på vilka den borgerliga regeringen företräder och vilka intressen som ligger till grund för den politik man väljer att utforma. Det är i första hand de människor som redan har det gott ställt. Det har visat sig i den ekonomiska politiken, genom kliniskt riktade skattesänkningar till de människor som har högst inkomster, att man inte bryr sig särskilt mycket om de breda löntagargrupperna.

Nu kan vi också lägga till att det inte räcker att vara höginkomsttagare utan att du dessutom ska bo i de delar av Sverige där det redan bor flest människor och där man redan har bäst service. Det är en politik för dem som har det bra, en politik för dem som har stora inkomster och en politik

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

för dem som bor i storstäderna. Resten av landet bryr man sig inte om. Man ser dem inte, och man hör dem inte.

Som socialdemokrat tycker jag att detta är djupt orättvist. Jag tycker att det är djupt orättfärdigt. Jag skulle också, herr statsråd, kunna drista mig till att säga att det som den borgerliga regeringen med stöd av Sverigedemokraterna nu genomför även är djupt ovärdigt.
(Applåder)

Anf. 63 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Vi har en arbetslöshetskris i Sverige, skulle man kunna säga. Vi har en mycket hög arbetslöshet. Allra högst är den i Skåne län. I Trelleborg, som har nämnts i dag, ligger arbetslösheten på 8,5 procent. I Landskrona, som precis nämntes, ligger den på nästan 12 procent. I Eslov ligger den på lite drygt 8 procent.

Den gemensamma nämnaren för alla dessa orter i Skåne är att servicekontoren där nu kommer att läggas ned. Några av orterna har bland de högsta arbetslöshetssiffrorna i landet. Det är också med, känns det som i vissa fall, nästan kirurgisk precision som servicekontoren läggs ned just där, exempelvis i Landskrona.

Ibland känns det när man studerar regeringens politik som att man måste påminna regeringen om att vi har en arbetslöshetskris, att 10 procents arbetslöshet inte är normalläge. Detta är ett sådant tillfälle då känslan att man måste utfärda en sådan påminnelse infinner sig.

Jag besökte servicekontoret i Ystad för bara ungefär tio dagar sedan. Det är inte med på listan över kontor som ska läggas ned, och det är jag väldigt tacksam för liksom förmodligen alla Ystadsbor. Bara på den stund jag var där, vilket inte var så himla länge men ändå länge nog, kom det många besökare. Inte så få av dem ville ha kontakt med just Arbetsförmedlingen. När jag pratade med chefen och de anställda vittnade de också om att många som kom till servicekontoret var just personer som ville ha hjälp med frågor som gällde Arbetsförmedlingen. Då får man väl utgå från att det i många fall också var människor som sökte arbete.

Det här med Arbetsförmedlingen har blivit en stor utmaning. De människor som behöver komma till Arbetsförmedlingen kommer inte längre in där, eftersom dörrarna är låsta. Om man försöker möts man av en dörr som man får rycka i tills det gör ont i armen – man kommer inte in.

Hjälpen för dessa människor har varit Statens servicecenter. Men de anställda vittnar om att det finns stora utmaningar, eftersom man inte riktigt har integrerat Arbetsförmedlingens verksamhet än i Statens servicecenter. Många som kommer till Statens servicecenter vill hur som helst ha hjälp med arbetsförmedlingsfrågor.

Ministern hänvisar till digitalisering. Det är väl knappast de med störst behov av Arbetsförmedlingens tjänster som kommer att använda digitala hjälpmedel, utan det handlar om människor som ofta behöver hjälp av en person på ett fysiskt kontor någonstans i landet.

I andra interpellationsdebatter har man hänvisat till att beslutet har fattats av myndigheten själv. Det är mycket förvånande. Vi har ju en arbetslöshet i landet på drygt 10 procent, och den är högst i Skåne län.

Det är som sagt ett mycket förvånande beslut i den arbetslöshetskris som råder, om nu regeringen tror att denna kris finns på riktigt. Flera av de kommuner som har högst arbetslöshet ligger i Skåne. Det gäller inte minst städer som Landskrona och Trelleborg.

Om regeringen menar allvar med att man vill ha fler människor i arbete borde den jobba för att sänka trösklarna för människor att kunna få ett arbete, inte höja dem. Man kan ju inte göra så att människor får det ännu svårare att få arbete eller få hjälp. I stället borde man se till att sänka trösklarna. Då är beslutet om nedskärningar, det vill säga att lägga ned servicekontor, ett slag i magen på arbetslösa.

Ibland undrar jag om regeringen förstår att det pågår en arbetslöshetskris. Det känns verkligen inte så.
(Applåder)

Anf. 64 PATRIK LUNDQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar interpellanterna för en intressant debatt.

Jag hade gärna varit här tidigare när dessa frågor debatterades, eftersom jag kommer från Sandviken, den kommun där det första kontoret läggs ned – eller redan har lagts ned. Det skedde i oktober eftersom man samlokaliserade med Arbetsförmedlingen, som sa upp sina lokaler och försvann därifrån. Man blev alltså av med lokalerna samma månad som det sista av de kontor som nu finns öppnade. Det är tvära kast. Man har letat efter nya lokaler, men sedan fick man besked om att dra ned och därefter att kliva av helt i kommunen.

Vi hörde tidigare, till exempel av Marianne Fundahn, hur det här beskrivs som effektiviseringar då besöken inte utökas i samma takt som kontoren utökas. Jag tror att det var någonting liknande som ministern sa tidigare. Därför är det märkligt att ett kontor som på tio månader hade 11 000 besök och 13 000 ärenden är det första som måste läggas ned. Jag tänker inte ställa kontor mot kontor, men det är ändå lite lustigt att förklaringsmodellen spricker så snabbt. Det är alltså något annat än behoven som styr. Jag misstänker att de förklaringar vi fått av kollegor till mig inte ligger jättelångt bort.

I Sandviken klarar man av alla besök med en anställd med lite assistans från kringliggande kontor, som det sägs i konsekvensanalysen. Jag misstänker att man syftar på Gävle. Det ligger trots allt inte jättelångt bort. Men för dem som gör sådana ärenden på Statens servicecenter som de behöver göra kan kostnaderna för att ta sig längre bort bli betydande. I konsekvensanalysen talas det om 20–30 minuter beroende på hur man tar sig dit. Men sanningen är att kontoret i Sandviken också besöks av många från Hofors, Ockelbo och andra platser som ligger betydligt längre bort. För dem är kostnaderna redan ganska höga och blir nu ännu högre.

Statens servicecenter skriver i sin konsekvensanalys att det finns skäl att överväga behoven av verksamhetsnärvaro gällande tillhandahållande av lokal statlig service även i framtiden i Sandvikens kommun. Rent krasst är det här ett jäkligt fint sätt att säga: Behoven finns här, men vi måste lägga ned på grund av att ekonomin inte tillåter oss att vara kvar. Och det här är en lokal som vi inte har någon hyra för i dag.

Det här går rakt emot de förklaringsmodeller som jag har fått. Jag vill därför väldigt gärna höra hur man förklarar detta. Kan man verkligen säga att det hela beror på att behoven inte har ökat när man faktiskt bara sparar där det går enklast och snabbast att spara pengar? Det är ju vad som sker.

I verkligheten vet vi alla att man i stället borde utöka antalet kontor och se till att staten finns på fler ställen och att servicen kommer närmare de människor som behöver den så att vi bygger ett samhälle tillsammans för oss alla.

(Applåder)

Anf. 65 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Det är tydligt att regeringens nedskärningar av statliga servicekontor är ett dråpslag mot Sveriges befolkning men kanske framför allt mot de äldre och de mest utsatta.

Som vi har hört i debatten står det klart att tre servicekontor i Skåne läggs ned under 2025. Ett av dem som kommer att läggas ned i närtid är servicekontoret i Simrishamn, som hör till min valkrets. Simrishamn är en kommun där 30 procent av invånarna är över 65 år. Det är den kommun som har Skånes i särklass äldsta befolkning.

Det här handlar om människor som har ägnat hela sitt liv åt att bygga upp vårt samhälle och som har arbetat och betalat skatt. Nu får de veta att de förväntas klara sig utan den service de har varit med och byggt upp. Det är människor som kanske inte har någon dator. Det är en äldre grupp som inte alltid kan hantera bank-id. Nu får de höra att de ska åka flera mil för att få hjälp med pensionsärenden eller sjukförsäkring.

Simrishamn är inte ensamt. I debatten har vi fått höra att även kontoren i Landskrona och Trelleborg ska bort 2025. Vi vet redan nu att kontoret i Eslöv läggs ned 2026. Men vilka övriga som ska läggas ned vet vi ännu inte.

Detta sker samtidigt som Skånes äldre befolkning förväntas öka kraftigt. Enligt Region Skåne kommer antalet personer över 80 år att öka med 40 procent de närmaste åren. Det kommer självfallet att belasta vården och äldreomsorgen, men regeringen verkar ha missat att det också påverkar behovet av service i hela landet.

Fru talman! Statliga servicekontor handlar inte bara om tillgång till hjälp med pappersarbete. Det är också en trygg punkt för äldre som behöver stöd i en alltmer digitaliserad värld. Det handlar om rättvisa, om lika behandling oavsett var i landet man bor och om att vi inte kan föra en politik där äldre på landsbygden lämnas därhän medan äldre i storstäder har allt inom räckhåll.

Vi socialdemokrater ser värdet av en fungerande statlig närvaro i hela landet. Därför prioriterade den socialdemokratiska regeringen inte bara medel till de statliga servicekontoren utan också till att de skulle byggas ut.

Det har blivit tydligt i debatten att vi socialdemokrater inte accepterar att regeringens sparpolitik går ut över samhällets mest utsatta. Simrishamn och alla andra orter som har nämnts här i kväll ska inte behöva betala priset för att regeringen väljer att prioritera skattesänkningar framför samhällsservice.

(Applåder)

Anf. 66 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Som vi har hört i debatten har regeringen bestämt sig för att spara 150 miljoner på Statens servicecenter. Det innebär att fler kontor kommer att bli tvungna att stänga.

Hemma i Jönköpings län står det redan klart att Tranås förlorar sitt statliga servicekontor. Enligt uppgift läggs kontoret i Tranås ned på grund av ett utgången hyresavtal. Nedläggningsbeslut verkar alltså inte ha baserats på någon analys av konsekvenserna för kommunerna och deras invånare som nyttjat kontoren och hur man ska kunna möta deras behov i framtiden. Beslutet verkar i detta fall ha fattats enbart mot bakgrund av att man snabbt skulle kunna spara pengar när hyreskontraktet ändå gått ut. Menar statsrådet att det är rimligt att man fattar ett så avgörande beslut baserat på ett utgången hyresavtal och möjligheten till snabba besparingar?

Fru talman! Nedläggningen i Tranås innebär att kommunens invånare liksom invånare i de närliggande landsbygdsområdena i gränsområdet mellan Småland och Östergötland får betydligt längre resväg till statlig service. Besparingsbeslutet försämrar möjligheterna att få kontakt med och hjälp från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten.

För många människor är det personliga mötet helt avgörande. De som drabbas hårdast är just de som har störst behov av personlig service: äldre, personer med funktionsnedsättning eller språksvårigheter och andra som har svårt att hantera myndigheternas digitala tjänster.

Statsrådet menar att verksamheten behöver anpassas och effektiviseras. Regeringens anpassningar innebär nedlagda kontor och att många får betydligt längre resväg till närmaste servicekontor. Statsrådet Slottnér säger att statlig service ska finnas inom rimligt avstånd. Jag undrar hur långt statsrådet anser att det är rimligt för medborgarna att resa för att få tillgång till grundläggande statlig service. Var tror statsrådet att gränsen går för när människor helt enkelt inte orkar, kan eller har råd att ta sig till närmaste kontor, trots att de faktiskt har rätt till den hjälp och det stöd som erbjuds där?

Fru talman! Jag är övertygad om att många av dem som tidigare fick hjälp av statens servicekontor kommer att söka sig till andra, närmare alternativ för att få svar på sina frågor och stöd i kontakt med myndigheterna – kanske till ett bibliotek eller ett medborgarkontor, socialtjänsten eller kanske sin lärare på komvux. Risken är att kommunerna tvingas ta över ansvaret när staten drar sig tillbaka, trots att många av kommunerna redan har en ansträngd ekonomi.

Jag undrar hur statsrådet ser på risken att kommunerna nu tvingas ta över statens ansvar. Har Erik Slottnér tagit med risken för övervältring av kostnader på kommunerna i sin analys av konsekvenserna av regeringens besparingar? Finns det i så fall en plan för hur regeringen tänker stödja små, ekonomiskt pressade kommuner som nu tvingas hantera att staten drar sig undan?

(Applåder)

Anf. 67 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Just nu är arbetslösheten uppe i närmare 10 procent. Det finns 600 000 arbetslösa i Sverige. I detta läge beslutar regeringen sig för

att lägga ned 35 servicekontor och spara 150 miljoner. Detta drabbar både landsbygd och städer.

Regeringens politik skapar klyftor. Kommunrådet i Växjö, Malin Lauber, uttalade sig i dag om nedläggningen av kontoret i Araby, som är ett utsatt område i Växjö: Regeringen lämnar oss i sticket. Vi kommuner utanför Stockholm kämpar med att trots tuffa tider ge våra invånare den service de har rätt till och förväntar sig. Det känns som att den högerkonservativa regeringen motarbetar oss. Nu stängs servicekontoret i Araby, där det kanske behövs som mest – väl fungerande och integrerat med medborgarkontoret.

I sitt svar på de tre interpellationer som ställts säger statsrådet: "När det kommer till konsekvenser för enskilda orter som riskerar att bli av med sitt servicekontor följer det av förordningen om statliga myndigheters lokalisering att Statens servicecenter bland annat ska upprätta en konsekvensanalys inför ett sådant beslut." Min fråga blir därför: Vad är det för konsekvensanalys myndigheten har lyckats göra på denna korta tid? Där måste regeringen ha sett mellan fingrarna, för det kan väl ändå inte handla om att man lägger ned kontoren på grund av att hyreskontrakten går ut. Det var detta statsrådet själv sa i debatten den 11 februari.

(Applåder)

Anf. 68 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Till att börja med ska sägas att inga beslut är tagna ännu. Ett antal orter, de flesta, har offentliggjorts, och en dialog har nu inletts med berörda kommuner och myndigheter om hur man ska blicka framåt och ta detta vidare. Men inga beslut är ännu tagna, så på den sista frågan är svaret att det inte har gjorts några konsekvensanalyser än – de ska nu göras för det kontoret. Det arbetet pågår nu. Regeringen är inte inblandad i den analysen, utan myndigheten gör den. Vi kommer att få se beskrivningarna sedan.

Jag glömde mitt papper och kan inte detta helt utantill, men dessa bedömningar ska bygga på tre principer. Man kommer alltså inte automatiskt att ta de kontor som har kortast hyreskontrakt. Bedömningen av vilka kontor som ska läggas ned ska utgå från tre principer. Geografisk spridning är en, antalet besökare i relation till kostnaden är en annan och effektivitetsaspekten en tredje. Det handlar alltså om en mångfald av hänsyn som ska tas när myndigheten beslutar om den framtida etableringen och spridningen.

Det regeringen har sagt är att det ska finnas minst ett servicekontor i varje så kallad FA-region. Det är den styrning regeringen har gjort i denna fråga för att få en regional spridning, vilket vi tycker är viktigt.

Det talas väldigt mycket om arbetslöshet, som om servicekontoren skulle vara den viktigaste arbetsmarknadspolitiska åtgärden. Det får vi nog säga att de inte är. Arbetslösheten är hög trots att det finns 148 servicekontor i dag. Det är inte så att Arbetsförmedlingen per automatik drar sig bort från samtliga orter där servicekontoren kommer att läggas ned, utan det blir upp till Arbetsförmedlingen att jobba med hur närvaron på dessa orter ska se ut.

Vi har också från regeringens sida utökat anslagssparandet från 3 till 5 procent under 2024 för att man ska kunna få till stånd en mer ordnad

planering och nedläggning av enskilda kontor. Det ska inte vara längden på hyreskontraktet som är huvudargumentet.

Till Johanna Haraldsson vill jag säga att regeringen inte gör bedömningen att detta kommer att få några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Regeringen har därmed inte tagit fram några konsekvensbeskrivningar i det avseendet, för regeringen gör inte bedömningen att detta kommer att innebära att kostnader vältras över på kommunerna.

Regeringen har gett SSC i uppdrag att jobba mer med mobila lösningar, och detta har myndigheten nu tagit vidare. Även om fysiska, permanenta kontor försvinner på en del orter kan alltså flexibla lösningar göra att myndigheterna blir mer närvarande i stora delar av landet, även om man inte får fasta, fysiska kontor.

Det har ställts en hel del frågor om digital inkludering och digital kompetens. Regeringen jobbar med många åtgärder för att öka den digitala inkluderingen. Nästa månad kommer Post- och telestyrelsen, som nu råddar Digitalidag, att öppna en telefonlinje, Ring Digitalidag, dit människor som har svårt att hantera digitala tjänster kan ringa för att få direkt hjälp, oavsett var i landet man bor.

Anf. 69 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Statsrådet talar om dialog. Jag antar att han refererar till de samråd som kommunerna har blivit erbjudna att genomföra inför en nedläggning. Då kan jag säga att sist jag hörde någonting från min kommun avböjde man ett sådant samråd, för man såg inte poängen med det. Det kändes som om beslutet redan var fattat att kontoret skulle läggas ned.

När Socialdemokraterna satt i regeringsställning fanns ett stort fokus på att staten skulle vara mer synlig i Sverige. Detta arbete ser vi nu nedmonteras av sittande regering. En statlig närvaro i hela landet bygger upp allmänhetens förtroende, men det ger också en legitimitet till myndighetsutövningen.

Den här regeringen tar sin hand från statens närvaro i hela landet och därmed också från tillgängligheten och de medborgarnära myndigheternas service. Den som befinner sig i ett digitalt utanförskap och inte har tillgång till bank-id måste söka sig till de fysiska servicekontoren. Men regeringen vill nu begränsa den möjligheten.

I delredovisningen *Regeringsuppdrag att redovisa en plan för ny organisering av servicekontorsnätet* går det att läsa följande: "Under de närmaste åren ... kommer antalet servicekontor att minska i alla delar av landet, däribland gles- och landsbygdsområden, storstadsområden och områden där utanförskapet är stort. Det kommer att få konsekvenser för privatpersoner och företag som besöker servicekontor. Bedömningen är vidare att konsekvenserna för myndigheten är påtagliga och komplexa." En omfattande verksamhetsförändring ska ske för dem som bor i kommuner där staten nu tar bort servicen, men "verksamheten ska upprätthållas och effektiva långsiktiga lösningar ska utvecklas".

Detta innebär nedläggning av kontor i gles- och landsbygdsområden, och det kommer att märkas i form av minskad tillgänglighet. Det kommer att innebära längre resväg till närmaste kontor och högre reskostnader för enskilda att besöka ett servicekontor, precis som i fallet med Östhammar och orten Öregrund, som jag nämnde tidigare.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

I storstadsområden blir i stället problemet att det blir risk för köbildning och längre väntetider. I områden där utanförskapet är stort kommer kontor också att läggas ned, och där kan förtroendet för statlig verksamhet komma att påverkas negativt när servicekontor som kanske nyligen har öppnats stängs strax därefter.

Kort sagt: Att ta bort 150 miljoner innebär konsekvenser, och det blir ofta landsbygdskommuner som min egen som blir mest lidande. I dagens oroliga samhälle behövs inte mindre förtroende för staten, utan vi behöver i stället ett samhälle som håller ihop. Statlig service i hela landet är viktigt, har ministern uttalat. Men money talks, och att dra ned 150 miljoner kommer att smärta för kommunerna. För Östhammar och för alla som bor i de kommuner där staten nu tar bort en viktig service kommer det att kännas hårt.

Jag ville gå tillbaka till formuleringen i statsrådets debatt med mina kollegor där han sa: "Regeringen har nu valt att ge Statens servicecenter ett större utrymme att avgöra var de enskilda kontoren ska vara lokaliserade." Menar statsrådet då på fullaste allvar att det innebär ett fritt handlingsutrymme att bäst avgöra hur statlig service ska genomföras inom myndighetens ram när man faktiskt skär ned 150 miljoner kronor på tre år? Det skulle jag vilja ha svar på.

Politik handlar om prioriteringar, och jag ber statsrådet och regeringen att tänka om och prioritera landsbygdens service och inte lägga ned servicekontoren.

(Applåder)

Anf. 70 MARIANNE FUNDAHN (S):

Fru talman! Inga beslut är fattade än, säger statsrådet. Men enligt vad jag har fått veta stänger kontoret i Trelleborg den sista mars. Skulle det vara så att det inte blir stängt blir ingen gladare än jag, för den service som tillhandahålls där är viktig för medborgarna när man har lagt ned Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och skattekontoret i Trelleborg.

I budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 19 Regional utveckling, framhåller regeringen vikten av att förbättra villkoren för att bo, verka och leva i hela landet i syfte att nå målen för den regionala utvecklingspolitiken.

Enligt regeringen är det avgörande att det finns god tillgång till kommersiell och offentlig service, finansiella resurser, kulturvård, utbildning och kompetens i hela landet. Enligt regeringen är det också avgörande med en effektiv samordning mellan statliga myndigheter och en god samverkan mellan myndigheter och regioner och kommuner samt samråd mellan näringsliv och organisationer inom det civila samhället. Detta kan vi väl alla ställa oss bakom, men då kan ju inte regeringen minska anslagen till statens servicekontor med 50 miljoner kronor i år och sammanlagt 150 miljoner på tre år. Det motsvarar 10 procent av servicekontorens budget.

Självklart får det stora följder för medborgarna när man lägger ned 35 servicekontor. Myndigheten skriver själv att nedläggningen kommer att få konsekvenser för privatpersoner och företag som besöker servicekontoren för att få hjälp med olika ärenden. Kostnadsneddragningen kommer att få betydande konsekvenser för hela myndigheten. Besparingen bedöms också få konsekvenser för samverkande myndigheter, med bland annat

ökade kostnader även för dem, mindre tillgänglighet, längre restid och risk för längre väntetid.

I svaret på interpellationen nämner statsrådet olika insatser som syftar till att stärka den digitala inkluderingen. Det är bra, men för en del människor med olika neuropsykiatriska diagnoser fungerar det i alla fall inte, och bank-id kan ju inte alla få. Banken kan neka det om de till exempel saknar tillräcklig kundkännedom, om man är dömd för ekonomisk brottslighet eller när det gäller svenskar som bor utomlands.

Nej, statlig service är en del av samhällskontraktet, och därför är det obegripligt att regeringen monterar ned en välfungerande och av invånarna uppskattad service, där de får det stöd de har rätt till.

Visionen för Statens servicecenter är talande: Tillsammans gör vi staten mer tillgänglig och effektiv. Hur menar statsrådet att detta kan uppnås utan att statliga myndigheter är närvarande i hela landet? Och ska neddragningarna på servicekontoren vara med och bekosta skattesänkningar för dem som tjänar mest? Vad är det långsiktiga målet med neddragningen? (Applåder)

Anf. 71 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! I svaret på våra interpellationer sades följande: ”Varje skattekrona ska användas klokt och statligt finansierad verksamhet ska ständigt vara föremål för omprövning och prioritering. I takt med att antalet servicekontor ökat har inte antalet besökare ökat i samma utsträckning. Mot denna bakgrund behöver verksamheten anpassas och effektiviseras.”

Självklart ska vi använda våra gemensamma skattepengar så effektivt som möjligt. Men det är också högst relevant att vi samtidigt ställer oss frågan varför vi gör vissa prioriteringar och vad vi vill uppnå med de reformer vi beslutar om. Vad är syftet?

Samhällsservice som bidrar till att stärka och ge service till invånarna i hela Sverige kan inte enbart ses ur ett strikt lönsamhetsperspektiv. Den bidrar till att rusta människor och bygga Sverige starkt och konkurrenskraftigt. Statsrådet och SD-regeringen hade kunnat göra ett annat val. Man hade kunnat säga: Vi ska utveckla de statliga servicekontoren, inte avveckla dem. Men det gör man inte – man gör tvärtom.

Jag tycker att regeringen abdikerar från sitt ansvar. Man saknar politiska ambitioner och vältrar över ansvaret på myndigheter och de ekonomiska konsekvenserna på kommunerna. I den interpellationsdebatt som var i oktober om de statliga servicekontoren sa statsrådet så här om myndigheterna: ”De har en väldigt stor bestämmanderätt när det gäller den egna verksamheten. Detta med verksamheten och var man till exempel placerar olika kontor är delegerat.”

Det här ser jag som ett allvarligt problem, och jag vill gärna höra vad statsrådet har att säga. Är inte det uttalandet ett problem? Borde inte regeringen peka med hela handen och säga att i Tranås, eller för delen på alla andra orter där kontor ska läggas ned, behövs ett servicekontor för att bygga samhället och Sverige starkt? Det är ett ansvar för regeringen.

I budgeten som regeringen lade fram för innevarande år, och som har gått igenom, sänker man skatterna med 13,5 miljarder kronor. Statsrådet sa i sitt svar att varje skattekrona ska användas klokt. Är det ett på riktigt klokt sätt av SD-regeringen att prioritera 13 miljarder i skattesänkningar i stället för att faktiskt prioritera det som bygger Sverige starkt, som håller

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

Sverige ihop och som också rustar människor för att ta jobb, växa och komma in i samhället?

Anf. 72 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag blir något förvånad över statsrådets avfärdande ton när det kommer till arbetsmarknadspolitik. Men det förklarar kanske varför det här landet har 10 procents arbetslöshet när man uttrycker sig så slentrianmässigt och avfärdande om den typen av myndigheter.

Jag vill påminna statsrådet – det verkar inte vara riktigt tydligt – att det är regeringen som styr riket och även myndigheterna. Statsrådet hävdar att det ska finnas ett servicecenter i varje FA-region. Det stämmer inte eftersom ett sådant center nu ska lämna Ludvika. Det centret kan vi lämna därhän. Inte ens med det argumentet klarar regeringen att styra Statens servicecenter. I stället är Statens servicecenter, enligt statsrådet, något slags entitet som flyter runt och gör vad den vill, och regeringen kan absolut inte påverka. Det måste vara väldigt frustrerande att vara statsråd i den här regeringen; man kan inte göra någonting, utan allting bara händer – sedan får man anpassa sig.

Statsrådet kan väl tro på att minskad statlig närvaro leder till lägre arbetslöshet. Det är kanske så, men jag tror inte att det kommer att hända. Men om vi kunde se att det finns ett samband mellan att Statens servicecenter lämnar Landskrona och att arbetslösheten sjunker hade det säkert varit något att glädjas åt.

Nu tror jag inte att det är så, utan jag tror att människor som har det tuffast och svårast att komma i arbete, som har störst behov av att träffa människor, kan behöva komma till en fysisk plats på den ort där de bor. Dessa människor kommer att fara illa av besluten. Vi riskerar att se en utveckling där arbetslösheten i Landskrona fortsätter att stiga, eller i Trelleborg, Eslöv eller på andra ställen.

Vi vet inte om nedläggningshysterin på Statens servicecenter kommer att fortsätta. Det är kanske Ystads tur nästa gång, eller några kontor i Malmö, Hässleholm eller Kristianstad. Vi får se vad som händer. Regeringen verkar i alla fall ha noll kontroll över Statens servicecenter.
(Applåder)

Anf. 73 PATRIK LUNDQVIST (S):

Fru talman! Man blev inte så mycket klokare, trots det senaste inlägget från statsrådet.

Precis som jag sa tidigare fanns en anställd på Statens servicecenter i Sandviken, och den stärktes med någon extra vid behov. Centret betjänade ungefär 11 000 besök på tio månader; alltså drygt tusen besök i månaden – väl investerade pengar.

De 11 000 besökarna genomförde 13 000 ärenden. 5 000 vände sig till Skatteverket med olika skatteärenden. Kanske en del jobbar på stålverket, där jag själv har jobbat, som har fått aktieutdelningar och behöver hjälp med att för första gången deklarerar när de behöver sälja av de aktier de har fått i premier under åren – när inflationen drabbar.

4 600 har fått hjälp med försäkringskasseärenden. Det kan vara människor som har blivit arbetslösa för första gången i livet och behöver stöd när de inte förstår hur de ska utföra ärenden via internet.

2 800 hade ärenden hos Arbetsförmedlingen, och 600 kom dit med pensionsärenden. Det var mycket väl investerade pengar.

I stället har den här regeringen valt att prioritera att höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt från 49 875 kronor till 52 150 kronor. Man har stöttat människor som har goda resurser i stället för att se till att staten finns överallt i Sverige och kan hjälpa dem som bäst behöver hjälp.

(Applåder)

Anf. 74 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Visst kan man bli lite provocerad när man hör att beslut inte är fattade eller att det finns en inriktning. Men vi ser redan nu hur flera servicekontor har stängt dörren, låst dörren och slängt nyckeln. Det innebär att för många av orterna är beslutet egentligen redan fattat.

Fru talman! En annan aspekt är att det inte bara är äldre och digitalt utsatta som drabbas av regeringens beslut att skära ned på statliga servicekontor. Vi vet också att det här är något som slår direkt mot Sveriges krisberedskap. Statens servicecenter är ju också en beredskapsmyndighet. I tider av oro och osäkerhet behöver vi, enligt mig i alla fall, stärka, inte försvaga, den statliga närvaron i hela landet. Servicekontoren blir därför också en viktig del av den civila beredskapen.

Nedläggningen av kontor i Skåne eller på andra håll i Sverige gör oss mer sårbara. Vad händer när en större kris kommer? Vad händer när it-system slås ut och människor behöver komma i kontakt med staten direkt? Då är ju en stark fysisk närvaro avgörande.

Men den här regeringen väljer att göra precis tvärtom. Man skär ned, avvecklar och försvagar svensk beredskap. Detta sker samtidigt som omvärldsläget blir alltmer osäkert. Det är kortsiktigt agerande.

Fru talman! Vi socialdemokrater anser att det behövs fler servicekontor, inte färre. Vi behöver mer statlig närvaro, inte mindre. Vi socialdemokrater väljer att stå upp för en politik där Sverige håller ihop och där tryggheten inte ska bero på var i landet man bor.

(Applåder)

Anf. 75 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Inga beslut är fattade än, menar statsrådet. Men det mest avgörande beslutet har ju redan fattats, nämligen en nedskärning på 150 miljoner på Statens servicecenter, vilket minskar tillgången till statlig service i hela landet.

I övrigt lämnar regeringen helt åt myndigheten att göra lite som man vill. Statsrådet väljer att inte ta ansvar eller fatta beslut, och här försöker han få det att låta som något positivt.

Erik Slottner talar om en balans mellan geografisk tillgänglighet och kostnadseffektivitet. I praktiken innebär regeringens politik att tillgängligheten offras för att spara pengar. Där besparingen går snabbt, till exempel där hyreskontrakten har gått ut, lägger man ned först.

Kristdemokraterna talade gärna om hjärtlandet i valrörelsen, och många uppfattade nog det som ett löfte om en enklare och lite bättre vardag för människor på landsbygden. Men nu ser vi hur skattesänkningar för de allra rikaste prioriteras framför en fungerande statlig service i hela landet.

Vi socialdemokrater byggde ut statlig service och närvaro i hela landet. SD-regeringen rullar nu tillbaka den utbyggnaden, och jag tycker att det är skamligt.

(Applåder)

Anf. 76 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Statsrådet säger att inga beslut är tagna ännu och att myndigheten ska ha en dialog innan den lägger ned kontor. Samtidigt har vi hört här att det finns de som redan har låst dörren.

Vi har även hört att myndigheten ska göra en konsekvensanalys och bestämma vilka kontor som ska läggas ned. Det är faktiskt att smita undan sitt ansvar. Vad har myndigheten för val om de ska spara 150 miljoner? De måste lägga ned kontor, och det måste de göra snabbt. Annars går deras budget inte ihop. Det som skulle kunna rädda dem är i och för sig anslags-sparandet.

Statsrådet säger också att arbetslösheten inte är hög på grund av att servicekontoren har lagts ned. Vem har påstått det i denna debatt? Det har ingen gjort. Men i och med att vi har hög arbetslöshet får servicekontoren ännu större betydelse. Men att arbetslösheten skulle vara hög på grund av att servicekontor har lagts ned har ingen sagt i denna kammare i dag.

Statsrådet talade även om mobila lösningar. Jag har absolut ingenting emot mobila lösningar, men vi vill först se hur det ska fungera. Det finns väl inga konsekvensanalyser av det heller, skulle jag gissa.

(Applåder)

Anf. 77 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! När det gäller Haiders sista inlägg är det klart att det inte finns några konsekvensanalyser av det. Det är något man jobbar med nu, för att se om man kan jobba mer med det konceptet framöver. Jag tror faktiskt väldigt mycket på det. Jag identifierade ganska tidigt som statsråd att man borde jobba mer med flexibla kontor, just för att kunna vara mer tillgänglig över hela landet. Jag är glad över att kunna ge dem detta uppdrag.

Det kommer helt klart att läggas ned kontor. Jag säger inget annat. Men det kom en del frågor här tidigare om exakta konsekvensanalyser och så. Man håller på och jobbar med det nu, och det kan bli så att en del av de kontor som nu aviseras för nedläggning inte kommer att läggas ned. Det vet jag inte än. Men det kan bli så, om man under resans gång kommer på att det finns goda argument för att ha kvar ett och annat. Vi får se.

Jag tycker att det ibland blir lite övertoner – det blir det ofta i många politiska debatter, så det är inget konstigt. Men vi kommer inte att porta någon från servicekontoren. Det låter nästan som att vi nu drar undan servicekontorsverksamhet och förhindrar människor att komma dit.

En del kommer att få längre till ett servicekontor, ja. Men servicekontoren kommer att finnas utspridda i detta rike även framöver, även om de blir något färre. En del kommer därmed också att få längre, men redan i dag är det människor som faktiskt har ett ganska rejält avstånd till ett servicekontor men som ändå har tillgång till ett servicekontor.

Om prognoserna stämmer kommer vi att gå ned till den nivå som var 2019, och även 2019 var servicekontoren en viktig instans i Sverige och fungerade ändå väl.

Man kan alltid fråga vad som menas med hela landet. Jag påstår att statens servicekontor kommer att vara representerade i hela landet även efter de här förändringarna. Men det innebär inte att de kommer att finnas i alla kommuner. Vad innebär det att de finns i hela landet? Vi har sagt att målsättningen är att det ska finnas minst ett servicekontor i varje FA-region. Om vi lyckas med det skulle jag ändå påstå att servicekontoren finns i hela landet.

Både Sanne Lennström och Carina Ödebrink frågade om jag verkligen tycker att det är rimligt att det är myndigheten som ska peka ut var kontoren ska finnas. Ja, det är regeringens inställning. Och det finns med i budgetpropositionen, som riksdagen också har röstat igenom. Vi tycker att det är rimligt att det är myndigheten som gör detta och att regeringen inte pekar med hela handen. Vi tror att myndigheten är bättre lämpad att göra detta. Svaret på den frågan är alltså ja.

Sedan blev det lite skattepolitisk debatt. Det blir det ofta. 13 miljarder i sänkta skatter nämndes. Men om jag inte minns fel sänkte vi skatterna med 27 miljarder för det här året. Hälften av reformutrymmet gick till ökade utgifter, och hälften gick till lägre skatter.

Den höjda skiktgränsen för den statliga inkomstskatten, som man nu ondgör sig över, vill jag bestämt minnas att även Socialdemokraterna stöder i sin skuggbudget. Vi är alltså överens i denna kammare om var skiktgränsen för statlig inkomstskatt ska ligga. Jag vill även minnas att LO uttryckte starkt stöd för att höja skiktgränsen, så att den inte urholkas i takt med löneökningar och stigande inflation.

Till Adrian Magnusson vill jag säga att han tillmäter mina uttalanden väldigt stor vikt om han anser att det jag säger här skulle påverka arbetslösheten. Det tror jag faktiskt inte.

Och Monica Haider missuppfattade mig nog lite i mitt förra inlägg. Det jag sa var att trots att vi i dag har 148 servicekontor är arbetslösheten i Sverige ändå hög. Jag tror att det beror på väldigt många andra faktorer än just antalet servicekontor och var de finns placerade. Det var det jag sa.

Anf. 78 MARIANNE FUNDAHN (S):

Herr talman! I förra veckan debatterades näringsutskottets betänkande NU10 *Regional utvecklingspolitik* här i kammaren. Då uttryckte en av regeringsunderlagets ledamöter följande: En del kontor på landsbygden har ett besök om dagen, ibland inte ens det. Det är inte rimligt att man sitter där och inte gör så mycket.

Om man menar att ett kontor på landsbygden har ett eller inga besök per dag förstår jag att man tycker att det är en dyr verksamhet. Men jag har svårt att tro att det stämmer överens med verkligheten. Visst är det känt att besöksstrycket varierar mellan olika kontor beroende på faktorer som geografiskt läge och befolkningsunderlag. Men Statens servicecenter arbetar med att hantera dessa variationer i arbetsbelastningen.

Enligt verksamhetsberättelsen hade servicekontoren förra året 2,8 miljoner besök och 3,3 miljoner ärenden från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Migrationsverket. Antalet ärenden ökade med 5 procent medan man hade en kostnadssänkning på 3 procent. Jag har svårt att få ihop det med att man bara sitter där och inte gör så mycket. Kostnaden per besök är 364 kronor och 306 kronor per ärende och person. Behovet av service finns kvar, och besöken blir väl

inte billigare för att de sker i en annan stad. Däremot kommer det att kosta tid och pengar för den enskilde.

Delar statsrådet den uppfattning som framkom i förra veckans debatt om att man på en del servicekontor i princip sitter och inte gör någonting?

Servicekontoren är en livlina för många. Att lägga ned dem är att klippa den livlinan.

(Applåder)

Anf. 79 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för den här debatten och mina partikamrater för en bra och viktig debatt. Det här är inte den första, och jag tror inte att det kommer att vara den sista debatten i frågan. Det är nämligen en viktig fråga.

Jag tycker att statsrådet blir svaret skyldig. I vissa fall slirar han på formuleringarna, men han är också tydlig med vad det är de prioriterar. Vi har den högsta arbetslösheten på decennier, och vi har en regering som säger att den prioriterar arbetslinjen. Men regeringen presenterar inga förslag för hur den ska minska arbetslösheten och rusta människor. Det är viktigt att man gör sin plikt, men man ska också kräva sin rätt och få hjälp och stöd för att faktiskt kunna ta det där jobbet eller lära sig språket så att man kommer in i samhället.

Statsrådet säger att servicekontoren kommer att finnas kvar i hela landet och att det kan bli att man får åka lite längre. Och det är det som är problemet för många av dem som behöver den här servicen.

Jag ber om ursäkt för att jag sa fel siffra, men det gör kanske hela saken än värre. Det är ju inte dessa människor som kanske till största delen får ta del av alla de här skattesänkningarna. De har redan i dag små eller inga marginaler, och detta drabbar dem extra hårt.

Herr talman! Debatten lär fortsätta. Jag tackar för mig.
(Applåder)

Anf. 80 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag delar bedömningen när det gäller den sista prognosen. Jag tror att debatten kommer att fortsätta. Jag tror inte att det här var den sista debatten i ämnet. Vi kommer att ses här i kammaren igen och prata om samma sak, kanske med lite nya vinklar och möjligtvis också med lite ny information.

Jag vill ändå säga att de principer som ska ligga till grund för myndighetens etablering av servicekontor handlar om tillgänglighet och service i hela landet, om tillgänglighet utifrån besöksvolym och behov och om effektivt resursutnyttjande. Det handlar alltså om regional spridning över landet, om behov och besöksvolym och om effektivt resursutnyttjande. Som ledamöterna kan höra är det alltså flera olika perspektiv, intressen och hänsyn i detta.

Men debatten lär fortsätta.

När vi pratar om att hela Sverige ska leva kan jag inte låta bli att säga att det nu låter lite som att servicekontoren är de enda institutionerna som avgör om hela Sverige ska leva eller inte. Kom ihåg drivmedelspriserna! Var dieselpriiset uppe i 28 kronor före maktskiftet? Det har sänkts med ungefär 10 kronor. Det är kanske den enskilt viktigaste reformen och

åtgärden för en levande landsbygd i Sverige och för att företag ska klara av att fortsätta driva verksamheter.

Förra regeringen lämnade efter sig långa värdköer över hela landet och en ojämlik sjukvård. Vi jobbar nu för att det ska vara mer jämlikt över landet. Jag kan också nämna strandskyddsreglerna, om vi kan ta upp denna fråga, som vi nu går vidare med. Det ska vara möjligt att bygga i attraktiva områden, också på landsbygden och inte bara i våra storstäder.

Jag ville få detta sagt.

Tack för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:76
25 februari

Svar på
interpellationer

§ 15 Svar på interpellation 2024/25:426 om utnämning av landshövding

Anf. 81 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Linus Sköld har frågat mig vilka överväganden jag och regeringen gör avseende förtjänst och skicklighet vid utnämningar av landshövdingar samt vilka överväganden som låg till grund för utnämningen av Carina Ståhl Herrstedt. Linus Sköld har också frågat hur jag säkerställer att landshövdingar i sitt ämbete respekterar den grundlagsstadgade värdegrunden för det offentliga Sverige.

Regeringen har i skrivelsen *Utnämningsspolitiken* (skrivelse 2009/10:43) framfört att starka skäl talar för att regeringen ska kunna rekrytera landshövdingar brett och förutsättningslöst – detta då landshövdingämbetet är speciellt och kräver egenskaper som inte alltid sammanfaller med de krav som i övrigt ställs på myndighetschefer. God kännedom om och insikter i det politiska beslutssystemet kan vara ett sådant krav.

Landshövdingen utgör länsstyrelsens myndighetsledning. Av myndighetsförordningen (2007:515) följer att myndighetsledningen ska se till att verksamheten bedrivs enligt gällande rätt. Statsanställda förväntas ha kunskap om och förståelse för de grundläggande rättsprinciper och regelverk som gäller i statsförvaltningen. Den statliga värdegrunden används ofta som begrepp för att sammanfatta och synliggöra många av dessa principer och regler.

Inom ramen för årliga myndighetsdialoger följer regeringen upp myndigheternas verksamhet.

Anf. 82 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Ministern som tar den här debatten i dag är samma minister som varenda gång någon ur oppositionen använder benämningen SD-regeringen om den sittande regeringen känner sig tvungen att invända. Ibland har han så starka invändningar att han vägrar att svara på frågor när han sammankopplas med partiet Sverigedemokraterna. Då tycker jag att det är ödets ironi att det är just den ministern som måste svara för utnämningen av landets första myndighetschef med sverigedemokratisk partifärg.

Personen som utsetts är inte bara en sverigedemokrat, utan det är en riksdagsledamot som är en profilerad abortmotståndare. Hon har dömts för

förtal av politiska motståndare vid inte mindre än tre tillfällen. Hon har också avslöjats med – och försvarat – uttalanden som handlar om rasism och som visar på homofobi och antiziganism, och hon har för den delen gjort sig lustig på bekostnad av religiösa minoriteter.

Kritiken har inte låtit vänta på sig efter att ministern utsåg henne till landshövding i Gävleborg. P4 Gävleborg rapporterar att ett trettiotal lokala företrädare i andra partier, givetvis, kräver att hon inte ska tillträda posten, vilket väntas ske den 1 mars. Kritiken blev så omfattande att det till slut blev ohållbart, och Carina Ståhl Herrstedt blev tvungen att kommentera saken i P4 Gävleborg i förra veckan. Hon fick då börja med att be om ursäkt. Det finns inget annat att göra, sa hon i P4 Gävleborg.

Då tänker jag: Slottnér måste ha insett att han skulle hamna i situationen att behöva utse den första sverigedemokratiska landshövdingen. Det lär ha ingått i de förhandlingar som ligger till grund för den här regeringen. Varenda gång han har invänt mot benämningen SD-regeringen måste det ha varit ett spel för galleriet.

I förra veckan höll Erik Slottnér en pressträff om en digital offensiv mot den organiserade brottsligheten. Efter pressträffen skickades det ut ett pressmeddelande. Pressmeddelandet var underskrivet av samarbetspartierna. Är det samarbetspartierna ni kallar er nu?

Om det nu var så att Slottnér, som har en sådan aversion mot att sammankopplas med Sverigedemokraterna, var tvungen att utse den första sverigedemokratiska landshövdingen undrar jag: Var det inte dumt att välja en person som måste börja med att be om ursäkt för sin egen rasism?

Om han nu har valt en människa som måste börja med att be om ursäkt för sin egen rasism undrar jag hur han ska säkerställa att denna myndighetschef lever upp till den grundlagsstadgade värdegrunden, som handlar om alla människors lika värde och rätt och om förbud mot diskriminering.

Hur ska Slottnér, som är ansvarigt statsråd, säkerställa att Carina Ståhl Herrstedt lever upp till detta? Hennes värdegrund stämmer nämligen inte överens med den lagreglerade.

(Applåder)

Anf. 83 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Regeringen har utsett Carina Ståhl Herrstedt till landshövding i Gävleborgs län. Det är en utnämning som bygger på kompetens, erfarenhet och förmågan att leda en myndighet. Varför debatterar vi inte Gävleborgs framtid, regional utveckling, arbetsmarknaden och näringslivet? Det är nämligen det en landshövding ska arbeta med.

Men Socialdemokraterna vill debattera andra frågor. De vill hellre diskutera en person. Det hela är både osmakligt och respektlöst och gör det ännu mer uppenbart att det inte handlar om sakliga invändningar utan om att Socialdemokraterna har svårt att acceptera att en sverigedemokrat, dessutom en kvinna, ska bli landshövding.

Vi har en kvinnlig andre vice talman, och vi har visat att vi i vårt parti lyfter fram kompetenta kvinnor på ledande positioner. Detta är dock ingenting som Socialdemokraterna verkar vilja lyfta fram i debatten.

Herr talman! Jag har känt Carina i många år, och jag vet att en mer omtänksam och engagerad person är svår att hitta. Hon är en ledare som stöttar och lyfter andra snarare än att sätta sig själv i centrum.

Med över ett decennium i riksdagen har hon gedigen erfarenhet av politiskt beslutsfattande och lagstiftning. Hon har arbetat i flera utskott med frågor som rör samhällsutveckling och myndighetsstyrning. Hon har arbetat i socialutskottet med fokus på socialpolitik samt i utbildningsutskottet och civilutskottet. Genom dessa uppdrag har hon fått djup insikt i områden som rör arbetsmarknad, jämställdhet och samhällsplanering – frågor som ligger inom länsstyrelsens ansvarsområde. Utöver detta har Carina varit starkt engagerad i funktionsfrågor, vilket visar på en genuin vilja att värna om samhällets mest utsatta grupper.

Framför allt besitter hon något som inte kan skrivas in i ett cv: integritet, engagemang och en äkta drivkraft att göra skillnad på riktigt. Det är egenskaper som är avgörande för en landshövding.

Men i stället för att erkänna hennes kompetens svartmålar Socialdemokraterna en individ och i dagsläget en kollega. Det här är inget annat än ren mobbning. Kanske är det som stör dem just att en kompetent, stark och engagerad sverigedemokrat nu får ett annat viktigt uppdrag där hon kan fortsätta göra skillnad.

Socialdemokraterna vill få oss att tro att de plötsligt värnar om objektiva utnämningar. Deras egen historik säger dock något helt annat. Under sina regeringsår har de utsett sina egna ministrar, riksdagsledamöter och partifunktionärer till landshövdingar, generaldirektörer och myndighetschefer.

Då var det tyst.

Herr talman! Statsrådet Erik Slottnér har gjort en professionell bedömning, och utnämningen följer samma principer som tidigare regeringar har tillämpat. Myndighetschefer utvärderas genom årliga myndighetsdialoger, och det finns ingen tvekan om att detta kommer att ske även i Gävleborg. Om vi ska ha en debatt om utnämningsspolitiken, låt oss då ha den på en principiell nivå och inte genom att ifrågasätta individer innan de ens har tillträtt.

Den här regeringen gör vad Socialdemokraterna själva har gjort i årtionden. Skillnaden är att vi gör det utifrån kompetens och förmåga, inte partibok.

(Applåder)

Anf. 84 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Tack till statsrådet som är här i kväll för att debattera med oss!

Att vara landshövding är inte vilket uppdrag som helst. Det är ett uppdrag som kräver gott omdöme – eller god vandel, för att använda ett begrepp som SD-regeringen gärna betonar vikten av i andra sammanhang.

Det kräver en förmåga att vara en samlande kraft i ett län men också att representera. Det handlar om att representera statens verksamhet i ett län och också om att kunna representera länet och dess behov i olika sammanhang. Man ska även kunna representera länets medborgare.

En landshövding behöver vara en person som både kan och vill bygga förtroende mellan människor och mellan olika intressen och som verkar i länet för att alla ska känna sig trygga, inkluderade och delaktiga i det gemensamma samhällsbygget.

Efter att ha väntat ett halvår fattade regeringen beslut om att utse en ny landshövding i Gävleborg tillika myndighetschef för länsstyrelsen. Jag kan vittna om att i mitt hemlän Gävleborg har reaktionerna varit mycket starka efter att regeringen beslutat att utse en person som tidigare har uttryckt sig djupt rasistiskt och nedvärderande baserat på etnicitet, religion och sexuell läggning och som därtill vid flera tillfällen är dömd för förtal.

Med den utnämning som regeringen valde att göra är det i dag många i Gävleborg som har svårt att se att regeringen över huvud taget hade en ambition att försöka utse någon som har förutsättningar och vilja att vara den samlande kraft som länet behöver för en förbättrad infrastruktur, stärkt energiförsörjning till basindustrin på både kort och lång sikt, utbildnings-satsningar, fler jobb, hållbara fiskbestånd och mer myggbekämpning, bara för att nämna några viktiga frågor.

Många frågar sig varför regeringen premierar en bakgrund som så uppenbart försvårar att kunna samla ett län. Jag undrar om det här är vad som ska löna sig i framstående uppdrag inom den offentliga förvaltningen, oavsett om en person har en bakgrund inom eller utom politiken och oavsett vilket parti personen representerar.

Jag undrar vilka egenskaper, kunskaper och erfarenheter som regeringen har tyckt varit viktiga att besitta för en landshövding för just Gävleborg. Hur har urvalsgrunden sett ut med hänsyn till förtjänst och skicklighet? Det är ju kärnan i den här debatten, och det är frågor som jag menar att statsrådet behöver kunna svara på.

Regeringen sitter på utnämningmakten, och det här säger ytterst något om regeringens omdöme. Den tidigare ledningen i länsstyrelsen, med Moderaternas Per Bill i spetsen som den senaste landshövdingen, gjorde att Gävleborgs länsstyrelse blev den första i landet att hbtqi-certifiera sig, vilket ju är ett tydligt bevis på att länsstyrelsen, direkt från myndighetens ledning, har en lång tradition också av att arbeta strategiskt och ta allas lika värde och inkludering på allvar.

Kan vi lita på att det här arbetet kommer att fortsätta, sett till att det här också är en certifiering och ett arbete som Sverigedemokraterna motarbetar i varenda politisk församling där de är representerade?

Jag undrar vilka konkreta förväntningar som regeringen har på den nyvalda landshövdingen när det gäller att bygga förtroende och verka som en enande representant för hela Gävleborg.

(Applåder)

Anf. 85 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att gratulera Linnéa Wickman och Gävleborg till en mycket kompetent landshövding. Linnéa Wickman behöver inte vara rädd: Hbtqi-certifieringen kommer att vara kvar.

Att Erik Slottner utsåg just Carina Ståhl Herrstedt till landshövding var inte förvånande. Carina Ståhl Herrstedt har varit riksdagsledamot sedan 2010. Hon har suttit i civilutskottet, utbildningsutskottet och socialutskottet. Hon har suttit i riksdagsstyrelsen, riksdagens valberedning och ledamotsrådet och är dessutom kvittningsperson. Hon har därtill medverkat i olika utredningar, till exempel Vårdansvarskommittén och Namnlagskommittén.

Att säga att Carina Ståhl Herrstedt inte har kompetensen är därför jättefel.

Dessutom har hon även haft kommunala uppdrag, hon har suttit i bolag och hon har suttit i nämnder. Hon har varit ordförande lokalt i Landskrona. Hon har också varit vice partiledare i Sverigedemokraterna, och hon var med och startade SD-kvinnor, där hon satt i många år innan hon lämnade.

Dessförinnan har hon varit egenföretagare och på senare tid, innan riksdagsinträdet, också arbetat som personlig assistent.

Carina Ståhl Herrstedt är mamma och farmor.

Det är ett hedervärt uppdrag som Carina har fått, och de kvalifikationer hon har kommer hon att förvalta. Det är ingen diktator som har valts utan en snäll, öm människa, som kommer att förvalta detta uppdrag mycket väl.

Jag skulle vilja påstå att jag blir förvånad om det kommer kritik mot hennes arbete. Jag tycker att det är mycket tråkigt att hon får en sådan här start, för Carina Ståhl Herrstedt kommer att förvalta detta uppdrag med bravur.

Vi har besökt länsstyrelsen, och det är underbar personal där. Carina Ståhl Herrstedt har blivit varmt, väl mottagen och i helgen flyttar hon in på slottet.

Carina Ståhl Herrstedt har öppnat för dialog med både partier och övriga. Det ska också sägas att hon inte kommer att ha uppdraget i egenskap av sverigedemokrat; hon kommer att vara landshövding, en enande person för länet. Det uppdraget kommer hon att sköta med bravur.

(Applåder)

Anf. 86 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Herr talman! I interpellationen ställs frågan vilka överväganden regeringen gör vid utnämning av landshövdingar och vad som låg till grund för utnämningen av Carina Ståhl Herrstedt. Enkelt översatt: På vilka meriter utsågs hon?

Som tidigare nämnts blev Carina Ståhl Herrstedt riksdagsledamot redan 2010 när Sverigedemokraterna tog plats i riksdagen för första gången. Under sina år i riksdagen har hon haft en enastående bredd i sitt politiska arbete. Hon har tjänstgjort i ett flertal utskott, i EU-nämnden och i riksdagens ledamotsråd. Hon har varit ledamot i riksdagsstyrelsen och så vidare.

För Sverigedemokraterna har Carina Ståhl Herrstedt också varit talesperson i funktionshindersfrågor. Det är ett område som kräver kunskap, engagemang och förståelse för hur politiska beslut påverkar enskilda människors liv. Några av de första motioner hon lämnade in som ny riksdagsledamot efter valet 2010 handlade om kontroll av djurtransporter, förbud mot farliga kemikalier i produkter för småbarn och mäns lika rätt till vårdnad. Det är frågor som alla bottenar i skydd för de mest utsatta – barn, djur och människor i beroendeställning.

Den röda tråden har varit densamma genom hela Carina Ståhl Herrstedts politiska karriär. Om ett barn riskerat att fara illa, om en person med funktionsnedsättning begränsats av samhällets brister eller om ett djur inte behandlats med värdighet har Carina alltid varit den som stått längst fram och försvarat deras rättigheter.

Interpellanten lyfter fram regeringsformen och principen om att all offentlig makt ska utövas med respekt för alla människors lika värde och att det allmänna ska motverka diskriminering. Just detta är vad Carina Ståhl Herrstedt har kämpat för under hela sin politiska gärning.

Herr talman! Jag skulle vilja bli lite privat. Jag har haft förmånen att arbeta tillsammans med Carina sedan 2013. Det är fem år längre än jag själv har varit ledamot av Sveriges riksdag. Jag minns fortfarande hur det var att som tjänsteman föredra ett ärende för Sverigedemokraternas verkställande utskott, där Carina ingick. Hur väl förberedd man än var kunde man alltid vara säker på att de mest kritiska och skarpa frågorna skulle komma från Carina Ståhl Herrstedt.

Carina Ståhl Herrstedt har en förmåga som inte alla har att vrida och vända på en fråga, att analysera den ur flera perspektiv och att se problem och lösningar som andra missar. Den förmågan är precis vad som krävs av en landshövding. Det handlar om att kunna se bortom partipolitiska intressen och agera som regeringens förlängda arm i länet. Man måste kunna förstå och balansera olika intressen – statens, regionens, kommunens och i förlängningen den enskilde medborgarens perspektiv.

Med risk för att detta låter som en biografi över Carina Ståhl Herrstedts politiska liv – låt mig återknyta till interpellantens ursprungliga fråga: Har hon de förtjänster och den skicklighet som krävs för att axla rollen som landshövding? Svaret är tveklöst ja. Jag vill därmed tacka statsrådet Erik Slottnér för denna utnämning och avsluta med en rekommendation: Om statsrådet i framtiden lägger fram ett förslag för landshövdingen – se till att det är ordentligt genomtänkt och genomarbetat, för de kritiska frågorna kommer att komma. Det är för Gävleborgs och Sveriges bästa.
(Applåder)

Anf. 87 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Herr talman! Det här är en interpellationsdebatt som handlar om statsrådets tjänsteutövning. Jag återkommer till det, men jag vill ändå bredda perspektivet. Det handlar trots allt om en historisk händelse, nämligen att Sverigedemokraterna nu fått sin första landshövding. Som riksdagsledamot från Gävleborg och gävleborgare sedan födseln gör det mig oerhört stolt att just mitt län får vara först i Sverige med att få en sverigedemokratisk riksdagsledamot som landshövding.

Sverigedemokraterna är bra på att vara först i Gävleborg. Vi har stöd av cirka en fjärdedel av väljarna i länet. Det bidrog också till ett historiskt maktskifte i Region Gävleborg när vi sverigedemokrater fick ta över styret. Precis som vi var ödmjuka inför att vi tog över regionstyret vet jag att Carina Ståhl Herrstedt är ödmjuk inför uppdraget som ny landshövding som hon ska tillträda den 1 mars.

Vår nya landshövding är en erfaren politiker, som har jobbat med många olika politiska sakfrågor – inte minst inom ramen för socialutskottets ansvarsområde. Carina Ståhl Herrstedt har varit riksdagsledamot i 14 år. Hon har byggt upp ovärderlig kunskap om svensk statsförvaltning och ett kontaktnät. Hon har förståelse för värdet av att varje dag arbeta i den svenska demokratin.

Att Socialdemokraterna nu försöker få detta att handla om statsrådets tjänsteutövning tar jag med ro. Vi vet att Socialdemokraterna hade varit missnöjda med regeringens beslut oavsett vilken sverigedemokrat det hade blivit och oavsett vilket statligt uppdrag det hade gällt. Men jag förstår och respekterar att det finns de i Gävleborg som hade velat ha någon annan. Det är naturligt att känna så om man kanske röstar på ett annat parti än det landshövdingen kommer från.

Det sades i talarstolen tidigare att det har kommit massiv, omfattande kritik. Den kritik man då hänvisar till är att lite drygt 30 lokala företrädare för Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är negativa till denna utnämning. Det är ingenting som förvånar mig. Socialdemokraterna hade som sagt varit missnöjda i vilket fall – de andra tre partierna likaså.

Carina Ståhl Herrstedt kommer som ny landshövding för Gävleborgs län att göra ett utmärkt arbete såväl för myndigheten i sig som för gävleborgarna. Utifrån det starka stöd Sverigedemokraterna åtnjuter bland gävleborgarna är det också många som är glada att det blev just en sverigedemokrat som fick uppdraget och att Gävleborg får vara först med detta – som det framgångslän vi är, inte bara generellt utan såklart även för mitt parti.

Jag vill också säga något om myggbekämpningen, som nämndes i talarstolen. I den senaste statsbudgeten sköt vi till extra medel till myggbekämpning permanent. Sverigedemokraterna såg problemet, och vi löste problemet.

(Applåder)

Anf. 88 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Linus Sköld tog upp frågan om begreppet ”SD-regeringen”, som Socialdemokraterna envisas med att använda, och att jag reagerar mycket starkt mot detta uttryck. Det har inte med beröringsskräck med Sverigedemokraterna från min sida att göra. Vi samarbetar med Sverigedemokraterna. Det är så så detta parlamentariska system byggs upp, alltså genom att vi får majoritet i den här kammaren, i denna demokrati som Sverige är. Samarbete med Sverigedemokraterna är en förutsättning för att regeringen ska överleva och kunna styra landet.

Jag reagerar på uttrycket för att det är fel i sak. Vi har ingen SD-regering. SD sitter inte i regeringen. Därmed kan det omöjligt vara en SD-regering. Jag hade sagt att det var fel även om ni talade om S-regeringen eller MP-regeringen. Jag reagerar för att ni far med osanning inför svenska folket. Det här är fel i sak. Det är inte fråga om någon beröringsskräck inför Sverigedemokraterna. Det är ett samarbetsparti till regeringen, och detta samarbete fungerar mycket bra.

Över till själva sakfrågan och interpellationen! Det tar ärligt talat emot väldigt mycket att diskutera enskilda personärenden i den här kammaren. Jag tycker att en interpellationsdebatt är helt fel forum att göra det i. Men nu står vi här och måste göra det.

Jag måste säga att jag tycker att Linus Skölds inlägg var otroligt kränkande och nedvärderande. Han kallar en kollega här i riksdagen för rasist och antiziganist. Jag tycker att man ska vara oerhört försiktig innan man sätter de epiteten på människor, i det här fallet en person som nu ska bli landshövding. Ge henne en chans! Politisera inte det här ämbetet i onödan!

Det är ingen hemlighet att många landshövdingar har politisk bakgrund. Det står till och med i en skrivelse att det är positivt att ha politisk bakgrund. Det är därför väldigt många landshövdingar är före detta statsråd, riksdagsledamöter och kommunpolitiker; det är en fördel. Partier får nominera landshövdingar. Det finns i dag sex landshövdingar med socialdemokratisk bakgrund och ungefär lika många med moderat bakgrund. Sverigedemokraterna, som är det här parlamentets näst största parti, har

inte haft en enda. Vi tycker att det är rimligt att även Sverigedemokraterna har möjlighet att nominera en landshövding, och de har nu gjort detta.

Regeringen fattade för drygt en vecka sedan beslut om två utnämningar av landshövdingar. Den andra var Gunilla Svantorp i Östergötland, socialdemokratisk riksdagsledamot. Meritlistorna är väldigt lika för Carina Ståhl Herrstedt och Gunilla Svantorp. Båda kom in i riksdagen 2010 och har suttit i olika utskott. De har en bakgrund som kommun- och regionpolitiker. Carina Ståhl Herrstedt har varit ordförande för kvinnoförbundet, Gunilla Svantorp ordförande i ett av riksdagens utskott. De gjorde andra saker innan och blev sedan politiker på heltid. Nu ska de representera två län som landshövdingar.

När man som politisk motståndare redan innan en landshövding har kommit på plats börjar skriva debattartiklar politiserar man ämbetet i onödan. Även om man har en politisk bakgrund är man i sin roll som landshövding ämbetsperson. Då jobbar man på regeringens uppdrag och företräder staten på den lokala nivån. Då spelar partibok faktiskt ingen roll. Detta förväntar jag mig av alla landshövdingar, inklusive den som den här interpellationsdebatten handlar om.

(Applåder)

Anf. 89 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga något om benämningen SD-regeringen. Att Sverigedemokraterna har lyckats tvinga Erik Slottnér att utse en dömd brottsling som landshövding, en person som har tvingats be om ursäkt för sin egen rasism före sitt tillträde, är väl det yttersta beviset på att det är Sverigedemokraterna som håller i kopplet på den här regeringen och att benämningen SD-regeringen är alldeles riktig.

Till Sverigedemokraterna, som kallar den här interpellationen och den här debatten för mobbning, skulle jag vilja säga att jag inte har gjort mig skyldig till mobbning. Jag ger en saklig beskrivning av saker som har hänt och saker som personen debatten handlar om har sagt och gjort och har blivit fälld för. Jag ställer frågor om det eftersom det står i strid med den statliga värdegrunden, som nämnda människa är satt att upprätthålla. Erik Slottnér är ansvarig för detta. Det är rimliga frågor. Det är inte mobbning.

Om Carina Ståhl Herrstedt är omtänksam, snäll och öm och värnar de mest utsatta tycker jag att Sverigedemokraterna har en del att förklara när det kommer till hennes uttalanden om människor av en annan hudfärg, människor av en annan trosuppfattning och människor av en annan sexuell läggning än hon själv. Det är fråga om minoriteter som har ett grundlagsstadgat diskrimineringsskydd. Är det att vara öm och snäll att göra sig lustig på deras bekostnad? Är det att värna om de mest utsatta?

Ulf KristerSSon höll ett tal till nationen dagar efter det tragiska dådet den 4 februari. Han talade då om sammanhållning i nationen som det allra viktigaste just nu. Sedan tog det några dagar innan beskedet kom att SD-regeringen utser den första SD-landshövdingen, en person som, skulle det visa sig, blev tvungen att be om ursäkt för sin egen rasism efter att hon hävdat sin rätt att använda vissa mycket nedsättande ord om människor med viss hudfärg. Efter att hon gjort sig lustig på bekostnad av minoriteters religion, etnicitet och sexuella läggning har hon försvarat det med: "Jag kan tycka att det är lite halvtroligt."

Är det Erik Slottners bedömning att den här utnämningen leder till sammanhållning i det här landet och till sammanhållning i Gävleborgs län, om hela den politiska oppositionen är kritisk? Hemma i Norrbotten har vi en moderat, Lotta Finstorp, som landshövding. Hon har ett solitt stöd och är inte ifrågasatt i något politiskt läger.

Det som gör den här utnämningen dramatisk är att Carina Ståhl Herrstedt är avslöjad med rasism och har försvarat den men nu har tvingats be om ursäkt eftersom kritiken blev för påtaglig. Hon är dömd för förtal. Var det att agera för sammanhållning att utnämna henne till landshövding i Gävleborg, Erik Slottner?

Anf. 90 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Det här är en skendebatt av den värsta sorten. Den handlar inte om saklighet utan om att misstänkliggöra en enskild person för att man saknar politisk agenda. Ja, det är ren mobbning. Att påstå något annat är en ren lögn.

Det är en sak att diskutera utnämningmakten generellt. Det är en annan sak att stå här och rikta anklagelser mot en enskild person, som för övrigt fortfarande är kollega till oss allihop här i kammaren. Hon är nämligen riksdagsledamot precis som vi andra. Hon har exakt samma ansvar och befogenheter som vi. Trots det står Socialdemokraterna här och talar om henne som om hon redan vore landshövding. Det är fullständigt ohederligt.

Är det så här vi vill att utnämningsdebatten ska ske framöver – att enskilda personer blir föremål för smutskastning innan de ens fått chans att visa vad de går för? Ska vi börja diskutera individer snarare än politik? Nej, men trots det står vi här och debatterar om henne. Det säger väldigt mycket om Socialdemokraternas prioriteringar att man misstänkliggör en kollega snarare än att diskutera Sveriges framtid.

Herr talman! Detta är en historisk utnämning: Sverigedemokraternas första landshövding, som dessutom är kvinna. Men i stället för att erkänna detta som ett steg framåt för kompetensbaserade utnämningar väljer Socialdemokraterna att förminska det och göra det till en partipolitisk strid. Socialdemokraterna kan försöka misstänkliggöra denna utnämning hur mycket de vill, men de kan inte argumentera bort att Carina Ståhl Herrstedt är rätt person för uppdraget. Det är dags att fokusera på Sveriges verkliga utmaningar.
(Applåder)

Anf. 91 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att vara väldigt tydlig med att jag förutsätter och tror att alla vi som representerar Gävleborg här i Sveriges riksdag samt även dess landshövdingar vill och kommer att verka för det gemensamma bästa och för det som är bra och viktigt för Gävleborgs befolkning.

Jag konstaterar att vi nu har fått ett löfte av landshövdingens man, som också råkar vara riksdagsledamot, att länsstyrelsens hbtqi-certifiering och hbtqi-arbete kommer att fortsätta. Det är något som vi får se som ett besked här i kammaren.

Herr talman! Det jag vill återkomma till är det som regeringen fortfarande behöver kunna svara på. Det är vilka särskilda behov som statsrådet

ser att länet har och hur det matchar den profil som har eftersökts, också i förhållande till den statliga värdegrunden.

Regeringen lät landshövdingeposten stå tom i ett halvår. Det har funnits väldigt god tid att bedöma olika kandidater både inom och utanför politiken.

Jag tänker ändå på den brist på svar på den upprördhet som finns över ärligt menade och inte på något sätt illvilliga frågor. Frågorna möts inte av några som helst svar från statsrådets sida.

Det är väldigt många av Gävleborgs invånare som undrar hur förtroendet ska kunna upprättas för statens snart högsta representant i länet hos de tusentals av länets invånare som saknar förtroende just på grund av den historik som vi alla känner till.

Jag önskar få ett tydligare svar på den punkten från statsrådet.

Anf. 92 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Om man går upp i talarstolen i Sveriges riksdag bör man inte fara med osanning. Osanning är precis det som Linus Sköld kommer med.

Carina Ståhl Herrstedt har aldrig sagt de orden som Linus påstår att hon sagt, aldrig någonsin. Det som har hänt var att hon saxade ett klipp på Facebook skickat till sin dåvarande man. Hon har aldrig sagt de orden, hon har heller aldrig skrivit dem.

Att hon är dömd för förtal betyder inte att hon har farit med osanning. Man kan få en dom om förtal även om man säger sanningen. Det beror på spridningen och hur känd personen är.

De här grejerna hände för många år sedan. Efter det har Carina gjort ett enormt arbete i riksdagen. Hon kommer att fortsätta med det när hon tillträder sin nya tjänst. Att påstå att hon är rasistisk och sådant är totalt felaktigt. Det är provocerande, Linus, mycket provocerande.

Hon är en person som kommer att ena länet. Hon är en hårt arbetande kvinna. Jag hoppas att Linus är med och följer denna utveckling. Nu bor inte Linus i Gävleborg. Men jag antar att du kommer att kunna följa det ändå genom dina kollegor.

Återigen: Stort grattis Gävleborg till en fantastisk kommande landshövding!
(Applåder)

Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får bara påminna ledamoten om att tilltalet i kammaren antingen är ledamoten eller förnamn och efternamn. Vi använder inte du eller enbart förnamn.

Anf. 94 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Herr talman! I interpellationen ställs frågan hur regeringen säkerställer att landshövdingar i sitt ämbete respekterar den grundlagsstadgade värdegrunden för det offentliga Sverige. Det var något som också nämndes i ledamoten Skölds anförande.

Svensk förvaltning vilar på saklighet och opartiskhet. Den som blir landshövding förväntas agera inom dessa principer. Det gäller naturligtvis även Carina Ståhl Herrstedt.

Låt oss vara ärliga. Hon har redan i sin roll som riksdagsledamot arbetat i enlighet med de principerna i många år. Riksdagen liksom regeringen och våra myndigheter vilar på samma demokratiska värdegrund.

Att nu som landshövding företräda staten på regional nivå är inte en förändring. Det är en förlängning av det uppdrag som hon redan utfört i över ett decennium.

Jag kan hålla med om att det finns en nackdel med att Carina Ståhl Herrstedt tillträder som landshövding. Det är att det är en förlust för kam-maren.

Jag vet att jag nu borde avsluta mitt inlägg med en fråga till statsrådet. Men jag tänker i stället vända mig till Carina Ståhl Herrstedt, som jag hoppas tar del av debatten eller i varje fall delar av den.

Carina! Tack för det arbete som du har gjort för partiet, Sverige och riksdagen. Du har varit med och format det parti som Sverigedemokraterna är i dag. Det är ett parti som i valet 2022 fick över 20 procent av det svenska folkets röster och som i dag är ett samarbetsparti till regeringen.

Jag tror helt ärligt att vi i Sverige och i Sverigedemokraterna inte hade varit här i dag, och jag hade nog inte haft äran att representera vårt land här i Sveriges riksdag, om det inte hade varit för dig och ditt arbete.

På papperet kommer du nu att gå till historien som Sveriges första sverigedemokratiska landshövding. Men i verkligheten har du redan skrivit historia på många fler sätt än så. Tack, Carina!

Jag vill också rikta ett tack till statsrådet för det tidigare inlägget gällande Carinas person. Tack så mycket!
(Applåder)

Anf. 95 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Herr talman! Det står klart att Socialdemokraterna vill tala om statsrådets tjänsteutövning vad gäller tillsättningen av ny landshövding i Gävleborgs län. Socialdemokraterna, och för den delen Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet, hade varit missnöjda oavsett vilken sverigedemokrat som hade blivit landshövding. Att man nu agerar med en interpellation i frågan är spel för gallerierna.

Jag förstår att man vill tala om den här frågan och att Socialdemokraterna inte vill tala om andra saker. Jag tänker på den nedläggning i praktiken av Sollefteå sjukhus som man genomför i Region Västernorrland som styrs av Socialdemokraterna. Det gäller de stora skattehöjningar för vanliga löntagare i Region Stockholm och i Stockholms stad som Socialdemokraterna genomför, eller att Socialdemokraterna i Gävle kallade fientlighet mot svenskar för ”trams”. Precis så sa man.

Jag förstår att Socialdemokraterna inte vill tala om sådant utan i stället vill ha en debatt som är ett spel för gallerierna om en ny landshövding. Socialdemokraterna vill inte tala om politik, eftersom de inte har en politik för ett bättre Sverige.

I stället står vi här i riksdagen och talar om ett beslut av regeringen om tillsättandet av en landshövding. Ni skulle ha varit emot det oavsett hur det gjorts, eftersom det var en sverigedemokrat denna gång. Det är precis vad det handlar om. Det är så genomskinligt. Det är en sverigedemokrat, och därför är ni emot.

Jag nämnde att det må så vara att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet utgör någon form av opposition här. Jag får

väl tillstå att jag kanske har sett en och annan socialdemokratisk lokalpolitiker i sociala medier eller anställda på Socialdemokraternas studieförbund ABF som också har varit kritiska. Men i övrigt har jag inte sett någon kritik mot utnämningen av ny landshövding. Det är rent och skärt påhitt. (Applåder)

Anf. 96 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Först och främst: Jag har inte tvingats till någonting. Det är ingen som har tvingat mig till att utse någon.

Ledamöterna, inte minst från Socialdemokraterna som har suttit i regeringsställning i många år, är mycket väl medvetna om att landshövdinge-utnämningar går till på ett annat sätt än av övriga myndighetschefer.

Det är mycket vanligare bland landshövdingar att man har en politisk bakgrund än vad det är i övriga myndigheter. Det ses till och med som en kvalifikation att ha erfarenhet av politik och att ha en politisk bakgrund. Det nämns inte exakt med de orden, men innebörden är att det finns en fördel om man har det.

Därmed får också partierna nominera. Det är inga öppna ansökningsprocesser. Man ansöker inte om att bli landshövding. Det kan man möjligtvis göra informellt. Men det är inga annonser som går ut på det sättet, och bland annat får partier nominera.

Det finns ett parti i riksdagen som inte har haft någon landshövding. Det har kanske haft möjlighet att nominera. Men det har aldrig fått någon med den partibakgrunden att bli landshövding. Det partiet är Sverigedemokraterna. Det är väl inte rimligt att Sveriges näst största parti inte ska ha möjlighet att också bli representerade i denna krets.

Då frågar man på vilka kvaliteter Ståhl Herrstedt har blivit utsedd. Även om jag ogillar att prata om enskilda personärenden i en interpellationsdebatt nämnde jag dem i mitt förra inlägg.

Hon har varit riksdagsledamot i 15 år. Hon har suttit i kommunfullmäktige i Landskrona, tror jag att det är. Hon har varit ordförande för kvinnoförbundet i sitt eget parti. Hon har som personlig assistent och ledamot i socialutskottet mycket kunskap och ett engagemang i sociala frågor, vilket kommer väl till pass i länsstyrelsernas arbete med social hållbarhet.

Carina Ståhl Herrstedt har också drivit företag, vilket inte heller är en dum kompetens för att kunna förstå vikten av tillståndprocesser och mycket annat som är väldigt viktigt. Regeringen tycker också att det är viktigt med tillväxt- och näringslivsperspektiv på länsstyrelsen.

Det pratas här om att förtroendet brister. Men om det sprids en väldig massa rykten om uttalanden och annat är det klart att man hjälper till att skapa och så misstro och göra människor rädda. Jag tycker att det är väldigt olyckligt, och jag tycker att det är att bidra till att inte ge en person en chans som hon ska ha. Jag tycker inte att det är okej att aktivt underminera en person för att hon tillhör ett visst parti, och det är så uppenbart att det är detta det handlar om.

Herr talman! Detta blir mitt sista inlägg i debatten, och jag vill avslutningsvis säga att jag tycker att det är en fin egenskap hos en människa att kunna be om ursäkt för något man har sagt och uttalat i historien. Jag tycker inte att det är någon dålig egenskap. Jag tycker också att det är en väldigt fin egenskap att som människa och som statsråd kunna ta emot en ursäkt och en vädjan om förlåtelse och säga: Nu går vi vidare.

Så bör man kunna säga när en människa säger: Det där var dumt sagt, och det var ett dumt uttalande. Det där skämtet, eller vad vi nu ska kalla det, borde jag inte ha spridit där och då. Jag ångrar det, och jag tycker att det var fel! Då måste vi också kunna lyssna på det, tro att en människa har förbättrats och ge henne en andra chans.

Gör nu det! Ge den kommande landshövdingen i Gävleborg en chans att visa vad hon går för och tjäna staten i Gävleborg!
(Applåder)

Anf. 97 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Det här handlar inte om att komma med nedlåtande beskrivningar av någon. Det handlar om att människor som har gjort och sagt saker får lov att stå för vad de har gjort och sagt, särskilt när detta är oomtvistligt.

Erik Slottnér säger att han inte har tvingats till något. Det var väl det enda som var värre än om han varit tvingad. Det innebär ju att han vill utnämna inte bara en sverigedemokrat utan också en dömd brottsling till Gävleborgs landshövding. Det är en person som tvingats be om ursäkt för sin egen rasism innan hon tillträtt. Han har inte tvingats till det; han vill det.

Jag tycker att det här väcker fler frågor än det ger svar. Min fråga om tajmningen och om detta var att agera för sammanhållning ignorerade Erik Slottnér fullständigt. Han har inte heller svarat på hur han kommer att agera för att säkerställa att den här personen, som dokumenterat inte delar den statliga värdegrunden, kommer att efterleva den i sitt ämbete.

Dessa frågor hänger fortfarande i luften. Även om Erik Slottnér nu har aviserat att han inte tänker göra sitt sista inlägg har han ändå en chans att svara på frågorna. Var denna utnämning ett bra sätt att agera för sammanhållningen i nationen när det enligt statsministern var det vi behövde allra mest? Och hur kommer statsrådet att agera för att säkerställa att landshövdingen i Gävleborg efterlever den statliga värdegrunden?

Anf. 98 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag for med osanning i mitt förra inlägg och sa att det var mitt sista. Jag glömde faktiskt att svara på detta, och jag skulle ha gjort det.

Regeringen har en vanlig myndighetsuppföljning. Vi följer upp verksamhetsberättelser, och vi har löpande myndighetsdialoger med våra myndigheter. Så följer vi upp myndigheterna. Det är inget konstigare med Länsstyrelsen i Gävleborg än med andra myndigheter; vi följer upp dem på samma sätt.

Vi utbildar tillträdande generaldirektörer i vad det innebär att vara myndighetschef och om den statliga värdegrunden. Vad gäller just länsstyrelserna har vi särskilda myndighetsdialoger där vi också har olika teman. Det är så vi följer upp länsstyrelserna och myndighetscheferna. Så sker i Gävleborg i dag, och så kommer också att ske med den tillträdande landshövdingen.

Landshövdingar och myndighetschefer utses inte särskilt för att upprätthålla sammanhållningen i Sverige. Jag tycker att kopplingen över huvud taget är väldigt märklig. Vi skulle utse en myndighetschef för Läns-

styrelsen i Gävleborg, och då var detta en kandidat som vi tycker uppfyller de kriterier som regeringen ställer upp.
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2024/25:104 Internationell verkställighet i brottmål

2024/25:108 Lagändringar till följd av ändringar i EU:s formskyddsförordning

2024/25:110 Regellättnader och ökad transparens på värdepappersmarknaden

Skrivelse

2024/25:105 Riksrevisionens rapport om Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 februari

2024/25:440 Utjämningsystemet

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:441 Resurser och kompetens för att stötta elever med NPF

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:442 Arbetsmiljön i äldreomsorgen

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:443 Framtiden för havsöringen i Dalälven

av *Sanne Lennström* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:444 Villkoren för landets fjällräddare

av *Kalle Olsson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:445 Oskäligen sekretessavtal för anställda

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:446 Hantering av skyddade personuppgifter

av *Helena Vilhelmsson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 24 februari

Prot. 2024/25:76
25 februari

2024/25:447 Statlig service i hela landet

av Louise Thunström (S)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:448 Svenska kyrkans kulturarv

av Louise Thunström (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:449 Byggstart för Tvärförbindelse Södertörn

av Leif Nysmed (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:450 Avveckling av statliga servicekontor

av Aida Birinxhiku (S)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:451 Strategi mot våld mot barn

av Maj Karlsson (V)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:452 Stärkande av den regelbaserade ordningen och rättsstatens principer

av Matilda Ernkrans (S)
till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:453 Åtgärder mot det ökande antalet vräkningar

av Malcolm Momodou Jallow (V)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:454 Åtgärder mot det ökande antalet vräkningar

av Malcolm Momodou Jallow (V)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 februari

2024/25:826 Försäkringskassans återkrav vid personlig assistans

av Christofer Bergenblock (C)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:827 Återkrav inom LSS

av Nadja Awad (V)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:828 Internationell rätt i Palestina

av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

den 24 februari

2024/25:829 Attacker mot sjukvård

av Fredrik Lundh Sammeli (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 36 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.45,
av andre vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 77 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA BLOMDAHL

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 2 Avsägelser	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Meddelande om frågestund.....	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 7 Ärenden för bordläggning.....	4
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:293 om den havsbaserade vindkraftens framtid.....	4
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	4
Anf. 2 LINUS LAKSO (MP)	5
Anf. 3 JOAKIM JÄRREBRING (S)	6
Anf. 4 MATTIAS JONSSON (S).....	7
Anf. 5 ISAK FROM (S)	8
Anf. 6 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	8
Anf. 7 LINUS LAKSO (MP)	9
Anf. 8 JOAKIM JÄRREBRING (S)	10
Anf. 9 MATTIAS JONSSON (S).....	10
Anf. 10 ISAK FROM (S)	11
Anf. 11 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	11
Anf. 12 LINUS LAKSO (MP)	12
Anf. 13 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	13
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:294 om besöksnäringen	14
Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	14
Anf. 15 ISAK FROM (S)	15
Anf. 16 MONICA HAIDER (S).....	15
Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
Anf. 18 ISAK FROM (S)	17
Anf. 19 MONICA HAIDER (S).....	18
Anf. 20 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	18
Anf. 21 ISAK FROM (S)	19
Anf. 22 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	20
§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:353 och 375 om konkurser.....	20
Anf. 23 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	20
Anf. 24 INGELA NYLUND WATZ (S).....	21
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S)	22
Anf. 26 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	23
Anf. 27 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	24

Anf. 28	INGELA NYLUND WATZ (S).....	25
Anf. 29	PATRIK BJÖRCK (S).....	26
Anf. 30	ANNIKA STRANDHÄLL (S)	27
Anf. 31	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	28
Anf. 32	INGELA NYLUND WATZ (S).....	29
Anf. 33	PATRIK BJÖRCK (S).....	29
Anf. 34	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
§ 11	Svar på interpellation 2024/25:382 om EU och behovet av regelförenklingar	30
Anf. 35	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
Anf. 36	JOHNNY SVEDIN (SD)	31
Anf. 37	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31
Anf. 38	JOHNNY SVEDIN (SD)	33
Anf. 39	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	33
Anf. 40	JOHNNY SVEDIN (SD)	34
Anf. 41	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	34
§ 12	Svar på interpellation 2024/25:380 om sjukskrivnas möjligheter att återgå i arbete	34
Anf. 42	Statsrådet ANNA TENJE (M)	34
Anf. 43	JESSICA RODÉN (S).....	35
Anf. 44	Statsrådet ANNA TENJE (M)	36
Anf. 45	JESSICA RODÉN (S).....	37
Anf. 46	Statsrådet ANNA TENJE (M)	37
Anf. 47	JESSICA RODÉN (S).....	38
Anf. 48	Statsrådet ANNA TENJE (M)	38
§ 13	Svar på interpellation 2024/25:406 om rätt ersättning vid sjukdom	39
Anf. 49	Statsrådet ANNA TENJE (M)	39
Anf. 50	JESSICA RODÉN (S).....	40
Anf. 51	JONATHAN SVENSSON (S).....	40
Anf. 52	Statsrådet ANNA TENJE (M)	41
Anf. 53	JESSICA RODÉN (S).....	42
Anf. 54	JONATHAN SVENSSON (S).....	43
	(forts.).....	43
	Ajournering.....	43
	Återupptaget sammanträde.....	43
§ 13 (forts.)	Svar på interpellation 2024/25:406 om rätt ersättning vid sjukdom.....	43
Anf. 55	Statsrådet ANNA TENJE (M)	43
Anf. 56	JESSICA RODÉN (S).....	44
Anf. 57	Statsrådet ANNA TENJE (M)	45
§ 14	Svar på interpellationerna 2024/25:413, 414 och 438 om statlig service i hela landet	45
Anf. 58	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	45

Anf. 59	SANNE LENNSTRÖM (S)	46
Anf. 60	MARIANNE FUNDAHN (S)	47
Anf. 61	CARINA ÖDEBRINK (S)	48
Anf. 62	NIKLAS KARLSSON (S)	49
Anf. 63	ADRIAN MAGNUSSON (S)	50
Anf. 64	PATRIK LUNDQVIST (S)	51
Anf. 65	ANNA WALLENTHEIM (S)	52
Anf. 66	JOHANNA HARALDSSON (S)	53
Anf. 67	MONICA HAIDER (S)	53
Anf. 68	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	54
Anf. 69	SANNE LENNSTRÖM (S)	55
Anf. 70	MARIANNE FUNDAHN (S)	56
Anf. 71	CARINA ÖDEBRINK (S)	57
Anf. 72	ADRIAN MAGNUSSON (S)	58
Anf. 73	PATRIK LUNDQVIST (S)	58
Anf. 74	ANNA WALLENTHEIM (S)	59
Anf. 75	JOHANNA HARALDSSON (S)	59
Anf. 76	MONICA HAIDER (S)	60
Anf. 77	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	60
Anf. 78	MARIANNE FUNDAHN (S)	61
Anf. 79	CARINA ÖDEBRINK (S)	62
Anf. 80	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	62

Prot. 2024/25:76
25 februari

§ 15 Svar på interpellation 2024/25:426 om utnämning av landshövding	63
Anf. 81 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	63
Anf. 82 LINUS SKÖLD (S)	63
Anf. 83 SARA GILLE (SD)	64
Anf. 84 LINNÉA WICKMAN (S)	65
Anf. 85 JIMMY STÅHL (SD)	66
Anf. 86 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	67
Anf. 87 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD)	68
Anf. 88 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	69
Anf. 89 LINUS SKÖLD (S)	70
Anf. 90 SARA GILLE (SD)	71
Anf. 91 LINNÉA WICKMAN (S)	71
Anf. 92 JIMMY STÅHL (SD)	72
Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN	72
Anf. 94 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	72
Anf. 95 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD)	73
Anf. 96 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	74
Anf. 97 LINUS SKÖLD (S)	75
Anf. 98 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	75
§ 16 Bordläggning	76
§ 17 Anmälan om interpellationer	76
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	77
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 20.16	78